

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 25 - 31 Mart 2008	Yayımlandığı Tarih 01 Nisan 2008	Sayı 369
---	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/151, K: 2008/37 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 29 Mart 2008 – 26831)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden Bir Adet Karar](#)
(R.G. 28 Mart 2008 – 26830)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden Bir Adet Karar](#)
(R.G. 25 Mart 2008 – 26827)
- [Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı](#)
(R.G. 25 Mart 2008 – 26827)
- [Yüksek Seçim Kurulunun 134 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 29 Mart 2008 – 26831)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Türkmen/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Anık ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Lemke/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Kavakçı/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(İlıcak/Türkiye Davası\)](#)
- [Maliye Bakanlığında 5736 Sayılı Bazı Kamu Alacaklarının Uzlaşma Usulü ile Tahsili Hakkında Kanun Genel Tebliği \(Sıra No: 4\)](#)
(R.G. 27 Mart 2008 – 26829)
- [İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlığından “Misafirhane Ücretleri” Konulu Duyuru](#)
- [İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlığından “Gökçeada Kamp Duyurusu”](#)
- [Adalet Bakanlığında Dört Adet İlân](#)
(R.G. 29 Mart 2008 – 26831)

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/151

Karar Sayısı : 2008/37

Karar Günü : 3.1.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMELER:

1- Eskişehir 2. Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2005/151)
2- Akdağmadeni Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2005/155)
3- Seferihisar Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2005/160)
4- Seferihisar Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2005/161)
5- Çarşamba Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2005/162)
6- Ulus Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2005/164)
7- Kadıköy 2. Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/3)
8- Marmaris Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/5)
9- Seferihisar Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/6)
10- Nazilli Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/7)
11- Nazilli Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/8)
12- Çardak Asliye Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/18)
13- Seferihisar Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/27)
14- Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/29)
15- Haymana Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/30)
16- Haymana Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/31)
17- Tokat Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/32)
18- Gevaş Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/39)
19- Kazan Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/40)
20- Sındırgı Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/41)
21- Pozantı Asliye Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/59)
22- Balıkesir 1. Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/62)
23- Yozgat Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/63)
24- İskenderun 5. Asliye Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/87)
25- Kiğı Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/115)
26- Karşıyaka 1. Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/126)
27- İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/160)
28- Ermenek Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/164)
29- Ermenek Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2006/165)
30- Ermenek Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2007/10)
31- Ordu 1. Asliye Ceza Mahkemesi	(Esas: 2007/40)
32- Derik Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2007/106)
33- Bafra Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2007/111)
34- Sinop Sulh Ceza Mahkemesi	(Esas: 2007/113)

İTİRAZLARIN KONUSU : 26.09.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin 31.3.2005 günlü 5328 sayılı Yasayla değiştirilen (3) numaralı fıkrasının Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 36., 38., 41. ve 74. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

I - OLAY

Bakılmakta olan davalarda, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan mahkemeler iptali ve yürürlüğünün durdurulması için başvurmuşlardır.

II - İTİRAZLARIN GEREKÇELERİ

İtiraz yoluna başvuran Mahkemelerin gerekçelerinde özetle; basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüdeki yaralama suçlarında üçüncü kişiler hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet şartı aranırken, üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı

işlenen aynı nitelikteki yaralama suçunun şikâyet olmaksızın doğrudan takip edildiği; sanığın üçüncü kişilere nazaran daha ağır şekilde cezalandırıldığı; şikâyetten vazgeçme hakkının sınırlandırılmasının aile içi şiddetin artmasına neden olduğu, bu durumun aile birliğini bozduğu; etkili eylemde bulunan kişilerin iki defa cezalandırılma sonucuyla karşı karşıya kaldığı; evlilik birliği dışında yaşayan çiftler arasındaki basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek yaralamaların şikâyete bağlı olması nedeniyle eşit korumanın sağlanamadığı; aynı şekilde Türk Ceza Kanunu'nda cezanın miktarı, mağdurlar üzerindeki sosyal ve psikolojik etkisi ve benzer yönleriyle yaralama suçundan daha ciddi bir suç olan aile içi cinsel saldırı suçunun (m.102) takibi şikâyete bağlı olduğu halde, basit yaralama suçunun re'sen takip edildiği belirtilerek, Kural'ın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 36., 38., 41. ve 74. maddelerine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

VI - ESASIN İNCELENMESİ

A - Birleştirme Kararı

26.09.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin 31.3.2005 günlü 5328 sayılı Yasayla değişik (3) numaralı fıkrasının tamamının ve kimi kurallarının iptali istemiyle yapılan itiraz başvurularına ilişkin davaların aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2005/151 Esas sayılı dosyada BİRLEŞTİRİLMESİNE, birleştirilen dosyaların esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2005/151 Esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 3.1.2008 gününde OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

B - Uygulanacak Kural ve Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve Mahkeme'nin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

İtiraz başvurusunda bulunan Mahkemelerin bakmakta oldukları davalarda yaralama suçu üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı işlenmiş olduğundan, 26.09.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin 31.3.2005 günlü 5328 sayılı Yasayla değişik (3) numaralı fıkrasının (b), (c), (d) ve (e) bentlerinin, uygulama olanağı bulunmadığından, bu bentlere ilişkin başvuruların Mahkemelerin yetkisizliği nedeniyle reddine, 3.1.2008 gününde OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Öte yandan, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesine göre Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular, itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır.

26.09.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin 31.3.2005 günlü 5328 sayılı Yasayla değişik (3) numaralı fıkrasının sonunda yer alan "şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır" ibaresinin tüm bentler açısından uygulanması söz konusu olduğundan esasa ilişkin incelemenin, fıkranın (a) bendi yönünden yapılmasına 3.1.2008 gününde OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

C - Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuran mahkemeler, basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüdeki yaralama suçlarında üçüncü kişiler hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet şartı aranırken, üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı işlenen aynı nitelikteki yaralama suçunun şikâyet olmaksızın doğrudan takip edildiğini; sanığın üçüncü kişilere nazaran daha ağır şekilde cezalandırıldığını; şikâyetten vazgeçme hakkının sınırlandırılmasının aile içi şiddetin artmasına neden olduğunu, bu durumun aile birliğini bozduğunu; etkili eylemde bulunan kişilerin iki defa cezalandırılma sonucuyla karşı karşıya kaldığını; evlilik birliği dışında yaşayan çiftler arasındaki basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek yaralamaların şikâyete bağlı olması nedeniyle eşit korumanın sağlanmadığını; aynı şekilde Türk Ceza Kanunu'nda cezanın miktarı, mağdurlar üzerindeki sosyal ve psikolojik etkisi ve benzer yönleriyle yaralama suçundan daha ciddi bir suç olan aile içi cinsel saldırı suçunun (m.102) takibi şikâyete bağlı olduğu halde, basit yaralama suçunun re'sen takip edildiğini belirterek, Kural'ın Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

1 - “Şikâyet aranmaksızın” sözcüklerinin (a) bendi yönünden incelenmesi

İtiraz konusu kuralın da bulunduğu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin üçüncü fıkrasında kasten yaralama suçunun nitelikli halleri ve yaralama suçlarına verilecek cezanın artırım nedenleri düzenlenmiştir. İptali istenen kuralda da yaralama suçunun kanunda sayılan yakın aile bireylerine karşı işlenmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması ve kovuşturma ile soruşturmanın şikâyete bağlı olmaması öngörülmüştür.

Anayasa'nın “Cumhuriyetin nitelikleri” başlıklı 2. maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 5. maddesinde “Devletin temel amaç ve görevleri”: “Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Anayasa'nın “Kanun önünde eşitlik” ile ilgili 10. maddesinde: “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” denilmektedir.

Anayasa'nın “Temel hak ve hürriyetlerin niteliği” ile ilgili 12. maddesinde: “Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın “Kişinin Dokunulmazlığı, Maddî ve Manevî Varlığı” başlıklı 17. maddesinde: “Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.” denilmektedir.

Anayasa'nın 38. maddesinin ilk fıkrasında, “Kimse, kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz”, üçüncü fıkrasında “ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur” dördüncü fıkrasında da “suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz” denilerek “suç ve cezanın yasallığı” ilkesi getirilmiştir.

Anayasa'nın “Ailenin korunması” ile ilgili 41. maddesinde: “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın

ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar.” hükmü bulunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası kuruluşların hazırladığı istatistiklerin incelenmesinden, aile içi şiddet suçları ve bu suçlara bağlı olarak ortaya çıkan sonuçların tüm toplumların ortak sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Devletlerin sosyal birikimlerini, geleneklerini ve bireylerinin psikolojik eğilimlerini dikkate alarak, bu suçları önlemek için cezai, hukuki ve idari önlemler aldıkları, bu bağlamda, bazı devletlerde aile içi şiddet suçlarının doğrudan takip edilmesi kabul edilirken, bazılarında da suçtan zarar görenlerin şikâyeti üzerine soruşturma ve kovuşturma yapıldığı görülmektedir. Ülkemizde de, son yıllarda aile içi şiddet olaylarının önlenmesi ve aile içi şiddet suçlarının etkin şekilde cezalandırılmaları için yapılan geniş kapsamlı yasal ve yönetsel çalışmalar kapsamında aile içi şiddetin en yaygın görünümünden biri olan basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek kasten yaralama olaylarında baskı yapılarak şikâyetin engellenebileceği gözetilerek yasakoyucu tarafından, itiraz konusu kuralla şikâyet aranmaksızın soruşturma ve kovuşturma esasının kabul edildiği anlaşılmaktadır.

Yasakoyucu, suçların ağırlığı, kamu düzeni açısından önemi, özel hayatın gizliliği ve benzeri unsurları nazara alarak doğrudan takip edilmesi gereken suçlarla, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçları birbirinden ayırabilir. Yapılan bu ayırımın bazı suçları içine alması veya almaması, anayasal ilkeler çerçevesinde sosyal ihtiyaçları gözeterek yasakoyucunun takdirindedir. Buna göre, yasakoyucu aile içi şiddet suçlarının azaltılması ve aile içinde işlenen suçların da örtbas edilmemesi için, birbirlerine şefkatle davranmak konusunda en fazla yükümlülüğe sahip olan aile bireylerinin birbirlerini kasten yaralamaları halinde, sanıklar hakkında şikâyet aranmaksızın doğrudan takip ilkesinin getirilmesini öngörebilir.

Ceza hukuku alanında yasa önünde eşitlik ilkesinin uygulanması, kuşkusuz, aynı suçu işleyen tüm suçluların kimi özellikleri göz ardı edilerek her yönden aynı kurallara bağlı tutulmalarını gerektirmemektedir. Eşitlik ilkesi, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme, eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasanın amaçladığı eşitlik mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasanın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz.

Mağdurun veya failin durumlarındaki farklılıklar bunlara değişik kurallar uygulanmasını gerektirebilir. İtiraz konusu kuralda belirtilen kişilerin, birlikte yaşamalarından kaynaklanan yükümlülükleri, onları üçüncü kişilerden ayırdığından, bunlara farklı kuralların uygulanması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz.

Öte yandan, toplumun temelini oluşturan ailede bireylerin, maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin huzur ve güven ortamının sağlanmasına bağlı olduğu, bunun için de öncelikle aile içi şiddetin önlenmesi gerektiği açıktır.

Yasakoyucunun, itiraz konusu kuralla ceza hukuku alanında, anayasal sınırlar içinde takdir hakkını kullanarak, aile bireylerinin ve yakın akrabaların üçüncü kişilere nazaran daha ayrıcalıklı korunması yönünde bir tercih yaptığı anlaşılmaktadır. Toplumun temeli olan ailenin, fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı bireylerden oluşması amacıyla yasakoyucunun itiraz konusu kuralda belirtilen aile bireylerinin birbirlerine karşı işledikleri kasten yaralama suçlarında şikâyet aramaması ve bu yolda düzenleme yapmasında, Anayasa'nın 41. maddesinde belirtilen ailenin korunması ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

Devlet, toplumun ve ailenin temel taşı olan bireyin maddi ve manevi varlığını her türlü tehlikeden, tehditten ve şiddetten korumakla yükümlüdür. Bu bağlamda itiraz konusu kural, Anayasa'nın 17. maddesiyle devlete yüklenen pozitif yükümlülüğün ceza hukuku alanındaki yansımalarından birisini oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle Kural, Anayasa'nın 2., 5., 10., 12., 17., 38. ve 41. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir. Haşim KILIÇ, Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Serruh KALELİ bu görüşe katılmamışlardır.

Kural'ın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 6., 11., 13., 19., 20., 36. ve 74. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

2 - “Verilecek ceza yarı oranda artırılır” sözcüklerinin (a) bendi yönünden incelenmesi

Türk ceza yasalarının geçmişteki ve günümüzdeki düzenlemeleri incelendiğinde; yasakoyucunun, sanık ve mağdur olarak aile bireylerinin ve akrabaların konumuna yaklaşımının iki şekilde ortaya çıktığı görülmektedir. Bazı suçların işlenmesinde sanığın aile bireyi veya yakın akraba olması, verilecek cezanın artırım nedeni olurken, bazı suçların işlenmesinde de indirim veya cezasızlık nedeni sayılabilmektedir.

Yasakoyucunun, ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde kuşkusuz Anayasa'ya ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsü, cezayı ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerin belirlenmesi gibi konularda takdir yetkisi bulunmaktadır.

Aile içi şiddetin önlenmesi amacıyla suçun, Fıkra'nın (a) bendinde belirtilen kişilere karşı işlenmesi halinde, cezanın yarı oranında artırılması yasakoyucunun takdiri içinde olduğundan Kural, Anayasa'nın 2., 5., 10., 17., 38. ve 41. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kural'ın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 6., 11., 12., 13., 19., 20., 36. ve 74. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VII - SONUÇ

26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin, 31.3.2005 günlü, 5328 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle değiştirilen (3) numaralı fıkrasının sonunda yer alan;

1- “... şikâyet aranmaksızın, ...” sözcüklerinin, fıkranın (a) bendi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Haşim KILIÇ, Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Serruh KALELİ'nin karşıoyuları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- “... verilecek ceza yarı oranında artırılır.” sözcüklerinin, fıkranın (a) bendi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3.1.2008 gününde karar verildi.

[R.G. 29 Mart 2008 – 26831]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/1914

KararNo : 2008/2138

İncelenen Kararın:

Mahkemesi : İnebolu Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi

Tarihi : 14/7/2005

Numarası : Esas No: 2005/84 Karar No: 2005/101

Davacı : Fatma Nur ve Ahmet Nur

Davalı : Ahmet Öztürk

Dava Türü : Evlat Edinme

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun, 308. maddesinde "evlat edinilen, evlat edinenden en az onsekiz yaş küçük olması şarttır." hükmü mevcuttur.

Dosyada mevcut nüfus kayıt örneklerinden, 15/7/1950 doğumlu davacı Fatma Nur ile 20/1/1964 doğumlu davalı arasındaki yaş farkının onsekiz yıldan az olduğu anlaşılmaktadır.

Mahkemece, yasal şartın oluşmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken TürkMedeni Kanununun 308. maddesi hükmüne aykırı olarak davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 25/2/2008

[R.G. 28 Mart 2008 – 26830]

_____ • _____

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/1913

KararNo : 2008/2226

İncelenen Kararın:

Mahkemesi : Manavgat 2. Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi

Tarihi : 7/4/2006

Numarası : Esas No: 2006/16 Karar No: 2006/189

Davacı : Pakize Sarı

Davalı : Gülperi Demir

Dava Türü : Evlat Edinme

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Dosyada mevcut nüfus kaydında, evlat edinilmek istenilen davalının evli olduğu görülmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 313. maddesinin ikinci fıkrasında "evli bir kimse ancak eşinin rızasıyla evlat edinilebilir" hükmü yer almaktadır.

Mahkemece, davalının eşinin rızası alınmaksızın davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı bulunmuştur.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 25/2/2008

[R.G. 25 Mart 2008 – 26827]

_____ • _____

 [İçindekilere dön](#)

Danıştay Kararı

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulundan:

Esas No : 2005/2

Karar No : 2007/1

ÖZÜ: Mühendis unvanına sahip olmakla beraber 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uyarınca Teknik Hizmetler Sınıfında kimyager kadrosunda görev yapanların ek gösterge rakamlarının tespitinde, tahsil durumlarının değil, kadro unvanının esas alınması gerektiği hakkında.

İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KURULU KARARI

Kimya mühendisi unvanına sahip olmakla beraber Teknik Hizmetler Sınıfında kimyager kadrosunda görev yapan ve 657 sayılı Kanuna 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3'üncü maddesi ile eklenen (I) Sayılı Cetvelin, "Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinde öngörülen (3000) ek gösterge rakamından yararlanan, ancak, (a) bendinde öngörülen (3600) ek gösterge rakamından yararlanmak isteyen davacılar yönünden Danıştay Onbirinci Dairesinin, unvanı yeterli görerek ek göstergenin buna göre tespit edilmesi gerektiği yolundaki kararları ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun, unvan dışında bulunulan kadroya göre ek göstergenin tespit edilmesi gerektiği yönünde ayrı ayrı verdiği kararlar arasında; ayrıca, Danıştay Onbirinci Dairesinin, İdari Dava Daireleri Kurulunun bozma kararlarına uyararak verdiği kararlar ve anılan Dairenin temyiz incelemesi sonucu verdiği aksi yöndeki kararları arasındaki aykırılığın, içtihatların birleştirilmesi suretiyle giderilmesinin, 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 40/1'inci maddesi uyarınca Danıştay Onbirinci Daire Başkanlığı tarafından istenilmesi üzerine, Raportör Üyenin raporu, konu ile ilgili kararlar, yasal düzenlemeler incelendikten ve Danıştay Başsavcısının düşüncesi dinlendikten sonra gereği görüldü:

I - İÇTİHADIN BİRLEŞTİRİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR:

1 - Danıştay Onbirinci Dairesinin 23/11/2004 günlü ve E: 2001/4303, K: 2004/4730 sayılı kararı:

Kimya mühendisi olup fiilen kimyager kadrosunda çalışan ve bu görevden emekliye ayrılan davacının ek göstergesinin, davalı idarece (3600)'den (3000)'e indirilerek daha önce ödenmiş emekli ikramiyesi ve aylık farklarının adına borç çıkarılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davayı; davacı her ne kadar Teknik Hizmetler Sınıfında yer aldığını ve mühendisler ile aynı işi yaptığını belirtmekte ise de mühendis kadrosuna atanmadığından, 657 sayılı Kanunun 43'üncü maddesi ile 142 nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği hükümleri uyarınca mühendisler için öngörülen ek göstergeden yararlandırılmayacağı gerekçesiyle reddeden Ankara 10. İdare Mahkemesinin 21/6/2001 günlü ve E: 2000/1706, K: 2001/909 sayılı kararını, Danıştay Onbirinci Dairesi "5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 41'inci maddesinde, emekli aylığının hesaplanmasında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağı belirtilmiş, 657 sayılı Yasanın 43/B maddesinde de, bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının, hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu Kanuna ekli ek gösterge cetvelinde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanacağı hükme bağlanmıştır. Bu Yasaya ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin, Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünde ise, Teknik Hizmetler Sınıfına ait kadrolarda görev yapan personel için öngörülen ek gösterge rakamları (a), (b), (c) ve (d) bentleri halinde sayılmış; (a) bendinde, kadroları bu sınıfa dahil olup, en az dört yıl süreli yüksek öğretim veren fakülte ve yüksek okullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar ve mimar unvanı almış olanlara uygulanacak ek gösterge rakamları belirlenmiştir.

Görüleceği üzere, (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin, Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) bendinde yer alan ek göstergelerden yararlanabilmek için, Teknik Hizmetler Sınıfında bulunmak ve yine aynı bentte belirtilen kariyer unvanlara sahip olmak yeterli olup, bu unvanlara ilişkin kadrolarda bulunmak gibi bir koşul öngörülmemiştir. Diğer bir deyişle 657 sayılı Yasanın 43/B maddesinde, ek gösterge rakamlarının tespitinde hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan derecelerin dikkate alınacağı belirtilmiş olup, kadro unvanına ek gösterge rakamlarının tespitine ilişkin kriterler arasında yer verilmemiştir. Öte yandan, dava konusu uyuşmazlığın personel hukukunun "teşvik ve taltif" amacı da gözetilerek çözümlenmesi gerekmektedir. 657 sayılı Yasa bir bütün olarak incelendiğinde görüleceği üzere yasa koyucunun, kamu hizmetlerinin en iyi bir biçimde yürütülmesi amacıyla kamu personelinin öğrenim düzeyinin yüksek olmasını hedeflediği, bu amacı gerçekleştirmek ve kamu personelinin buldukları düzeye göre daha üst öğrenim yapmaya özendirme için çeşitli hükümler (örneğin 36'ncı maddedeki düzenlemeler gibi) getirdiği görülmektedir. Gerek 657 sayılı Yasanın 43/B maddesindeki, gerekse yasaya ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelindeki düzenlemeleri bu çerçevede değerlendirmek zorunlu bulunmaktadır. Nitekim (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelindeki bazı bölümlerde kadro unvanları tek tek sayılmış iken, bazı bölümlerde sadece unvanın alınmasının yeterli görülmesi de bu görüşü doğrular niteliktedir. Olayda da, davacının emekli olmadan önce İstanbul Gümrük Başmüdürlüğünde Teknik Hizmetler Sınıfında kimyager kadrosunda ve (4) yıllık mühendislik ve mimarlık fakültesi mezunu olarak görev yaptığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Kimya Mühendisliği Bölümü mezunu olması dolayısıyla, mühendis unvanına sahip olup, Teknik Hizmetler Sınıfına ait bir kadroda görev yapmakta iken emekliye ayrılan davacıya, 657 sayılı Yasaya ekli (I) Sayılı Cetvelin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümü (a) bendinde öngörülen (3600) ek gösterge rakamının uygulanması gerekirken, yukarıda anılan yasa kuralının aksine tesis edilen dava konusu işlemlerde ve temyize konu kararda hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle bozduğu, bu karara mahkemece uyularak iptal kararı verildiği, kararın temyiz edildiği ve dairenin E: 2005/3907 esasında beklediği,

2 - Aynı Dairenin rapora ekli 15/3/2005 günlü ve E: 2002/3018, K: 2005/1327 sayılı; 12/5/2003 günlü ve E: 2000/8491, K: 2003/2109 sayılı; 28/5/2003 günlü ve E: 2000/8481, K: 2003/2320 sayılı; 24/9/2002 günlü ve E: 2000/6868, K: 2002/2892 sayılı; 11/10/2005 günlü ve E: 2003/1498, K: 2005/4887 sayılı kararlarında ve aynı konulardaki uyuşmazlıkları çözüme bağlayan diğer kararlarında "(I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin, Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) bendinde yer alan ek göstergelerden yararlanabilmek için, Teknik Hizmetler Sınıfında bulunmak ve yine aynı bentte belirtilen kariyer unvanlara sahip olmak yeterli olup, bu unvanlara ilişkin kadrolarda bulunmak gibi bir koşulun öngörülmediği" yönündeki kararın tekrarlandığı ve Dairenin içtihadının bu yönde istikrar kazandığı,

3 - Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun aynı konudaki bir uyuşmazlıkta verdiği 18/3/2004 günlü ve E: 2002/1283, K: 2004/343 sayılı kararı:

"657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında; 'bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylık ve ek göstergeleri aşağıda gösterildiği şekilde tespit edilir.' hükmünün yer aldığı, bu fıkrada açıkça ifade edildiği gibi bu Kanuna tabi kurumlarda görev yapan personelin ek göstergeleri, kadro şartına bağlanmış olup, ek göstergeden yararlanabilmek için salt unvana sahip olmak yeterli olmayıp, o unvana ilişkin görevde (kadroda) de bulunmak gerektiğinde kuşkuya yer olmadığından bu hüküm gözardı edilerek 657 sayılı Kanuna ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetveli, yegane dayanak alınmak suretiyle ek göstergenin 'unvana' göre uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılması mümkün değildir. 657 Sayılı Kanun'un 43'üncü maddesi, uygulanacak ek gösterge rakamları konusunda, bu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellere atıfta bulunduğundan, uygulanacak ek gösterge rakamının tespitinde söz konusu cetveller yanında 43'üncü maddede yer alan düzenlemelerin de dikkate alınması ve bu kapsamda 43'üncü maddenin öngördüğü o unvana ilişkin görevde (kadroda) bulunma koşulunun da gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu durumda, mühendis unvanına sahip olduğu anlaşılmalı beraber kimyager kadrosunda görev yapan davacının, mühendislik görevinin ek göstergesinden yararlanmasına hukuken imkan bulunmadığından, ek göstergenin öğrenim sonucu elde edilen unvana göre değil, kadro unvanına göre uygulanacağına ilişkin bulunan dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir." gerekçesiyle Dairenin 25/9/2002 günlü ve E: 2000/9235, K: 2002/2902 sayılı kararının bozulduğu, Dairenin bozmaya uyarak davayı reddettiği ve kararın kesinleştiği,

4 - Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun aynı yönde kesinleşen, 18/3/2004 günlü ve E: 2003/565, K: 2004/348 sayılı; 31/3/2005 günlü ve E: 2004/204, K: 2005/171 sayılı kararlarının bulunduğu ve Kurulun bu yöndeki kararlarının istikrar kazandığı, görülmektedir.

II - KONU İLE İLGİLİ DİĞER KARARLAR:

1 - Onbirinci Dairenin 12/11/2004 günlü ve E: 2004/3083, K: 2004/4526 sayılı kararı:

İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünde kimyager olarak çalışan davacıya 142 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinin 7'nci maddesine göre tahsil durumuna göre değil, kadro unvanına göre ek gösterge verilmesi yönündeki işlemi iptal eden Onbirinci Daire kararının, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 18/3/2004 günlü ve E: 2002/1283, K: 2004/343 sayılı kararı ile bozulduğu, Onbirinci Dairenin bozmaya uyarak davayı reddettiği,

2 - Onbirinci Dairenin 12/5/2003 günlü ve E: 2000/8491, K: 2003/2109 sayılı kararı:

Kimya Mühendisi olan ve teknik hizmetler sınıfında kimyager olarak çalışmakta iken emekliye ayrılan davacıya (3600) olarak uygulanan ek göstergenin, (3000) olarak düzeltilmesi ve fazla ödenen miktarın borç çıkarılması işleminin iptali istemiyle açılan davada, Ankara 8. İdare Mahkemesinin mühendis kadrosunda bulunulmaması nedeniyle davayı reddettiği, Dairenin ise, mühendis unvanını ve teknik hizmetler sınıfında çalışıyor olmayı yeterli bularak mahkeme kararını bozduğu,

3 - Onbirinci Dairenin 22/1/2003 günlü ve E: 2000/11285, K: 2003/332 sayılı kararı:

Habur Gümrüğünde kimyager olarak görev yapan davacının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43/B maddesine göre ek göstergesi (I) sayılı cetvele göre (3600) olarak uygulanmakta iken, idarece (3000) olarak değiştirilmesi üzerine bu işlem ile dayanağı 142 seri nolu Tebliğe karşı dava açtığı, Dairece, kimyager olarak görev yapan ve mezun olduğu okul itibarıyla mühendis unvanına sahip bulunan davacıya (3600) ek gösterge rakamının uygulanması gerektiğinden iptal kararı verildiği, bu kararın temyizi sonucu Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından kararın bozulduğu, bozmaya uyularak davanın reddedildiği,

4 - Onbirinci Dairenin 11/10/2005 günlü ve E: 2003/1498, K: 2005/4887 sayılı kararı:

Fiilen kimyager kadrosunda görev yapan davacının ek göstergesinin (3600) yerine (3000) olarak uygulanmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, Bursa 1. İdare Mahkemesince davanın reddi yolunda verilen kararın Dairece bozulduğu, anılan Mahkemece bozmaya uyularak verilen iptal kararının aynı Daire tarafından onandığı,

5 - Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 1/4/2004 günlü ve E: 2003/121, K: 2004/413 sayılı kararı:

Konya Posta İşletmesinde Teknik Hizmetler Sınıfında teknik amir olarak görev yapmakta iken emekliye ayrılan davacı tarafından, mühendis olması nedeniyle emekli aylığının mühendisler için belirlenen ek gösterge rakamı üzerinden ödenmemesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, Ankara 2. İdare Mahkemesinin, davacının mühendis kadrosuna atanmadığı ve bu kadro ile emekliye ayrılmadığı için (3600) ek gösterge rakamından yararlanmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle davayı reddettiği; kararın, Onbirinci Daire tarafından benzer gerekçelerle bozulduğu, İdare Mahkemesi bozmaya uymayarak ret kararında ısrar ettiği, İdari Dava Daireleri Kurulunun ısrar kararını onandığı, görülmektedir.

III - DANIŞTAY BAŞSAVCISININ DÜŞÜNCESİ:

Kimya mühendisi unvanına sahip olmakla beraber Teknik Hizmetler Sınıfında kimyager kadrosunda görev yapan ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3'üncü maddesi ile eklenen (I) Sayılı Cetvelin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (b) bendinde öngörülen (3000) ek gösterge rakamından yararlanan davacının (a) bendinde öngörülen (3600) ek gösterge rakamından yararlanıp, yararlanamayacağı konusunda, Danıştay Onbirinci Dairesinin 23/11/2004 günlü ve E: 2001/4303, K: 2004/4730 sayılı kararı ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 18/3/2004 günlü ve E: 2002/1283, K: 2004/343 sayılı kararları arasında ayrıca, yine Onbirinci Dairenin yukarıda anılan kararı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasına göre Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun bozma kararına uyararak verdiği 12/11/2004 günlü ve E: 2004/3083, K: 2004/4526 sayılı kararları arasında aykırılık bulunduğu ve bu aykırılığın içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesi istemini içeren Danıştay Onbirinci Dairesi kararı ve Danıştay Başkanının havalesi üzerine Başsavcılığımıza gönderilen dosya incelendi.

İsteme konu kararlar:

1 - Danıştay Onbirinci Dairesince verilen 23/11/2004 günlü ve E: 2001/4303, K: 2004/4730 sayılı karar:

Dava; kimya mühendisi olup fiilen kimyager kadrosunda çalışan ve bu görevden emekliye ayrılan davacı tarafından (3600) olarak uygulanan ek göstergesinin Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne (3000)'e indirilerek daha önce ödenmiş emekli ikramiyesi ve aylık farklarının adına borç çıkartılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmış, Ankara 10. İdare Mahkemesince; davacı her ne kadar Teknik Hizmetler Sınıfında yer aldığını ve mühendisler ile aynı işi yaptığını belirtmekte ise de, mühendis kadrosuna atanmadığından, 657 sayılı Kanunun 43'üncü maddesi ile 142 no'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği hükümleri uyarınca mühendisler için öngörülen ek göstergeden yararlandırılmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ve bu karar Danıştay Onbirinci Dairesinin 23/11/2004 günlü ve E: 2001/4303, K: 2004/4730 sayılı kararı ile; 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 41'inci maddesinde, emekli aylığının hesaplanmasında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağı belirtilmiş, 657 sayılı Yasanın 43/B maddesinde de, bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu Kanuna ekli ek gösterge cetvelinde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanacağı hükme bağlanmış, Yasaya ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünde ise, Teknik Hizmetler Sınıfına ait kadrolarda görev yapan personel için öngörülen ek gösterge rakamları (a), (b), (c) ve (d) bentleri halinde sayılmış; (a) bendinde, kadroları bu sınıfa dahil olup, en az dört yıl süreli yüksek öğretim veren fakülte ve yüksek okullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar ve mimar unvanı almış olanlara uygulanacak ek gösterge rakamları belirlenmiştir.

Görüleceği üzere, (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin, Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) bendinde yer alan ek göstergelerden yararlanabilmek için, Teknik Hizmetler Sınıfında bulunmak ve yine aynı bente belirtilen kariyer unvanlara sahip olmak yeterli olup, bu unvanlara ilişkin kadrolarda bulunmak gibi bir koşul öngörülmemiştir. Diğer bir deyişle 657 sayılı Yasanın 43/B maddesinde, ek gösterge rakamlarının tespitinde hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan derecelerin dikkate alınacağı belirtilmiş olup, kadro unvanına ek gösterge rakamlarının tespitine ilişkin kriterler arasında yer verilmemiştir. Öte yandan, dava konusu uyuşmazlığın personel hukukunun, "teşvik ve taltif" amacı da gözetilerek çözümlenmesi gerekmektedir. 657 sayılı Yasa bir bütün olarak incelendiğinde görüleceği üzere yasa koyucunun, kamu hizmetlerinin en iyi bir biçimde yürütülmesi amacıyla kamu personelinin öğrenim düzeyinin yüksek olmasını hedeflediği, bu amacı gerçekleştirmek ve kamu personelinin buldukları düzeye göre daha üst öğrenim yapmaya özendirme için çeşitli hükümler (örneğin 36'ncı maddedeki düzenlemeler gibi) getirdiği görülmektedir. Gerek 657

sayılı Yasanın 43/B maddesindeki gerekse yasaya ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelindeki düzenlemeleri bu çerçevede değerlendirmek zorunlu bulunmaktadır. Nitekim (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelindeki bazı bölümlerde kadro unvanları tek tek sayılmış iken, bazı bölümlerde sadece unvanın alınmasının yeterli görülmesi de bu görüşü doğrular niteliktedir. Olayda da, davacının emekli olmadan önce İstanbul Gümrük Başmüdürlüğünde Teknik Hizmetler Sınıfında kimyager kadrosunda, ancak (4) yıllık mühendislik ve mimarlık fakültesi mezunu olarak görev yaptığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Kimya Mühendisliği Bölümü mezunu olması dolayısıyla, mühendis unvanına sahip olup, Teknik Hizmetler Sınıfına ait bir kadroda görev yapmaktayken emekliye ayrılan davacıya, 657 sayılı Yasaya ekli (I) Sayılı Cetvelin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümü (a) bendinde öngörülen (3600) ek gösterge rakamının uygulanması gerekirken, yukarıda anılan yasa kuralının aksine tesis edilen dava konusu işlemlerde ve temyize konu kararda hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle bozulmuştur.

Onbirinci Dairece aynı yolda, 12/5/2003 günlü ve E: 2000/8491, K: 2003/2109 sayılı; 15/3/2005 günlü ve E: 2002/3018, K: 2005/1327 sayılı; 28/5/2003 günlü ve E: 2000/8481, K: 2003/2320 sayılı; 24/9/2002 günlü ve E: 2000/6868, K: 2002/2892 sayılı ve 11/10/2005 günlü ve E: 2003/1498, K: 2005/4887 sayılı kararlar verilmiştir.

2 - Danıştay Onbirinci Dairesince verilen 12/11/2004 günlü ve E: 2004/3083, K: 2004/4526 sayılı karar:

Dava, İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünde kimyager kadrosunda görev yapan davacı tarafından 142 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinin 7'nci maddesi esas alınarak kimyagerlere tahsil durumuna göre değil, kadro unvanına göre ek gösterge uygulanması gerektiğini öngören 4/5/1998 günlü ve 008568 sayılı Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Personel Daire Başkanlığı işleminin iptali istemiyle açılmış, Danıştay Onbirinci Dairesi 25/9/2002 günlü ve E: 2000/9235, K: 2002/2902 sayılı kararıyla; 657 sayılı Yasaya ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ek göstergeden yararlanabilmek için Teknik Hizmetler Sınıfında görev yapmak ve sayılan unvanlardan birini almak gerekmekte olup, o unvana ait bir kadroda görev yapmak koşulu aranmadığı, bu durumda üniversitelerin kimya mühendisliği bölümlerinden mezun olan kimya mühendisi unvanını alan ve 657 sayılı Yasaya tabi kurumlarda Teknik Hizmetler Sınıfında görev yapan kimyagerlere tahsil unvanına göre, başka bir anlatımla anılan Yasaya ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) bendinde mühendisler için öngörülen ek göstergelerin uygulanması gerekirken kimyagerlerin ek göstergelerinin tahsil durumuna göre değil kadro unvanına göre uygulanması gerektiği yolundaki işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle iptal edilmiş, ancak Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna yapılan temyiz başvurusu üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 18/3/2004 günlü ve E: 2002/1283, K: 2004/343 sayılı kararı ile Onbirinci Daire kararını bozmuş, Daire, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasına göre Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca verilen kararlara karşı ısrar yolunun bulunmaması nedeniyle bozma kararına uyarak 12/11/2004 günlü ve E: 2004/3083, K: 2004/4526 sayılı kararıyla mühendis unvanına sahip olduğu anlaşılmakla beraber kimyager kadrosunda görev yapan davacının, mühendis görevinin ek göstergesinden yararlanmasına hukuken imkan bulunmadığı, ek göstergenin öğrenim sonucu elde edilen unvana göre değil, kadro unvanına göre uygulanacağına ilişkin bulunan dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

Dairece aynı yolda 14/11/2005 günlü ve E: 2004/3085, K: 2005/5304 sayılı karar verilmiştir.

3 - Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca verilen 18/3/2004 günlü ve E: 2002/1283, K: 2004/343 sayılı karar:

Dava; Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kimya Mühendisliği bölümünden mezun olarak kimya mühendisi unvanını elde eden ve İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünde

kimyager kadrosunda görev yapan davacı tarafından, 142 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği'nin 7'nci maddesi esas alınarak kimyagerlere tahsil durumlarına göre değil, kadro unvanına göre ek gösterge uygulanması gerektiğini öngören Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının 4/5/1998 günlü ve 8568 yazılı genel yazısının iptali istemiyle açılmış, Danıştay Onbirinci Dairesi yukarıda (2) nolu bentte bahsi geçen 25/9/2002 günlü ve E: 2000/9235, K: 2002/2902 sayılı kararıyla; yasal düzenlemelerden bahisle kimyagerlerin ek göstergelerinin tahsil durumlarına göre değil kadro unvanlarına göre uygulanması yolundaki Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Personel Dairesi Başkanlığının dava konusu 4/8/1998 günlü ve 8568 sayılı işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı, kaldı ki, Anayasa Mahkemesinin 6/11/2001 günlü ve E: 2001/411, K: 2001/348 sayılı kararıyla da; 657 sayılı Kanuna ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinde yer alan "Kimyager" sözcüğünün de iptal edilmiş olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar vermiş, bu kararın davalı idarece temyizi üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 18/3/2004 günlü ve E: 2002/1283, K: 2004/343 sayılı kararı ile; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında; "Bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylık ve ek göstergelerinin aşağıda gösterildiği şekilde tespit edilir." hükmü yer almıştır. Anılan fıkrada da açıkça ifade edildiği gibi, bu Kanuna tabi kurumlarda görev yapan personelin ek göstergeleri, kadro şartına bağlanmış olup, ek göstergeden yararlanabilmek için salt unvana sahip olmak yeterli olmayıp, o unvana ilişkin görevde (kadroda) de bulunmak gerektiğinde kuşkuya yer yoktur. Bu hüküm gözardı edilerek 657 sayılı Kanuna ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetveli, yegane dayanak alınmak suretiyle ek göstergenin "unvana" göre uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılması mümkün değildir. 657 sayılı Kanun'un 43'üncü maddesi, uygulanacak ek gösterge rakamları konusunda, bu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellere atıfta bulunduğundan, uygulanacak ek gösterge rakamının tespitinde söz konusu cetveller yanında, 43'üncü maddede yer alan düzenlemelerin de dikkate alınması ve bu kapsamda 43'üncü maddenin öngördüğü o unvana ilişkin görevde (kadroda) bulunma koşulunun da gözönünde bulundurulması gerektiği, mühendis unvanına sahip olduğu anlaşılacakla beraber kimyager kadrosunda görev yapan davacının, mühendislik görevinin ek göstergesinden yararlanmasına hukuken imkan bulunmadığından, ek göstergenin öğrenim sonucu elde edilen unvana göre değil, kadro unvanına göre uygulanacağına ilişkin bulunan dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin 6/11/2001 günlü ve E: 2001/411, K: 2001/348 sayılı kararıyla; 657 sayılı Kanuna ekli (I) Sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinde yer alan "kimyager" sözcüğü iptal edilmişse de; oluşan hukuksal boşluğun 8/5/2003 günlü ve 25102 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4856 sayılı Kanun'un 42'nci maddesinin (d) bendi ile doldurulduğu ve bu bendin 21/10/2001 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe konulduğu anlaşıldığı gerekçesiyle Danıştay Onbirinci Dairesi kararının bozulmasına karar vermiştir.

Kurulca aynı yolda 18/3/2004 günlü ve E: 2003/565, K: 2004/348 sayılı karar verilmiştir.

4 - Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca verilen 1/4/2004 günlü ve E: 2003/121, K: 2004/413 sayılı karar:

Dava; Konya Posta İşletmesi Başmüdürlüğü Yapı İşleri Müdürlüğünde Teknik Hizmetler Sınıfında teknik amir unvanı ile görev yapmakta iken emekliye ayrılan davacı tarafından mühendislik fakültesi mezunu olması nedeniyle emekli aylığının mühendisler için belirlenen ek gösterge rakamı üzerinden ödenmemesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmış, Ankara 2. İdare Mahkemesince; mühendis kadrosuna ataması yapılmayan ve bu kadro unvanı ile emekliye ayrılmayan davacıya 657 sayılı Kanun'un (I) sayılı ek gösterge cetvelinin (a) bendinde belirtilen (3600) ek göstergenin uygulanmasına ve buna göre emekli aylığı ve ikramiyesi ödenmesine imkan bulunmadığından davanın reddine karar verildiği, bu kararın temyizi üzerine Danıştay Onbirinci Dairesi 24/9/2002 günlü ve E: 2000/6868, K: 2002/2892 sayılı kararıyla; davacıya 657 sayılı Kanuna ekli (I) Sayılı Cetvelin Teknik

Hizmetler Sınıfı bölümü (a) bendinde öngörülen ek gösterge rakamının uygulanması gerekirken 142 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği hükümleri neden gösterilerek, Yasa kuralının aksine tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle bozmuş, İdare mahkemesi bozma kararına uymayarak davanın reddi yolundaki kararında ısrar etmiş, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ısrar kararının onanmasına karar vermiştir.

Kurulca aynı yolda 31/3/2004 günlü ve E: 2004/204, K: 2005/171 sayılı karar verilmiştir.

Usul yönünden içtihadın birleştirilmesine gerek olup olmadığı:

İçtihadın birleştirilmesi istemine konu kararların incelenmesinden, bunlardan birinin (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu E: 2002/1283, K: 2004/343); halen memuriyet görevinde bulunan davacıya ait olduğu, diğerinin ise (Danıştay Onbirinci Daire E: 2001/4303, K: 2004/4730); emekli statüsünde olan bir kişiye ait olduğu anlaşılmakta, ancak 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun değişik 41'inci maddesinin (a) fıkrasında, emekli, adi malüllük ve vazife malüllüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağı öngörüldüğünden, davacıların statülerinin farklı olması uyumsuzluğun doğduğu mevzuat hükümlerinin aynı olması nedeniyle 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 39'uncu maddesi uyarınca kararlardaki aykırılığın giderilmesi isteğinin incelenmesine engel teşkil etmemektedir.

Öte yandan, aynı Kanununun 40'inci maddesine dayanılarak, içtihatların birleştirilmesine konu yapılan kararlardan; Onbirinci Daire, temyiz: E: 2001/4303 sayılı bozma kararına uyularak verilen mahkeme kararı, temyizen incelemek üzere Dairesinde beklemekte (E: 2005/3907), diğer iki karar ise kesinleşmiş bulunmakta, ancak yine Dairenin temyizen incelediği bir başka uyumsuzlukta (E: 2002/3018) verdiği bozma kararına ısrar eden mahkeme kararı da temyizen incelenmek üzere İdari Dava Daireleri Kurulunda beklemektedir. (E: 2006/1039)

İçtihadın birleştirilmesi istemine konu olan uyumsuzluklarda Danıştay Onbirinci Dairesi gerek birinci derecede, gerekse temyizen verdiği kararlarda; kimyager, teknik amir, jeolog kadrolarında bulunan kamu görevlilerinin mühendis unvanına sahip bulduklarını, 657 sayılı Yasanın 43/B maddesi ve Kanuna ekli (I) sayılı cetvelin II Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) bendindeki (3600) ek göstergenin uygulanmasının mühendis unvanlı kadroda bulunmaları şartına bağlı tutulamayacağını, teknik hizmetler sınıfında yer alıp, mühendis unvanına sahip olmanın, (3600) ek göstergeden yararlanmak için yeterli olduğunu kabul etmekte ve kararları bu yolda süre gelmekte, öte yandan Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu; yukarıda hukuki statüleri açıklanan davacıların (a) bendindeki (3600) ek göstergeden yararlanabilmeleri için, 43'üncü maddede yer verilen "... bu kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıkları; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak..." biçimindeki ifadeden hareketle, sadece öğrenimle elde edilen unvanın yeterli olmadığını, o unvana ilişkin kadroda bulunmanın da gerektiğini karara bağlamakta ve kararları bu yönde istikrar sağlamış bulunmakta, ayrıca 2577 sayılı Yasanın 49/6'ncı maddesi hükmü karşısında, Onbirinci Dairenin, İdari Dava Daireleri Kurulunun bozma kararlarına karşı ısrar hakkı bulunmadığından, kurul kararlarına uyararak verdiği kararlar nedeniyle de kendi kararları arasında aykırılık oluşmakta, böylece (I) sayılı cetvelin Teknik Hizmetler Sınıfına ait bölümünün (a) bendindeki (3600) ek göstergeden yararlanılması konusunda gerek Onbirinci Dairenin kendi kararları arasında, gerekse Onbirinci Daire kararları ile İdari Dava Daireleri Kurulu kararları arasında aykırılık ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Sonuç: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49'uncu maddesinde, temyiz incelemesi sonunda kararı bozulan mahkemenin, dosyayı inceleyerek yeniden karar vereceği, bozmaya uymayarak eski kararında ısrar etmesi ve bu kararın temyiz edilmesi halinde, davanın konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurulunca inceleneceği,

Danıştayın ilgili dava dairesinin kararının uygun görülmesi halinde, mahkemenin kararının bozulacağı, aksi halde onanacağı, Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları kararlarına uyulmasının zorunlu olduğu, Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davaların temyizen incelenmesinde de bu maddenin 4'üncü fıkrası hariç diğer fıkralarının kıyasen uygulanacağına öngörülmüş bulunması ve gerek, İdari Dava Daireleri Kurulunca bu uyuşmazlıklar hakkında Onbirinci Daire içtihadının aksi yönünde kararlar verilmesi, gerekse Onbirinci Dairenin temyiz incelemesi sonucunda verdiği kararlara mahkemelerce uyulmaması halinde oluşan ısrar kararlarının temyizinde İdari Dava Daireleri Kurulunca yine Onbirinci Daire içtihadının aksi yönünde kararların verilmesi ve bu durumun süreklilik kazanmış olması nedeniyle içtihatların esasen İdari Dava Daireleri Kurulu kararları yönünde istikrar kazandığını söylemek mümkündür.

Ancak, Onbirinci Dairenin temyizen incelediği davalarda verdiği bozma kararlarına uyan mahkeme kararlarının da bulunduğu ve bu kararların da kesinleştiği ve uyuşmazlığın süregelen niteliği de dikkate alındığında; aynı olayda, aynı hukuk kuralının değişik yorumu nedeniyle ortaya çıkan bu aykırılığın, uygulamada birlik sağlamak bakımından 2575 sayılı Yasanın 39'uncu maddesi uyarınca içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Esasın değerlendirilmesi:

Gelişmiş ülkelerde memur statüsünün kanunla düzenlenmesi esastır. Bu suretle göreve alınmaları, hak ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri, ilerleme ve yükselmelerinin objektif kurallara bağlanması sağlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128'inci maddesinde memur statüsünün kanunla düzenleneceği ilkesi konmuş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile de memurların hukuki statüleri belirlenmiştir.

657 sayılı Yasanın 33'üncü maddesinde; kadrosuz memur çalıştırılmayacağı, 35'inci maddesinde; her kurum için gerekli kadroların sınıfı, derecesi, unvanı ve adedinin kadro cetvellerinde gösterileceği, 47'nci maddesinde aylığın; bu Kanuna tabi kurumlarda görevlendirilen memura, hizmetinin karşılığında kadroya dayanılarak, ay itibarıyla ödenen para olduğu hükmüne bağlanmıştır.

Aynı Yasanın içtihadın birleştirilmesi istemine konu kararlarına dayanak olan, değişik 43'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında; bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylık ve ek göstergeleri aşağıdaki şekilde tespit edilir denildikten sonra, (B) bendinde bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak, bu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanacağı hükmüne bağlanmıştır. Bu Kanuna 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen (I) sayılı cetvelin, Teknik Hizmetler Sınıfına ait II. bölümünün (a) bendinde; kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar ve mimar ile şehir plancısı ve bölge plancısı unvanını almış olanlar; (b) bendinde kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre jeolog, hidrojeolog, hidrolog, jeomorfolog, jeofizikçi, fizikçi, matematikçi, istatistikçi, yöneylemci (hareket araştırmacısı), matematiksel iktisatçı, ekonomici ve kimyager unvanını almış olanlarla teknik yüksek öğretmen okulu mezunlarına derecelerine göre uygulanacak ek gösterge rakamları gösterilmiş ve (a) bendinde sayılanlardan 1'inci dereceli kadroda bulunanların ek göstergesi (3600), (b) bendinde sayılanlardan 1'inci dereceli kadroda bulunanların ek göstergesi (3000) olarak belirlenmiştir.

Sonuçta, Yasanın, memuriyet görevi ve bu göreve ilişkin aylık ve ek göstergeleri, doğrudan bu göreve ait kadroya, diğer bir ifade ile bu göreve ait kadroda bulunmaya bağladığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdan beri yapılan açıklamalar karşısında; Yasanın, kadro ve aylığa ilişkin genel kuralları ile (I) ve (II) sayılı ek gösterge cetvellerinin dayanağı olan 43'üncü maddenin özel

kuralları gözardı edilerek, (I) sayılı cetvelin, (II) Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünde yer alan ek göstergelerin; sırf bu bölümde kadro ifadesinin ayrıca yer almamasından hareketle, unvan esas alınarak tespit edilebileceği sonucuna varmak mümkün değildir.

Diğer bir ifade ile 43'üncü madde, uygulanacak ek gösterge rakamları için bu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellere göndermede bulunduğuundan, uygulanacak ek gösterge rakamının tespitinde söz konusu cetvellerle birlikte 43'üncü maddede yer alan düzenlemenin de dikkate alınması ve bu kapsamda, maddenin öngördüğü o unvana ait kadroda bulunma koşulunun da gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, içtihadın birleştirilmesi istemine konu kararlar arasında oluşan aykırılığın içtihadların birleştirilmesi yoluyla bağlayıcı bir çözüme kavuşturulması ve içtihadın, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları doğrultusunda birleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

IV - KONU İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER:

1 - 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu

Madde 41/a: Emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergeler esas alınır.

...

2 - 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Madde 33: Kadrosuz memur çalıştırılmaz.

...

Madde 36: Bu Kanuna tabi kurumlarda çalıştırılan memurların sınıfları aşağıda gösterilmiştir.

...

II Teknik Hizmetler Sınıfı:

Bu Kanunun kapsamına giren kurumlarda meslekleriyle ilgili görevleri fiilen ifa eden ve meri hükümlere göre yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, jeolog, hidrojeolog, hidrolog, jeofizikçi, fizikçi, kimyager, matematikçi, istatistikçi, yöneylemci (Hareket araştırmacısı), matematiksel iktisatçı, ekonomici ve benzeri ile teknik öğretmen okullarından mezun olup da, öğretmenlik mesleği dışında teknik hizmetlerde çalışanlar, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi veya bölümlerinden mezun şehir plancısı, yüksek şehir plancısı, yüksek Bölge Plancısı, 3437 ve 9/5/1969 tarih 1177 sayılı Kanunlara göre bütün eksperleri yetiştirilenler ile müskirat ve çay eksperleri, fen memuru, yüksek tekniker, tekniker, teknisyen ve emsali teknik unvanlara sahip olup, en az orta derecede mesleki tahsil görmüş bulunanlar, Teknik Hizmetler Sınıfını teşkil eder.

...

Göstergeler:

Madde 43: Bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylık ve ek göstergeleri aşağıda gösterildiği şekilde tespit edilir.

...

B) Ek gösterge: Bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıkları; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu Kanuna ekli I ve II sayılı cetvellerde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanır. II sayılı cetvelde yer alan unvanlarda değişiklik yapmaya ve yeni unvanlar ilave etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

527 sayılı KHK'nin 3'üncü maddesi ile yeniden düzenlenerek 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Eklenen Ek Gösterge Cetvelleri:

I SAYILI CETVEL
Hizmet Sınıfları İtibariyle Unvan veya Aylık Alınan Derecelere
Göre Ek Göstergeler

...

II - TEKNİK HİZMETLER SINIFI	Derece	Ek Gösterge
a) Kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte veya yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre Yüksek Mühendis, Mühendis, Yüksek Mimar ve Mimar ile Şehir Plancısı ve Bölge Plancısı unvanını almış olanlar.	1	3600
	2	3000
	3	2200
	4	1600
	5	1300
	6	1150
	7	950
	8	850
b) Kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre, Jeolog, Hidrojeolog, Hidrolog, Jeomorfolog, Jeofizikçi, Fizikçi, Matematikçi, İstatistikçi, Yöneylemci (hareket araştırmacısı), Matematiksel İktisatçı, Ekonomici ve Kimyager unvanını almış olanlarla Teknik Yüksek Öğretmen Okulu mezunları,	1	3000
	2	2200

Madde 147:

Bu Kanunda geçen;

A) Aylık: Bu Kanuna tabi kurumlarda görevlendirilen memurlara hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibariyle ödenen parayı,

V - KONUNUN İÇTİHADIN BİRLEŞTİRİLMESİNE GEREK OLUP OLMADIĞI YÖNÜNDEN İNCELENMESİ:

Danıştay Daire Başkanı ... ile Üyeler; ...'ın, "2575 sayılı Danıştay Kanunu'nda, 22/3/1990 günlü ve 3619 sayılı Kanun ile; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda, 5/4/1990 günlü ve 3622 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile; Danıştay dava dairelerinin ilk derece mahkemesi olarak baktıkları davalarda verecekleri nihai kararlara karşı temyiz yolu açılmış ve temyiz incelemesini yapmakla görevli ve yetkili yargı yeri belirlenerek, temyiz incelemesinin usulü düzenlenmiştir.

Temyiz yolu ile inceleme, öncelikle ilk derece mahkemesi ile temyiz mahkemesi arasında alt mahkeme-üst mahkeme ilişkilerinin varlığını gerektirir. Eğer bir Danıştay dava dairesinin ilk derecede verdiği bir karar, başka bir kurulda temyiz yolu ile inceleniyorsa Danıştayın o dairesi alt mahkeme, temyiz incelemesi yapan kurul ise üst mahkeme durumundadır.

Yukarıda sözü edilen yasal değişiklikler öncesi Danıştay daire ve kurulları arasında ast-üst yargı yeri ilişkisi olmayıp, daire ve kurulların verdikleri kararların herbiri, birbiri ile eşit hukuki değer ve güce sahip iken, değişiklik sonrası ilk derece dosyalarda Danıştay dairesi alt mahkeme, temyiz incelemesini yapan İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları ise üst mahkeme konumuna getirilmiştir.

Başka bir anlatımla, Danıştay içerisinde iki dereceli yargılama sistemine geçilmiş, Danıştay dava dairelerince ilk derece mahkemesi olarak bakılan davaların temyizen incelenmesi aşamasında, ilgili kurulca verilen bozma kararlarına uyulması zorunluluk olarak öngörülmüş, kararı bozulan daireye ısrar hakkı dahi tanınmamıştır.

Danıştay dava dairesine ısrar hakkı vermeyen yargılama usulü kuralı, ilk derece mahkemesi olarak verdiği kararı bozulan dava dairesine bu karara uymasının yanında, temyiz yolu ile incelediği emsal uyuşmazlıklarda da Kurul içtihadına uygun davranması zorunluluğunu getirmektedir.

Konuyu başka bir yönüyle değerlendirecek olursak, düzenleyici işlemlere karşı açılan davalarda, nihai karar mercii olan İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarının düzenleyici işlemlerle ilgili olarak verdikleri kararlar ihmal edilerek, bu düzenleyici işlemlere dayalı

kurulan bireysel işlemlere karşı açılan davalarda temyiz incelemesini yapmak, daha açık bir ifade ile Kurul kararına aykırı sonuç doğuracak bir karar vermek esasen mümkün değildir.

Yukarıda aktarıldığı üzere 1990 yılında yapılan yasal değişiklik ile Danıştayda iki dereceli yargılama sistemine geçilmesine rağmen, Danıştay Kanunu'nun içtihadı birleştirme müessesesini düzenleyen 39'uncu ve 40'ıncı maddeleri değiştirilmemiş, Kanunun ilk hali muhafaza edilmiştir.

Bu nedenle 39'uncu madde, 1990 yılında yapılan değişiklik ile getirilen iki dereceli yargılama sistemine göre yorumlanmalı, içtihadı birleştirme istemine, eşit hukuki değer ve güce sahip kararlar konu edilmelidir.

İdari yargının bütünlüğü ve işlerliği için bu yapının gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Aksi halde, İçtihadı Birleştirme Kurulu, dava dairelerinin ısrar ettiği konuları incelemekle görevli bir yargı yeri konumuna girer, Kurula gelen dosya sayısı artar ve en önemlisi İçtihadı Birleştirme müessesesi, çıkarılış amacı dışında başka bir kanun yolu niteliğine dönüşür.

İnceleme konusu olayda, 657 sayılı Kanuna göre Teknik Hizmetler Sınıfında mühendis olarak görev yapanların ek göstergelerinin tespitinde, unvanı yeterli görerek ek göstergenin buna göre belirlenmesini öngören Onbirinci Daire kararlarını, gerek temyiz, gerekse ısrar yolu ile inceleyen İdari Dava Daireleri Kurulunun, ek gösterge tespitinde kadro unvanının esas alınması gerektiğinden hareketle Daire görüşünün aksine kararlar verdiği, uyuşmazlıkların uyulması zorunlu bu kararlar yönünde sonuçlandırıldığı ve Kurul kararlarının bu yönde istikrar kazandığı görülmektedir.

Buna göre inceleme konusu olayda, Onbirinci Dairece uyulması zorunlu İdari Dava Daireleri Kurulu kararlarının varlığı nedeniyle içtihadın birleştirilmesine gerek bulunmamaktadır." yolundaki usule ilişkin ayrışık oylarına karşılık,

İçtihadın birleştirilmesi istemine konu kararların incelenmesinden, bunlardan birinin (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu E: 2002/1283, K: 2004/343); halen memuriyet görevinde bulunan davacıya ait olduğu, diğerinin ise (Danıştay Onbirinci Daire E: 2001/4303, K: 2004/4730); emekli statüsünde olan bir kişiye ait olduğu anlaşılmakta, ancak 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun değişik 41'inci maddesinin (a) fıkrasında, emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağı öngörüldüğünden, davacıların statülerinin farklı olması uyuşmazlığın doğduğu mevzuat hükümlerinin aynı olmasından dolayı 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 39'uncu maddesi uyarınca kararlardaki aykırılığın giderilmesi isteğinin incelenmesine engel teşkil etmemektedir.

Öte yandan, aynı Kanunun 40'ıncı maddesine dayanılarak, içtihatların birleştirilmesine konu yapılan kararlardan; Onbirinci Dairenin E: 2001/4303 sayılı bozma kararına uyularak verilen mahkeme kararı, temyizden incelemek üzere Onbirinci Dairede beklemekte (E: 2005/3907), diğer iki karar ise kesinleşmiş bulunmakta, ancak yine Dairenin temyizden incelediği bir başka uyuşmazlıkta (E: 2002/3018) verdiği bozma kararına ısrar eden mahkeme kararı da temyizden incelenmek üzere İdari Dava Daireleri Kurulunda beklemektedir. (E: 2006/1039)

2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 39'uncu maddesine göre içtihadın birleştirilmesinden amaç, kararlar arasındaki aykırılıkların giderilmesi suretiyle hukuki istikrarı sağlamaktır. Kararlar arasındaki aykırılıktan söz edebilmek için maddi ve hukuki durumları aynı olmasına karşın aykırı kararlar verilmiş olması gerekmektedir. Danıştay Onbirinci Dairesinin verdiği kararlar arasında, ayrıca, anılan Daire ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun verdiği kararlar arasında aykırılık ve uyuşmazlık olduğu, bu durumun memur aylıklarının hesaplanmasına esas olan ek göstergelere ilişkin 657 sayılı Kanunun 43'üncü maddesinin yollamada bulunduğu (I) sayılı cetvelin II. bölümünün (a) bendinde sayılanların bu bentteki (3600) ek göstergeden yararlanabilmek için mühendis kadrosunda bulunmalarının gerekli olup olmadığı yolundaki yorum farkından kaynaklandığı, her ne kadar İdari Dava Daireleri

Kurulunun konuya ilişkin kararlarında istikrar bulunduğu, uyulması zorunlu bu kararlar nedeniyle içtihadın birleştirilmesine gerek olmadığı ileri sürülebilir ise de, Onbirinci Dairenin aksi yöndeki kararlarında ısrarlı olduğu, aynı Dairede temyiz aşamasından geçen ve kesinleşen kararlar bulunduğu, farklı değerlendirmelerin devam ettiği görülmektedir.

2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 39'uncu maddesinde, İçtihatları Birleştirme Kurulunun, dava dairelerinin veya İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar vereceği kurala bağlanmıştır. Anılan Yasa hükmünde açıkça belirtildiği üzere, içtihadı birleştirme istemine, Danıştay dava daireleri veya İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarının kendi kararları arasındaki aykırılık konu olabileceği gibi, bir dava dairesi kararı ile kurul kararı arasındaki aykırılığın da konu edilebilmesi mümkündür.

Danıştay dava dairelerinin, ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda, temyiz incelemesini yapan ilgili İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarınca verilen bozma kararına uymak mecburiyetinde bulunmaları, ilgili dairenin temyiz mercii sıfatı ile baktığı benzer uyuşmazlıklarda da kurul içtihadına uygun karar vermesi sonucunu doğurmayacağı gibi, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda bu yönde zorlayıcı bir kuralın varlığı da söz konusu değildir.

Kaldı ki mevzuatımızda, dava daireleri kararları ile Kurul kararlarının hukuki değer ve güçleri bakımından bir ayırım bulunmadığı gibi, Danıştay Kanunu'nda ve İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda 1990 yılında yapılan değişiklik ile de bu durum amaçlanmadığından, içtihadı birleştirme müessesesini düzenleyen Danıştay Kanunu'nun 39'uncu maddesinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Bir yasa kuralından ne anlaşılması gerektiği veya bir yasa kuralının uygulanması konusunda dava daireleri ile kurul kararları arasında oluşan görüş ve yorum farklılıklarının çözüm yeri, İçtihatları Birleştirme Kuruludur. Bu nedenle, Kurulun, yukarıda sözü edilen şekilde oluşacak içtihat aykırılıklarının giderilmesine yönelik işlevinin yorum yolu ile daraltılması mümkün değildir.

Kaldı ki, İçtihatları Birleştirme Kurulunun, 19/7/2002 günlü ve E: 2002/3, K: 2002/3 sayılı kararında, Vergi Dava Daireleri Kurulu kararı ile dava dairesi kararı arasındaki aykırılık içtihadın birleştirilmesi yolu ile giderilmiştir.

Bu bağlamda, aynı hukuk kuralının değişik biçimde yorumlanarak uygulanmasından kaynaklandığı anlaşılan aykırılığın giderilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması için 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 39'uncu maddesi uyarınca içtihadın birleştirilmesi gerektiğine oyçokluğu ile karar verilerek esasın incelenmesine geçildi.

VI - KONUNUN ESASTAN İNCELENMESİ:

İçtihadın birleştirilmesi istemine konu olan kararlarda uyuşmazlığı, kimya mühendisi unvanına sahip olmakla beraber, teknik hizmetler sınıfında kimyager kadrosunda görev yapanların ek göstergelerinin tespitinde tahsil durumunun mu, yoksa kadro unvanının mı esas alınacağı, buna göre 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3'üncü maddesi ile eklenen (I) sayılı Cetvelin Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (a) bendinde öngörülen (3600) ek gösterge rakamından mı, yoksa (b) bendinde öngörülen (3000) ek gösterge rakamından mı yararlandırılacağı hususu oluşturmaktadır.

Bugün bir çok ülkede uygulanan personel sınıflandırma sistemleri, sınıflandırmaya personel ya da hizmet kavramlarından hangisinin esas alınacağına göre değişiklik göstermektedir. Bu sistemlerden kadro sınıflandırmasında, hizmete ağırlık verilerek görev ve sorumluluklar esas alınmakta; personel sınıflandırılması sisteminde ise, ayırma, personel veya iş esas alınmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile kamu personel rejimimize kazandırılan kadro kavramı, devlet örgüt yapısının oluşturulmasında, kamu hizmet ve faaliyetleri ile bunu yürütecek kamu işgücünün planlanmasında kullanılan hukuksal bir araçtır. Başka bir anlatımla kadro, memurun çalıştığı belli bir görev yerini ifade etmekte, memurun yapacağı iş, onun kadrosu ile ilişkili bulunmaktadır.

Kamu hizmetinin yürütümüne yönelik olan örgütü, kadrolar oluşturur. Örgütün kamu hizmetini yürütecek hizmet grupları ve bu hizmet grupları içerisinde yer alan unvanlar, kurum teşkilat şemasında gösterilir. Kişiyi örgütle kaynaştıran bir araç olarak kadro, ilgili kuruma, üstlendiği kamu hizmetini yürütebilmek için ihtiyaç duyulan personeli istihdam etme imkanını sağlar. Bu nedenle bir kuruma tahsis edilecek kadrolar, o kurumun yerine getireceği görevlere göre tespit edilir. Bu bağlamda bir kurumun kadro cetveline bakılarak ne tür bir kamu hizmeti üstlendiğini, bu hizmet ve faaliyetlerin yöneldiği alanı, yerini ve etkinliğini saptamak mümkündür. Aynı zamanda kadro, personelin sayısının, niteliğinin, görev yerinin, unvanının, sınıf ve derecesinin, yükselmesinin, parasal ve özlük haklarının da genel olarak belirleyicisidir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128'inci maddesinde, devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği ve memurların nitelik, atanma, ödev, yetki, hak ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda da memurların hizmet şartları, nitelikleri, hak ve yükümlülükleri ile parasal ve özlük hakları objektif kurallara bağlanarak hukuki statüleri belirlenmiştir. Bu bağlamda, Devlet personel rejimimiz ve bunun hukuki sujesi olan memurluk, statü hukukuna dayanmakta, kadroda bu hukukun ayrılmaz parçasını oluşturmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 33'üncü maddesi ile kanun koyucu, her kurumda çalıştırılacak personelin tamamı için görev yerlerinin belirtilerek kadro tespiti zorunluluğunu getirmiş, kadrosuz memur çalıştıramayacağını kurala bağlamıştır. Yasada, hizmetin önemi, hizmet yerinin özellikleri ve yoğunluğu gibi kriterler esas alınmak suretiyle personel kadrolarının tespit edilmesi ve bu hizmetleri göreceklere kendi sınıfları içindeki derece durumlarına uygun olmak kaydıyla o kadronun aylığını almaları amaçlanmıştır. Başka bir anlatımla, kadro kavramı, kişilerden soyutlanarak hizmete bağlanmış; hizmette, görevin niteliğine göre sınıflara ayrılmıştır.

Öte yandan, 657 sayılı Kanunun 43'üncü maddesinin gerekçesinde, Devlet memurlarına ödenecek aylıklar konusunda, mevcut barem sisteminden ayrılarak yeni bir sistem getirildiği hususuna yer verilmiş ve aylığın tespitinde hizmetin Devlet için taşıdığı değer, hizmetin riski, zorluğu ve şartları ile önem derecesinin belirleyici olacağı kabul edilmiştir. Yine aynı Kanunun 147'nci maddesinin gerekçesinde ise, aylık tabirinin, ister esas görev, ister vekalet görevi, ister ise ikinci görev şeklinde olsun, işgal edilen bir kadro karşılığında ay itibarıyla ödenen parayı ifade ettiği açıkça belirtilmiştir.

Buna göre aylık, memurlara esas görevleri dolayısıyla bir aylık hizmetleri karşılığında, görevin önemi, riski ve devlet için taşıdığı değer dikkate alınmak suretiyle belirlenerek ödenen parayı ifade etmektedir. Ek gösterge ve değişik adlar altında yapılan ödemeler ile aylık arasında niteliği itibarıyla bir farklılık bulunmakta, bunlar, aylık adı altında birleştirilebilecek; sebebi, amacı ve işlevi aynı olan parasal bir hakkın unsurlarını oluşturmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde, ek göstergelerin bir takım görevlerin önem ve niteliklerinden ötürü kabul edildiğini, memura yapılacak aylık ödemenin gösterge tablosundaki rakama bu ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle bulunacak gösterge rakamı üzerinden hesaplanacağını belirten hükümler, bunların kesinlikle göreve bağlı, sunulan hizmetin ve yapılan görevin karşılığı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda ek gösterge, kadro görevini yürüten personele verilen önemin göstergesi, yetki ve sorumluluğunun karşılığıdır. Yetki ve sorumluluk ise, eğitim sonucu elde edilen unvana göre değil, kadro unvanına bağlı olarak kullanılır.

Anılan Kanunun 33'üncü maddesinde ise, kadrosuz memur çalıştıramayacağını hükme bağlandığı, ek göstergeden yararlanabilmek için cetvellerde karşılığı gösterilen kadroların birine atanmış ve bu görevi fiilen ifa ediyor olma şartlarının birlikte gerçekleşmesi

gerektiği, ayrıca 147'nci maddesinde de aylığın hizmetlerin karşılığında kadroya dayanılarak ay itibarıyla ödenen parayı ifade ettiği belirtilmiştir.

657 sayılı Kanunun 33'üncü ve 147'nci maddeleri gereğince mühendis kadrosuna atanmadan mühendisler için öngörülen ek göstergeden yararlanılamayacağı, bu düzenlemelerde görüldüğü üzere, bu Kanuna tabi kurumlarda görev yapan personelin ek göstergelerinin, kadro şartına bağlandığı, bu durumda ek göstergeden yararlanabilmek için salt unvana sahip olmanın yeterli olmadığı o unvana ilişkin görevde (kadroda) bulunmak gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla anılan hükümler dikkate alınmaksızın 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetveli tek dayanak alınmak suretiyle ek göstergenin unvana göre uygulanması gerektiği sonucuna varmak mümkün değildir. Kadro ve bunun karşılığı ödenen parayı ifade eden aylığın ve bunun bir parçasını oluşturan ek göstergenin, başka bir anlatımla memurun parasal haklarını düzenleyen kuralların, yorum yoluyla kapsamlarının genişletilmesi veya boşluklarının doldurulması mümkün değildir.

657 sayılı Kanunun 43'üncü maddesi, ek gösterge konusunda bu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellere atıf yaptığından, ilgililere uygulanacak ek göstergenin tespitinde söz konusu cetvellerin yanında 43'üncü maddede yer alan düzenlemelerin de (unvana ilişkin görevde-kadroda bulunma koşulunun da) gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Buna göre, Devlet memurlarının fiilen görev yapmakta oldukları kadro unvanları için ek gösterge öngörülmesi halinde bundan yararlanacakları, kadro unvanında herhangi bir değişiklik olmadığı sürece mezuniyet diplomasında yer alan unvan, başka bir anlatımla tahsil durumu dikkate alınarak ek gösterge uygulamasından yararlanamayacakları sonucuna ulaşılmaktadır.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle içtihadın, ek gösterge tespitinde kadro unvanının esas alınacağını öngören Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları ile Kurulun bozma kararlarına uyulmak suretiyle Onbirinci Dairece verilen kararlar yönünde birleştirilmesine, 7/12/2007 günlü birinci toplantıda Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verildi.

[R.G. 25 Mart 2008 – 26827]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yüksek Seçim Kurulu Kararı

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No : 134

İtiraz No :

- KARAR -

Kurulumuzun 19/1/2008 tarihli ve 2008/17 sayılı kararı ile; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun değişik 15 inci ve 18 inci maddeleri uyarınca, 2008 yılı Ocak ayının son haftasında iki yıl süre için yeniden kurulan ilçe seçim kurullarının kuruluşunda üye istenilecek ve 17 nci maddesi gereğince de il ve ilçe seçim kurullarında temsilci bulundurabilecek ve söz konusu Kanunun 4609 sayılı Kanunla değişik 47 nci maddesine göre de seçmen kütüğü verilebilecek siyasi partiler arasında Liberal Demokrat Parti'ye yer verilerek 20/1/2008 tarihli Resmî Gazete'de ilan olunmuştu. Ancak, mahalli idareler genel seçimleri öncesi siyasi partilerin teşkilat durumlarının Kurulumuzca resen incelemesi sonucunda Liberal Demokrat Partinin (40) İl'de teşkilatlanmasını tamamladığı belirlenmiş olduğundan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından yeniden getirtilen teşkilat kütüğü ile Liberal Demokrat Parti yetkililerince Kurulumuza sunulan belgeler birlikte incelenmiş olmakla, konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Kurulumuzun itiraza konu 19/1/2008 tarih ve 2008/17 sayılı kararında belirtildiği üzere; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 14 üncü maddesinin 4 üncü bendinde; Yüksek Seçim Kurulu, "Tüzüklerine göre ilk genel kongrelerini yapmış olup illerin en az yarısında ve en az altı ay evvel il ve ilçe teşkilatını kurmuş bulunan siyasi partilerin adlarını, ilçe seçim kurullarının yeniden kurulması için öngörülen ayların ikinci haftasında tespit ve ilan etmek" ile görevlendirilmiştir.

Yine, aynı Kanununun 14 üncü maddesinin 11 inci bendinde de; siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olmalarının veya Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde gruplarının bulunması zorunlu olduğu vurgulandıktan sonra, bir ilde teşkilatlanmanın; merkez ilçesi dahil o ilin ilçelerinin en az üçte birinde teşkilat kurmayı gerektirdiği belirtilmiş, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 20 nci maddesinin 1 inci bendinde, bir ilçede teşkilatlanmanın ilçe sınırları içerisindeki beldelerin en az yarısında teşkilat kurmayı gerektirdiği, belde sayısı üç veya daha az ise beldenin sadece birinde teşkilat kurulmuş olmasının yeterli olduğu öngörülmüş, 36 ncı maddesinde de buna benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

Bu esaslar çerçevesinde;

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 15 inci ve 18 inci maddeleri uyarınca, 2008 yılı Ocak ayının son haftasında iki yıl süre için yeniden kurulacak ilçe seçim kurullarının kuruluşunda üye istenilecek ve 17 nci maddesi gereğince de il ve ilçe seçim kurullarında temsilci bulundurabilecek,

Yine, söz konusu Kanununun 4609 sayılı Kanunla değişik 47 nci maddesine göre seçmen kütüğü verilebilecek,

olan ve seçimlere katılma yeterliliğini taşıyan siyasi partileri tespit ve ilan etme görev ve yetkisi 298 ve 2820 sayılı Kanunlara göre Yüksek Seçim Kuruluna verilmiş olmasından dolayı, yukarıda belirtilen yasal hükümler çerçevesinde Ocak/2008 ayı itibariyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında getirilen siyasi partilerin teşkilat kütüğüne ilişkin kayıtların incelenmesi sonucunda, Kurulumuzun söz konusu 2008/17 sayılı kararıyla; 298 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin 4 üncü bendindeki koşullara uygun olarak kendi tüzüklerine göre ilk genel kongrelerini yapmış ve Ocak/2008 ayının ikinci haftasından altı (6) ay öncesi olan 15/7/2007 tarihi itibariyle illerin en az yarısında teşkilatını kurmuş siyasi partilerle, yine aynı Kanununun 14 üncü maddesinin 11 inci bendindeki ve 2820 sayılı Kanununun 36. maddesindeki koşullara uygun olarak 1/1/2008 tarihinden altı (6) ay öncesi olan 1/7/2007 tarihi itibariyle illerin en az yarısında teşkilatını kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olan ve 298 sayılı Kanununun 47 nci maddesine göre seçmen kütüklerinin verileceği siyasi partiler; Adalet ve Kalkınma Partisi, Anavatan Partisi, Bağımsız Türkiye Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Demokratik Sol Parti, Demokratik Toplum Partisi, Emek Partisi, Genç Parti, Hak ve Özgürlükler Partisi, Halkın Yükselişi Partisi, Hürriyet ve Değişim Partisi, İşçi Partisi, Liberal Demokrat Parti, Millet Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Saadet Partisi, Sosyal Demokrat Halk Partisi ve Türkiye Komünist Partisi olarak belirlenmiş ve söz konusu kararımız ayrıca 20 Ocak 2008 tarihli ve 26762 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Tespit ve ilan olunan siyasi partiler arasında yasada öngörülen teşkilatlanma koşulunu yerine getirdiği gerekçesiyle Liberal Demokrat Partiye de yer verilmiştir.

Kurulumuzca yapılan resen inceleme sonucunda; Liberal Demokrat Partinin sadece (40) İl'de teşkilatlanmasını tamamladığı belirlenmiş ve Kurulumuz yetkilileriyle parti temsilcilerince müştereken 10/2/2008 tarihinde tutulan tutanak ile bu konuda mutabık kalınmış, ancak Liberal Demokrat Parti temsilcilerinin bildirdiği teşkilatların açıklığa kavuşturulması ve ayrıca anılan partinin teşkilat genel durumunun ortaya konulması ile ilgili olarak Kurulumuz Başkanlığınca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan 3/3/2008 tarihli, C.05.0.İMİ.0.88-090.06-2089 sayılı yazı ile; Liberal Demokrat Partinin, 15/1/2008 (bu

tarih dahil) tarihi itibariyle teşkilat kütüğünün gönderilmesi istenilmiş ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca da 5/3/2008 tarihli, C.02.0.CBS.0.01.02.04/286 sayılı yazı ile Liberal Demokrat Parti'ye ait istenilen belgeler ve teşkilat kütüğü gönderilmiş ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından temin edilmiş olan Liberal Demokrat Partinin 15/1/2008 (bu tarih dahil) tarihi itibariyle teşkilat kütüğünü gösterir CD'nin ve ayrıca dokümanın incelenmesi sonucunda ve parti temsilcileriyle 10/2/2008 tarihinde yapılan ön çalışmadaki belirlemeler de dikkate alındığında, Liberal Demokrat Partinin toplam (40) İl'de teşkilatlanmasını tamamladığı, sonuç olarak 20 Ocak 2008 tarihli, 26762 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kurulumuzun 2008/17 sayılı kararıyla belirlenen teşkilatlanma koşulunun oluşmadığı ve 2008/17 sayılı kararımızdaki tespite esas teşkil eden Antalya İl'inin teşkilat durumunun yasanın öngördüğü şekilde yeterli olmamasına rağmen maddi hata sebebiyle Antalya İl'ine yer verildiği ve bu nedenle ilan olunan tespitte maddi hata yapıldığı görülmüştür.

Bu nedenle, Liberal Demokrat Partiye ilişkin olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından en son olarak yeniden getirilen teşkilat kütüğünün incelenmesi sonucu, 1/1/2008 ve 15/1/2008 tarihlerinden (6) ay önceleri esas alınarak; OCAK/2008 tarihinde yapılan ve Kurulumuzun 2008/17 sayılı kararına esas teşkil eden tespitte Antalya İl'inin teşkilat durumunun yasanın öngördüğü şekilde yeterli olmamasına rağmen, maddi hata sebebiyle Antalya İl'ine yer verildiği ve bu şekilde maddi hata yapıldığı, böylelikle Liberal Demokrat Partinin 298 sayılı Kanununun 14. ve 2820 sayılı Kanununun 20. ve 36. maddelerinde öngörülen teşkilatlanma koşulunu Ocak/2008 ayı itibariyle tamamlayamadığı tespit edildiğinden, maddi hata nedeniyle Kurulumuzun 19/1/2008 tarih, 2008/17 sayılı kararının düzeltilerek, ilan olunan siyasi partiler arasından Liberal Demokrat Partinin çıkartılması gerektiğine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- 20 Ocak 2008 tarihli, 26762 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kurulumuzun 19/1/2008 tarihli, 2008/17 sayılı kararındaki Liberal Demokrat Parti ile ilgili olarak yapılan maddi hatanın düzeltilerek ilan olunan siyasi partiler arasından Liberal Demokrat Partinin çıkartılması gerektiğine,

2- Kurulumuzun 19/1/2008 tarihli, 2008/17 sayılı kararıyla belirlenen ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun; 14 üncü maddesinin 4 üncü bendinde öngörülen koşulları 2008 yılı Ocak ayının ikinci haftasından altı (6) ay öncesi olan 15/7/2007 tarihi itibariyle taşıyan, yine aynı Kanununun 4609 sayılı Kanunla değişik 47 nci maddesine göre seçmen kütüğü verilebilecek olan ve 14 üncü maddenin 11 inci bendi ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 36 ncı maddesinde öngörülen koşulları 1/1/2008 tarihinden altı (6) ay öncesi olan 1/7/2007 tarihi itibariyle taşıyan siyasi partilerin; Adalet ve Kalkınma Partisi, Anavatan Partisi, Bağımsız Türkiye Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Demokratik Sol Parti, Demokratik Toplum Partisi, Emek Partisi, Genç Parti, Hak ve Özgürlükler Partisi, Halkın Yükselişi Partisi, Hürriyet ve Değişim Partisi, İşçi Partisi, Millet Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Saadet Partisi, Sosyaldemokrat Halk Partisi ve Türkiye Komünist Partisi olarak belirlenmesine,

3- Karar örneğinin Resmî Gazete'de yayımlanmasına,

4- Karar örneğinin tüm il ve ilçe seçim kurulu başkanlıkları ile Liberal Demokrat Parti Genel Başkanlığına gönderilmesine,

22/3/2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkanvekili
Ahmet BAŞPINAR

Üye
Hasan ERBİL

Üye
Necati SÖZ

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Bahadır DOĞUSOY

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Kırdar ÖZSOYLU

[R.G. 29 Mart 2008 – 26831]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

TÜRKMEN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 43124/98
Strazburg
19 Aralık 2006

OLAYLAR

Sırasıyla 1969 ve 1971 doğumlu başvuranlar Can Ali Türkmen ve eşi Petek Türkmen, Türk vatandaşı olup, başvurunun yapıldığı tarihte İstanbul Sağmalcılar Cezaevi'nde bulunmaktaydılar.

A. Başvuranların yakalanıp gözaltına alınmaları

Başvuranlar, yasadışı örgüt TIKB (Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği) üyesi olmakla suçlanarak, 6 Ocak 1994 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi («şube») polisleri tarafından yakalanıp gözaltına alınmışlardır.

Başvuranlar, gözaltında oldukları sırada kötü muameleye maruz kalmışlardır. Yapılan kötü muamelelerin sonucunda meydana gelen izler, 11 Ocak 1994 tarihinde kendilerini ziyarete gelen avukatları tarafından fark edilmiştir. Can Ali, sessiz kalma hakkını ileri sürerek ifade vermeyi reddetmiştir. Oysa Petek, TIKB bünyesindeki faaliyetleri hakkındaki itiraflarda bulunduğu ifadeyi imzalamıştır.

Başvuranlar, gözaltının sona erdiği 17 Ocak 1994 tarihinde, İstanbul Adli Tıp Kurumu tabibi tarafından muayene edilmişlerdir. Aynı gün düzenlenen raporda hiçbir şiddet izinin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Muayenenin ardından başvuranlar, öncelikle İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmişlerdir. Can Ali suçlamalara itiraz etmiştir. Eşi de, baskı altında ifade verdiğini savunarak, aynı şekilde suçlamalara itiraz etmiştir.

Türkmen çifti, yine 17 Ocak 1994 tarihinde, DGM yedek hakimi önüne çıkarılmış ve hakim önünde başvuranlar gözaltı sırasında kötü muameleye maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Hakim başvuranların tutuklu yargılanmalarına karar vermiştir.

Cezaevi doktoru, 19 Ocak 1994 tarihinde, cezaevine kabul edilmelerinden önce, başvuranları muayene etmiş ve başvuranların vücudunda bazı yaralar tespit etmiştir.

Başvuranların talebi üzerine 24 Ocak 1994 tarihinde, Cezaevi İdaresi yukarıda varılan sonuçlar ışığında başvuruların Eyüp Adli Tıp Kurumu tarafından yeniden muayene edilmelerini istemiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

B. Adli Tıp Kurumu tabibi T. Apaydın hakkında yapılan şikayet

Başvuranlar, 1994 yılı Ocak ayında, gözaltının sona ermesinin ardından kendilerini muayene eden İstanbul Adli Tıp Kurumu tabibi aleyhinde, görevlerini kötüye kullanmakla suçlayarak şikayette bulunmuşlardır.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı, 13 Haziran 1994 tarihinde, hiçbir kanıt bulunmadığı gerekçesiyle bu şikayet hakkında takipsizlik kararı vermiştir.

Ancak, İstanbul Tabipler Odası başvurulara, adigeçen doktorun daha önce de benzer şikayetlere konu olduğunu ve aynı dönemde tutuklulara yapılan işkencelere dair izleri kasten saklamaktan altı ay meslekten men cezası aldığına dair bilgi vermiştir.

C. Gözaltından Sorumlu Polisler Aleyhinde Başlatılan Cezai Usul İşlemleri

Başvuranlar, 4 Şubat 1994 tarihinde, işkence altında itirafta bulunmaya zorladıkları gerekçesiyle gözaltından sorumlu polisler aleyhinde İstanbul Savcılığı'na şikayette bulunmuşlardır.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı, 13 Haziran 1994 tarihinde sözkonusu dört polisi İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde suçlamıştır. Cumhuriyet Başsavcısı polislerin itirafta bulunmaları amacıyla işkence yaptıkları gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 243. maddesi uyarınca mahkum edilmelerini istemiştir.

Başvuranlar, bu yargılamada müdahil tarafı oluşturmaktadırlar.

Esasa bakan hakimler, 5 Haziran 1995 tarihli duruşmada, başvuranlarla birlikte aynı cezaevinde bulunan kişiler, cezaevine gelişlerinde Can Ali'nin kollarını kullanamaz halde olduğunu ve karısının sol kolunun felç olduğunu belirtmişlerdir. Türkmen çifti, zar zor yürüyebilmekteydi. Vücutlarında morumsu ekimozlar bulunmaktaydı. Birkaç ay boyunca diğer tutukluların yardımıyla özel ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Çift kendilerini sorguya çekenlerin işkence uyguladıklarını dile getirmişlerdir.

1996 yılı Kasım ayında Ağır Ceza Mahkemesi Adli Tıp Kurumu'nun 2 No'lu Bilirkişi Kurulu'ndan, başvuran Petek hakkındaki 17 ve 24 Ocak 1994 tarihli raporlar arasındaki çelişkiler hakkında karar vermesini istemiştir. Hakimler, özellikle ikinci raporda yer verilen yaraların başvuranın tutuklandıktan sonra meydana gelip gelmediğini araştırmışlardır.

Başvuran, 21 Ekim 1996 tarihinde Cerrahpaşa Üniversite Hastanesinde ve 16 Aralık 1996 tarihinde ise Adli Tıp Kurumu'nun 2 no'lu Bilirkişi Kurulu tarafından muayene edilmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, 14 Haziran 1999 tarihli kararla, dört polisin delil yetersizliğinden beraatine karar vermiştir. Mahkeme sanıkların savunmalarını ve özellikle şikayetçilerin tutuklu bulunduğu 17 ve 24 Ocak 1994 tarihlerinde düzenlenen iki sağlık raporu arasında geçen süreyi gözönüne almıştır.

Başvuranlar kararın temyizine gitmişlerdir.

Yargıtay, 28 Haziran 2000 tarihli kararıyla, başvuranlar tarafından dile getirilen iddialara cevap vermeden kamu davasının sona erdiğine karar vermiştir. Bu bağlamda yüksek mahkeme konu hakkındaki beş yıllık zamanaşımı süresinin, dava konusu sorgulamaların yapıldığı tarihten itibaren işlemeye başladığını ve bu süreyi yarıda kesecek herhangi bir durum olmadığından, bir önceki mahkeme karara varmadan önce sürenin sona erdiğini belirtmiştir.

4. Başvuranların DGM önünde yapılan yargılaması

Cumhuriyet Başsavcısı, 20 Ocak 1994 tarihinde başvuranları yasadışı silahlı örgüte mensup oldukları gerekçesiyle DGM önünde suçlamış ve TCK'nın 168ř 2 ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddeleri gereğince mahkum edilmelerini istemiştir.

Başvuranlar, askeri hakim de bulunduğu esasa bakan hakimler önünde, Ankara DGM tarafından aynı olaylar gerekçesiyle mahkum edidiklerini ileri sürerek, suçlamaları reddetmişlerdir.

Başvuranlar, 11 Nisan 1997 tarihli kararla suçlu bulunmuşlar ve her birini on iki yıl altı ay hapis cezasına arpıtrılmıştır. DGM, daha önceki mahkumiyet kararının farklı bir suçtan dolayı verildiği gerekçesiyle, *ne bis in idem* ilkesine göre yapılan başvuranların esas savunmasını bertaraf etmiştir. Bunun için esasa bakan hakimler, diğer sanıkların beyanları, başvuranın ifadesi, TIKB'a ait çeşitli dergi ve yayınlara ile birlikte ele geçirilen baskı gereçleri gibi kanıt unsurlarını esas almışlardır.

Başvuranlar, Yargıtay'a temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. Yargıtay, 17 şubat 1999 tarihli kararla, temyizine gidilen kararı onamıştır. Bu karar başvuranların avukatının bulunmadığı 25 şubat tarihinde verilmiştir.

Daha sonra başvuranlar, 2000 yılı Aralık ayında F tipi Cezaevine nakledilmişlerdir. Nakledildikleri cezaevinde zaman içinde birçok olay meydana gelmiş ve polisler ile tutuklular arasında şiddetli çatışmalar vuku bulmuştur.

Bu olayları protesto etmek amacıyla başvuranlar açlık grevi başlatmışlardır. Bu nedenle *Wernicke-Korsakov Sendromu* hastalığına yakalanan başvuranlar, sırasıyla 29 Aralık 2001 ve 5 şubat 2002 tarihlerinde sağlık nedeniyle geçici olarak serbest bırakılmışlardır.

Yaşadığı sağlık sorunları tedavisi olmayan bir hastalığa dönüşen başvuran Petek Türkmen 16 Aralık 2002 tarihinde Anayasa'nın 104 ř 2. maddesi uyarınca Cumhurbaşkanı tarafından affedilmiştir. Can Ali Türkmen de yine aynı gerekçeyle 14 Mart 2003 tarihinde Cumhurbaşkanı affından yararlanmıştır.

Bunun zerine başvuranlar Almanya'ya yerleşerek sığınma talebinde bulunmuşlardır.

Türk adli makamları 6 Temmuz 2006 tarihinde Ceza Kanunu'nun 5237. maddesi uyarınca başvuruların dosyasının yeniden açılmasını kararlaştırarak duruşmaların başlama tarihini 29 Eylül 2006 olarak saptamışlardır.

Başvuranlar öncelikle, gözaltında iken kendilerine işkence uygulanması nedeniyle AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğinden şikayetçi olmaktadır.

Başvuranlar AİHS'nin 6 § 1. maddesini ileri sürerek, kendilerini yargılayan ve mahkum eden İstanbul DGM'nin, bünyesindeki üç hakimden birinin asker kökenli olmasından dolayı tarafsız ve bağımsız bir mahkeme olmadığını ileri sürmektedirler. Başvuranlar bunun yanı sıra, bu mahkeme önündeki yargılamanın 6. maddenin 1. fıkrasıyla 3. fıkrasının a) ve d) bentleri açısından adil olmadığını ileri sürmektedirler.

Başvuranlar, 11 Aralık 2002 tarihli görüşlerinde, gözaltına alınmalarından sorumlu polisler aleyhinde başlatılan yargılamanın uzun sürmesinden şikayetçi olarak, yeni bir şikayet dile getirmişlerdir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 3. maddesine atıfta bulunan başvurular bu maddenin ihlal edildiğinden şikayetçi olmaktadır.

AİHM mevcut davada yalnızca 3. maddenin usulü bakımından değil yargılamanın tüm yönlerine ilişkin olarak inceleme yetkisi olduğunu belirtmektedir. Neticede 28 Mart 2002 tarihinde kendisine gönderilen bildirim mektubunun niteliği ve başvuran tarafın 23 Haziran 2006 tarihinde ilettiği ek gözlemler göz önüne alındığında (54. maddenin 3. fıkrasının b) bendi) sözü edilen yönlerin tamamı hakkında görüş belirtebilme fırsatı sunulmuş olan Hükümet savunmasını hazırlama noktasında sıkıntıya düştüğü yahut adaletin iyi idaresinin gereklerinin menfaatlerine zarar verecek biçimde müdahale edildiği iddiasında bulunamaz.

A. Tarafların Argümanları

Başvuranlar, işkence yoluyla itirafa zorlanmanın Türkiye'de idari bir uygulama olduğunu iddia etmektedirler. Başvuranlar, Ağır Ceza Mahkemesi'nin kendisine sunulan sağlam tıbbi kanıtlar karşısında gösterdiği kayıtsızlığı örnek olarak göstermektedirler. Bu cihetle başvurular, gözaltının sona ermesinin ardından yapılan ilk muayenenin yüzeysel olduğunu belirtmekte ve İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde de ilgili adli tabip tarafından bu durumun kabul edildiğini ifade etmektedirler.

Başvuranlar, adli makamların ve diğer müdahil tüm makamların her hal ü karda kendilerine işkence uygulayanların yargılandığı davada net bir tutum sergilemediklerini ve böylelikle işkencecilerin cezai zamanaşımından yararlandıklarını iddia etmektedirler.

Hükümet, başvuruların vücutlarında her hangi bir yara izine rastlanılmadığının belirtildiği 17 Ocak 1994 tarihli sağlık raporu sonuçlarıyla yetinmektedir. Ayrıca Hükümet, Adli Tıp Kurumu'nun 2 no'lu Bilirkişi Kurulu'nun samimi çabalarına rağmen kaynağının sözkonusu rapor ile bir hafta sonra hazırlanan 24 Ocak tarihli rapor arasındaki ortadan kaldırılamayan bu çelişkinin mevcut davanın değerlendirilmesi noktasında belirleyici nitelikte olmadığını savunmaktadır.

Aynı şekilde Hükümet, şikayetlerini temellendirmek noktasında ikna edici tarzda bir tarif yapmayarak bir takım muğlak iddialarla yetinen başvuranların inandırıcılıklarından şüphe duymaktadır.

Başvuranlar ne kadar samimi olursa olsun Adli Tıp Kurumu'nun şikayetlerini yaptıkları dönemdeki sağlık durumlarına ilişkin olarak güvenilir bir sonuca ulaşmasının muhtemel olmadığını iddia etmektedirler. Adli Tıp Kurumu'nun görüş belirttiği 20 Ocak ve 7 Nisan 1997 tarihine kadar üç yıl geçmiştir. Bu süre içerisinde izler çoktan kaybolmuştur.

B. AİHM'nin takdiri

1. AİHS'nin 3. maddesinin esası hakkında

AİHM başvurularının 17 Ocak 1994 tarihinde gözaltı süresinin sonunda İstanbul Adli Tıp Kurumu tabibi T. Apaydın tarafından muayene edildiğini kaydetmektedir. Adıgeçen tabip tarafından aynı gün hazırlanan raporda ilgililerin bedenlerinde herhangi bir şiddet izine rastlanılmadığı sonucuna varılmıştır.

Buna karşın başvuruları iki gün sonra muayene eden Sağmalcılar Cezaevi doktoru özellikle her iki başvuranın kol bölgesinde ve Can Ali Türkmen'in ayak tabanlarında olmak üzere bir çok yara izine rastlamıştır.

Adli tıp Kurumu bu sonuçları onaylayarak bir hafta istirahat raporu vermiştir.

İlgililerin özgürlüklerinin bağlanmasının başlangıcından itibaren her hangi bir tıbbi muayeneden geçirilmedikleri itibarla bu yaraların yakalanmalarından önceki bir dönemde gerçekleştiği iddiasında bulunulamaz.

Ayrıca 6 Ocak 1994 tarihinde gözaltına alınan başvurular 11 Ocak 1994 tarihinde avukatları ile görüşmelerine izin verilene kadar tam anlamıyla sorgulamayı yapanların insafına bırakılmışlardı.

Böylesi bir gözaltı sürecinde meydana gelen her türlü yaralanma Hükümet aleyhinde ciddi şüphelere yol açmaktadır. Bu nedenle başvuruların iddiaları ile ilgili ortaya çıkan şüpheler noktasında uygun deliller temin ederek sözkonusu yaralara ilişkin makul bir izahatta bulunmak Hükümet'e düşer.

Bu bakımdan Hükümet haklarında şikayette bulunulan polisler ve İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi gibi 17 Ocak ve 24 Ocak tarihlerinde verilen raporlar arasındaki bir haftalık dönemden bahisle bu raporlar arasında gözlemlenen çelişkiyi gidermenin Adli Tıp Kurumu açısından imkansız olduğunu ifade etmekle yetinmektedir.

Ancak ileri sürülen bu argümanlar tutarlı değildir.

Adli Tıp Kurumu 24 Ocak tarihli raporunda tartışmalı gözaltıdan yalnızca iki gün sonra cezaevi doktoru tarafından 19 Ocak tarihinde konulan tanıyı teyit etmekle yetinmiştir. Sözkonusu dönemde başvurular halen Devlet otoritesi altında bulunmaktaydılar.

Adli Tıp Kurumu'nun tartışmalı olaylardan yaklaşık üç yıl sonra bizzat kendi raporları arasında ortaya çıkan tutarsızlığı izah edememiş olması şaşırtıcı değildir.

Esasen AİHM düzenlenen ikinci raporun T. Apaydın tarafından hazırlanan rapora kıyasla üstün oluşunu kabul etmek hususunda tereddüt duymamaktadır. Adıgeçen doktorun

kendi çalışma tarzıyla ilgili olarak adli makamlara verdiği izahatlar, tıp etiği noktasında ortaya çıkan eksiklikleri ve bu konuda Birleşmiş Milletler İstanbul Protokol'ünde kaydedilen gerekler dikkate alındığında 17 Ocak 1994 tarihli rapor güvenilir olmaktan son derece uzaktır.

Her hal ü karda, başvuranların davasına bakan hakimler bu derecede şüpheler duyuyor idiyse, kötü muameleye dair kanıt bulma güçlüğünü hesaba katarak belli bir süre sonra hazırlık soruşturmaları sırasında ya da başvuranların aleyhlerinde sunulan 24 Ocak 1994 tarihli raporun içeriğine açık biçimde itirazda buldukları 5 Haziran 1995 tarihli duruşmanın sonunda istenilen bilirkişi raporunu talep ederek duruma uygun hareket edebilirlerdi.

Hükümet tarafından makul izahatta bulunulmaması üzerine, 3. maddede istenilen kanıtın yeterince ciddi, belirli ve tutarlı göstergeler demetinden kaynaklanması mümkün olabildiğinden AİHM, 17 Ocak 1994 tarihli raporun gerektiği gibi düzenlenmediğini ve sonraki iki raporda tespit edilen izlerin, sorumluluğunu Türkiye'nin taşıdığı bir muamelenin eseri olduğunu takdir etmektedir.

AİHM, bir kimsenin kollarından asılması gibi kötü muameleler sonucunda kol bölgesinde duygu yitimi ve karıncalanmadan kol sinirlerinde lezyonların oluşmasına kadar giden semptomların meydana gelebildiği benzer durumlarla daha önce de karşılaşmıştır (*Hassan Kılıç – Türkiye*, no.35044/97, § 38, 28 Haziran 2005).

AİHM ayak tabanına sopayla vurulması anlamına gelen *falaka* sonucunda gözlemlenebilecek semptomlardan da haberdardır (bkz., sözgelimi, *Bati ve diğerleri*, adigeçen, § 114; *Salman*, adigeçen, § 113, ve *Tanlı – Türkiye*, no: 26129/95, § 105).

Takdirine sunulan unsurların tamamını göz önünde bulunduran AİHM başvuranların kendilerini sorgulayanlar tarafından itiraf yahut bilgi alabilmek amacıyla ancak kasten uygulanabilecek askı, *falaka* gibi kötü muamelelere maruz bırakıldıkları kanaatine varmıştır.

Bu husustaki ölçütler dikkate alındığında böylesi bir şiddet «işkence» sıfatını hak etmektedir.

Kısacası AİHS'nin 3. maddesi bu bakımdan ihlal edilmiştir.

2. AİHS'nin 3. maddesinin usulü bakımından

a. Uygulanabilir genel ilkeler

Bir kimse mevcut davada olduğu gibi «savunulabilir» bir biçimde Devlet görevlilerinin kendisine 3. maddeye aykırı bir muamelede bulunduğunu kanıtladığında, yetkili makamlar olayların ortaya konulmasını ve sorumluların tespit edilerek cezalandırılmasını sağlayacak tarzda «resmi ve etkili bir soruşturma» yürütmelidirler.

Bununla beraber usul gerekleri mevcut davadaki gibi cezai takibat başlatılmasına yol açtığında hazırlık soruşturması aşamasından daha ileri bir safhaya geçer. Bu durumda 2. maddede talep edilenle aynı şekilde, hüküm safhasıyla beraber yargılamanın tamamı 3. maddeyle getirilen yasağın amillerine uymak zorundadır. Bu anlamda yetkili mahkemeler hiç bir şekilde kişilerin bedensel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik saldırıları cezasız bırakmak durumuna düşmemelidirler.

Bu yalnızca kamunun güvenini korumak ve Hukuk Devletleri arasına katılmak için değil aynı zamanda yasadışı işlemlere karşı hoşgörü gösterildiği veya suçlularla işbirliği yapıldığı izlenimi verilmesine mani olmak açısından da elzendir.

Bu yaklaşımdan asla, her ceza yargılaması bir mahkumiyet ya da hatta belli bir ceza kararıyla neticelenmelidir sonucunu çıkarmamak gerekir.

Burada önemli olan ulusal mahkemelerin yürürlükteki hukuk sisteminin caydırıcı gücünü azaltmamak için herhangi bir sonuca varmadan evvel, 3. maddenin talep ettiği titiz incelemeyi ne şekilde yaptıkları ya da yapıp yapmadıklarıdır.

Bu bağlamda AİHM, bir devlet görevlisinin AİHS'nin 3. maddesine aykırı muameleler kapsamına giren ağır bir suç işlemekle suçlandığında bu kimsenin kendisi yahut davasıyla alakalı görevlerini icra etmeye devam etmesinin ve hatta suçluluğu kanıtlandığında dahi aynı kamu görevinde kalmayı sürdürmesinin tasavvur etmenin mümkün olmadığını dile getirmektedir.

Kararın verilmesi ve cezanın infazı aşamaları da dahil olmak üzere bu türden davaların seyir ve neticesinin genel ya da özel af gibi istisnai tedbirler adı altında akamete uğratılmış olması ya da bu bağlamda zımnen geçerli olan ivedilik ve makul özen ilkesine aykırı bir biçimde adli gecikmeler nedeniyle zamanaşımına uğratılmış olması kabul edilemez.

b. Bu ilkelerin gözlemlenmesi

Başvuranlara işkence uyguladıkları iddia edilen kişilere karşı açılan dava şikayetin yapıldığı 4 Şubat 1994 tarihinde başlamış ve 28 Haziran 2000 tarihinde başlamış ve 28 Haziran tarihinde Yargıtay'ın kamu davasının Haziran 1999 tarihinden itibaren zamanaşımına uğradığını bildirmesiyle neticelenmiştir.

AİHM haklarında dava açılan polislerin Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca işkence yoluyla itirafa zorlamak suçlamasıyla 13 Haziran 1994 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önüne çıkarılmışlardır. Bu nedenle İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın sorumluları derhal tespit ederek başvuruların şikayetlerine cevap verecek uygun bir biçimde muhtemel sorumlulukları ortaya koyduğu hükmüne varılabilir.

Bu bakımdan AİHM yürürlükteki usul gereklilikleri çerçevesinde bir ön soruşturma yapıp yapılmadığını tespit etmekten çok İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin sorumluları cezalandırma yoluna gitme niyeti taşıyıp taşımadığını belirlemek gerektiği kanaatindedir.

AİHM İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvurular ve sanıkları davanın kendisine intikalinin üzerinden bir yıl geçtikten sonra dinlediğini derhal tespit etmektedir. Ayrıca duruşmaların başlamasından dosyaya eklenen tıbbi raporların bilirkişi incelemesine tabi tutulması emrinin verilmesine kadar bir yıl beş ay, sonradan faydasız olduğu anlaşılan bilirkişi raporunu almak için beş ay ve polislerin beratına karar vermek için iki yıl iki ay geçmişti.

Sanıklara tanınan serbesti üzerinde durmanın lüzumu yoktur. Yukarıda sözü edilen adli gecikmeler başlı başına yürürlükteki pozitif yükümlülük ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca esas hakimlerinin birbirinin zıddı raporlar noktasında karşılaşılabilecekleri yegane takdir güçlüğüne görecekleri davanın «karmaşık» nitelikte olması yeterli değildir.

Yukarıda ifade edilenler dikkate alındığında tartışmalı yargılamanın istenilen ivedilikte yürütüldüğü ya da Türk Mahkemeleri'nin kamu davasının zamanaşımına girmeden

sonuçlandırılması amacıyla koşulların ciddiyetinin gerektirdiği pozitif tedbirleri aldığı hükmüne varılması mümkün değildir.

Bu itibarla başvuranlara işkence uyguladıkları iddia edilen karşı açılan kamu davasının düşmesine yol açan koşullar nedeniyle AİHS'nin 3. maddesi usul yönünden de ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 6. maddesinin 1. fıkrasıyla 3. maddesinin a) ve d) bentlerine atıfta bulunan başvuranlar adil dava haklarının bir çok yönden ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

A. Tarafların argümanları

Başvuranlar kendilerini yargılayarak mahkum eden DGM'nin hakim heyetinde ordu mensubu bir subayın bulunması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olarak addedilemeyeceğini ifade etmektedirler.

Başvuranlar bu mahkemece yapılan yargılamanın adil olmadığından şikayetçi olmaktadır. Bu bakımdan başvuranlar 1994 yılı Ekim ayında yine bu mahkemelerden biri tarafından mahkum edildiklerini ve İstanbul devlet Güvenlik Mahkemesi'nin mahkumiyetlerine karar verirken dayanak olarak yalnızca işkence altında zorla alınmış itiraflarını değil sözü edilen eski mahkumiyetlerini de mevcut davada suçluluklarına kanıt olarak aldığını ve lehte tanıkları dinlemeye dahi gerek görmeden önyargıda bulunduğunu iddia etmektedirler.

Olayların gerçekleştiği dönemde yürürlükte olan mevzuatı esas alan Hükümet Devlet Güvenlik Mahkemesi bünyesinde görev yapan hakimlerin seçilme ve atanma biçimlerini ve adli fonksiyonlarını icra ettikleri sırada kendilerine tanınan güvenceleri düzenleyen anayasa hükümlerine dikkat çekmektedir.

Ayrıca Hükümet İstanbul DGM önünde gerçekleşen muhakemenin 6. maddenin gereklerine cevap verdiği kanaatindedir.

B. AİHM'nin takdiri

AİHM Türkiye'ye karşı açılmış benzer davalarda, bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksunluğu kanıtlanmış bir mahkemenin hiçbir şart altında davasını gördüğü kişilere adil bir yargılamayı garanti edemeyeceği hükmüne vardığını anımsatmaktadır. AİHM bu noktada 6 § 1. maddenin ihlal edildiği tespitinde bulunulduktan sonra adil dava hakkına ilişkin diğer şikayetleri ayrıca incelemeye gerek olmadığını müteaddit defalar dile getirmiştir (*Çıraklar – Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar).

Bu itibarla öncelikle ilk soruya eğilmek yerinde olacaktır.

Mevcut davada Hükümet'in 6 § 1. maddenin ihlal edildiği hükmüne varılan benzer davalardan farklı sonuçlanmasına yol açacak herhangi bir argüman sunmadığı gözlemlenmektedir (*Özel – Türkiye*, no: 42739/98, 7 Kasım 2002, ve *Özdemir – Türkiye*, no: 59659/00, Şubat 2003).

Netice olarak mevcut davada da AİHM, böylesine ağır suçlamalarla karşı karşıya bulunan başvuranların aralarında bir askeri hakim de bulunduğu bir hakim heyeti önüne çıkmaktan endişe duymalarının anlaşılabilir olduğu kanaatindedir. Bu nedenle başvuranlar, İstanbul

DGM'nin amacına aykırı bir takım mülhazaların etkisine girmesi noktasında meşru korkular duymuş olabilirlerdi.

Bu nedenle başvuranların bu mahkemenin bağımsızlık ve tarafsızlığına ilişkin duydukları kuşkuşların objektif olduğu kanaatine varılabilir.

Bu itibarla AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştr. Bu nedenle AİHM tartışmalı davanın adil olmadığı yönünden yapılan şikayetleri incelemek hususunda kendisini muaf addetmektedir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuranların her biri üniversite eğitimlerini tamamlamalarına engel olunduğu ve bu nedenle geçimlerini sağlamak maksadıyla geçici işlerde çalışmak zorunda bırakıldıkları gerekçesiyle 25.000 Euro talep etmektedir.

Manevi tazminat olarak ise başvuranların her biri serbest bırakıldıkları tarihe değin uğradıkları bedensel ve ruhsal zararlar için 75.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet AİHM'yi bu talepleri temelden yoksun ve aşırı oldukları gerekçesiyle reddetmeye davet etmektedir.

AİHS'nin 3. maddesi bakımından tespit edilen ihlallerin ciddiyetini ve bu konudaki içtihatlarını gözönünde bulunduran AİHM maddi manevi tüm zararları için başvuranların her birine 25.000 Euro tazminat ödenmesine hükmetmektedir.

6. maddeye ilişkin olarak AİHM ihlal tespitinin başlı başına yeterli bir adil tatmin teşkil ettiğini takdir etmektedir. Ayrıca AİHM mevcut davada olduğu gibi AİHS'de öngörülen bağımsızlık ve tarafsızlık gereklerine uymayan bir mahkeme tarafından mahkumiyet kararları verildiğinde ilgililerin talebi üzerine yeni bir dava açılması ya da esasa ilişkin yeniden yargılama yapılmasının tespit edilen ihlali gidermek bakımından uygun bir yol olduğunu hatırlatmaktadır (*Öcalan – Türkiye*, no: 46221/99, § 210 *in fine*).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar AİHM önünde hak talebinde bulunmak için yaptıkları masraf ve harcamalarla birlikte avukat ücreti için 20.000 Euro talep etmektedirler. Taleplerini temellendirmek için ellerinde her hangi bir belge bulunmamaktadır.

Hükümet bu rakamın haksız ve aşırı olduğu kanaatindedir.

AİHM, AİHS'nin 41. maddesiyle yapılan masraf ve harcamaların iadesinin ancak sözkonusu masraf ve harcamaların gerçekliği, zorunluluğu ve makul oranda olduğunu ispatladığı sürece elde edilebileceğinin öngöröldüğünü anımsatmaktadır. Ayrıca yargılama giderlerinin iadesi ancak tespit edilen ihlalle ilişkili olduğu sürece mümkündür (*Beyeler – İtalya* (adil tatmin), no: 33202/96, § 27, 28 Mayıs 2002).

AİHM başvuranların iddialarını temellendirerek danışmanları tarafından yapılan çalışmaları detaylandırmak üzere her hangi bir belge sunmadıklarını tespit etmektedir. Buna karşın AİHM başvuranlara, masraf ve harcamaları için KDV'den muaf tutulmak üzere

3.000 Euro'dan (üç bin) Avrupa Konseyi tarafından sağlanan 660 Euro tutarındaki adli yardım düşülerek kalan miktarın ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 3. maddesinin hem esas hem de usul yönünden *ihlal edildiğine*;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlık ve tarafsızlığına ilişkin olarak *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6. maddesi yönünden yapılan diğer şikayetlere ilişkin olarak ayrıca görüş belirtmeye *gerek olmadığına*;

4. AİHS'nin 6. maddesine ilişkin olarak yapılan şikayet hususunda ihlal tespitinin başlı başına adil bir tatmin *teşkil ettiğine*;

5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurulara,

- i. toplamda 50.000 Euro (elli bin) olmak üzere başvuruların her birine maddi ve manevi tazminat olarak 25.000 Euro (yirmi beş bin) *ödenmesine*;
- ii. masraf ve harcamalar için 3.000 Euro'dan (üç bin) Avrupa Konseyi tarafından sağlanan 660 Euro tutarındaki adli yardım düşülerek kalan miktarın KDV'den muaf tutulmak üzere *ödenmesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 19 Aralık 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ANIK VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 63738/00

Strazburg

5 Haziran 2007

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, Türk vatandaşları olan ve sırasıyla 1954, 1969, 1987, 1988, 1990, 1993, 1996, 1998, 1940, 1940, 1972 ve 1975 doğumlu olan Mahmut Anık, Medina Anık, Meryem Anık, Susin Anık, Ebubekir Anık, Ömer Anık, Cemal Anık, Halim Anık, Osman Sanrı, Fatım Sanrı, Ömer Sanrı ve Ramazan Sanrı'nın ("başvuranlar"), İnsan Haklarını ve Temel Hakları Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. Maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapmış oldukları başvurudur (başvuru no: 63758/00). Başvuranlar, sözkonusu başvurunun yapılmasına neden olan olaylar sırasında, Türkiye'nin güneydoğusunda yer alan Şırnak'ın idari kaza yetkisinde olan Balveren köyünde yaşamaktadırlar.

OLAYLAR DAVA OLAYLARI

Birinci başvuran, 1959 doğumlu olan ve 19 Ağustos 1999 tarihinde güvenlik güçleri tarafından öldürülen Ahmet Anık'ın erkek kardeşi, ikinci başvuran ise eşidir. Üçüncüden sekizinciye diğer başvuranlar Ahmet Anık'ın çocuklarıdır.

Dokuzuncu başvuran, 1981 doğumlu olan ve 19 Ağustos 1991 tarihinde güvenlik güçleri tarafından öldürülen Abdulkerim Sanrı'nın babası, onuncu başvuran ise annesidir. On birinci ve on ikinci başvuranlar ise Abdulkerim Sanrı'nın erkek kardeşleridir.

A. Giriş

Başvuranlar ve Hükümet tarafından sunulduğu şekliyle olaylar, yerel düzeyde yapılan soruşturma sırasında hazırlanan belgelere dayanmaktadır. Aşağıda yer alan bilgiler, tarafların ifadelerinden ve taraflarca sunulan belgelerden alınmıştır.

B. Olaylar

1. Olayların geçmişi

Ahmet Anık ve Abdulkerim Sanrı (buradan itibaren "iki köy korucusu") Balveren köyünde yaşamakta olup Devlet tarafından geçici köy korucusu olarak görevlendirilmişlerdir. Köylerinin yanındaki yoğun PKK¹ eylemleri olan belirli bir bölge hakkında silahlı güçlere rehberlik etmek görevleri arasındadır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Sözkonusu bölge, Şırnak ili ile Uludere ilçesi arasındaki asfalt yolun güneyinde yer almaktadır. İki köy korucusu ile yakındaki Milli jandarma karakolundan bir grup asker, yolun güvenliğini sağlayabilecekleri bir tepe olan Yaylatepe'de konuşlanmışlardır. Yaylatepe'nin en üst noktası ile yol arasındaki uzaklık yaklaşık 600 metredir ve bu iki yeri bir patika birleştirmektedir. Askerlerle iki köy korucusu, buldukları yerden, Yaylatepe ile Ömerağa tepeleri arasındaki bir nehir yatağından geçen bir başka patikayı izleyebilmektedirler. Bu patika, PKK'lı teröristler tarafından Kuzey Irak'a gidip gelirken sıklıkla kullanılmaktadır. Ömerağa, Yaylatepe'nin güneydoğusuna 1,500 metre uzaklıktadır. Yaylatepe'nin kuzeydoğusuna 2,500 metre uzaklıkta, askerlerin termal kameralar yardımıyla geceleri bölgeyi izleyebilecekleri Elmalı yer almaktadır.

¹ Kürdistan İşçi Partisi, yasadışı bir örgüt.

İki köy korucusu, sabah olduğunda, köyelerine 400 metre gibi kısa bir mesafede bulunan ve varışlarını 06:00 olarak bildirdikleri jandarma karakoluna giderlerdi. Jandarma karakolundan, askerlerle birlikte iki kilometre uzakta bulunan Yaylatepe'ye yürürlerdi. Nöbetleri sona erdiğinde, askerlerle birlikte jandarma karakoluna geri dönerlerdi. Hava kararmışsa, jandarma karakolundan köyelerine askeri araçlarla götürülürler, hava kararmamışsa yürürlerdi. Güvenlik sebebiyle, hiçbir sivil ve hatta köy korucusunun sözkonusu bölgede kalmasına, oraya gitmesine veya geç saatlerde asfalt yolu kullanmasına izin verilmezdi. Acil bir durum olduğunda akşam vakti yolu kullanmak isteyen siviller önceden yerel jandarma karakoluna haber verirler ve o bölge dışına çıkana kadar gece görüş dürbünleri ve termal kameralarla izlenirlerdi.

2. İki köy korucusunun öldürülmesi

24 Ağustos 1999'da, asteğmen Hakan Paç, Şırnak Cumhuriyet Savcısı tarafından alınan ifadesinde, 18 Ağustos 1999'da Yaylatepe'de konuşlanan askerlerle iki köy korucusundan sorumlu olduğunu belirtmiştir. Saat 20:00'de bölüğünü toplamış ve tepenin kumandasını devralmak üzere saat 20:45'te bir bölük askerinin gelmesinin ardından, kendi komutasındaki askerlerle korucular tepeden inmeye başlamışlardır. Hakan Paç, kimsenin kalmadığından emin olmak için arkada kalmıştır. İki köy kurucusu, genel uygulamaya uygun olarak askerlerin önünde yürüyorlardı. Hakan Paç, askerlerin anayola ulaştığını ve karakola doğru yürümeye devam ettiklerini görebiliyordu. Ancak, iki köy korucusunun anayola gelmeden önce patikadan saptıklarını düşünmüştü; iki köy korucusunun güvenli bir şekilde köyelerine vardıklarını kontrol etmek onun görevi değildi.

20 Ağustos 1999'da hazırlanan olay sonrası rapordan, 18 Ağustos 1999 tarihinde gece saat 11'de, Elmalı'da konuşlanan askerlerin Yaylatepe yamaçlarında iki kişi gördükleri anlaşılmaktadır. O bölgede bulunması için kimseye izin verilmemiş olmasından yola çıkan bir grup askeri birlik, Yaylatepe yakınlarına yerleşmiştir. 19 Ağustos'ta gece saat 01:15'te, iki kişi, bazıları Yaylatepe'de konuşlanmış olan askerler tarafından çevrilmiştir.

İki grup asker, iki kişinin bulunduğu yöne doğru 120 mm.lik havan topu mermileri fırlatmıştır. Aynı zamanda işaret fişekleri atılmış ve iki kişiye teslim olmaları emredilmiştir. Ancak, iki kişi Yaylatepe'ye doğru koşmaya başlamıştır; askerler uyarı için havaya ateş açtıklarında, iki kişiyle Yaylatepe'deki askerler arasındaki mesafe yaklaşık 200 metredir. İki kişi durmayınca, askerler doğrudan bu kişilerin üzerine ateş açmıştır. Rapora göre, o sırada saat 01:30'u göstermektedir.

Gün ağarırken, askerler cesetlere yaklaşmış ve cesetlerin iki köy korucusuna ait olduğunu görmüşlerdir. Bu raporu yazanlara göre –operasyondan sorumlu subaylar- iki köy korucusu, Yaylatepe'den inerken, PKK üyelerinin Kuzey Irak'a girmesine veya bölgeye mayın yerleştirmelerine yardım etmek için askeri gruptan ayrılmıştır.

19 Ağustos 1999'da, askerler tarafından hazırlanan olay yeri raporuna göre, iki köy korucusu başlarından ve göğüslerinden vurulmuştur. Cesetleri, Yaylatepe yamaçlarında, tepenin üst noktasına elli metre uzaklıkta bulunmuştur. Cesetlerine yaklaşık 50 santimetre uzaklıkta iki el bombası patlamıştır. Bu el bombalarına ait pimler cesetlere 30 metre uzaklıkta tepeye yakın yerde bulunmuştur.

Aynı rapora göre, Abdulkerim Sanrı'nın üzerinde hiçbir mühimmat bulunmamış, ancak Ahmet Anık'ın giydiği asker tipi yelekte Kalaşnikof bir silaha ait üç adet dolu mermi kovanı ve bir adet el bombası bulunmuştur. İki köy korucusuna ait tüfekler, cesetlerine iki yüz metre uzaklıkta, anayolun yanında bir kayanın yanında bulunmuştur. Tüfek namluları, barut

kokmakta olup barut izlerini taşımaktadır; bu da silahların daha önce ateşlendiğinin bir göstergesidir. İki tüfeğin yanında, Kalaşnikof bir silaha ait üç adet dolu mermi kovanıyla ceplerinden birinde bir adet el bombası bulunan Abdulkerim Sanrı'ya ait asker tipi bir yelek bulunmuştur. Aynı zamanda, cesetlerden 30 metre uzakta G3 ve BKC tipi tüfeklerden çıkarılmış ve kullanılmış bazı mermi kovanları bulunmuştur. Bölgenin özellikleri hakkında detaylı bilgi veren ve boşaltılmış mühimmatla birlikte cesetlerin yerini gösteren bir taslak hazırlanmış ve bu rapora eklenerek Şırnak Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmiştir.

3. Şırnak Cumhuriyet Savcısının iki köy korucusunun öldürülmesine ilişkin yapmış olduğu soruşturma

19 Ağustos 1999'da, Şırnak Cumhuriyet Savcısı ile bir doktor, cesetleri incelemek üzere bölgeye gelmiştir. Cumhuriyet Savcısı ve doktor tarafından hazırlanan rapora göre, cesetlerin başlarında, göğüslerinde ve diğer çeşitli yerlerinde ciddi yaralar mevcuttur. Raporda, "ölüm sebebinin çok açık olması nedeniyle, klasik otopsi yapmaya gerek olmadığı" sonucuna varılmıştır.

Cumhuriyet Savcısı, yapmış olduğu soruşturma sırasında birkaç ifade almıştır. Bu ifadeler, AİHM'nin davayı incelemesiyle ilgili olduğu için aşağıda özetlenmiştir.

Yüzbaşı Ömer Arslan, olay günü Elmalı'da konuşlanan askerlerin komutanıdır. 24 Ağustos 1999 tarihli ifadesinde, 18 Ağustos 1999 tarihinde saat 23:10'da termal kameralar yardımıyla bölgede iki kişi gördüğünü ve tabur komutanına haber verdiğini belirtmiştir. Tabur komutanı, izlemeye devam etmesini ve iki kişiyi termal kamera ile kaydetmesini emretmiştir. Gördüğü iki kişi şüpheli davranışlarda bulunduğu için, Ömer Arslan ve komutasındaki askerler bu kişilerin terörist olduğunu düşünmüştür.

Elmalı'daki askeri birlik, daha sonra, bu iki kişiyi pusuya düşürmek için konuşlanmıştır. Ömer Arslan, havan toplarıyla işaret fişeklerinin atıldığını görebilmektedir. Ömer Arslan, Teğmen Alpaslan Güldal'ın iki kişiye teslim olmalarını ve asfalt yola yatmalarını istediğini de duymuştur. O sırada, yolun yanında duran iki kişi kaçmaya teşebbüs etmiş, askeri birlikteki askerler de onlara doğru ateş açmıştır. Arslan, iki kişiden birinin vurulduğunu düşünmüştür. Ona göre, yakındaki kayanın üzerinde kan izleri bulunmaktadır. Daha sonra iki kişi tepeye doğru kaçmış ve "orada imha edilmiştir".

Teğmen Güldal, 24 Ağustos 1999'da vermiş olduğu ifadede, olayların yaşandığı gün Ömerağa tepesindeki askerlerden sorumlu olduğunu belirtmiştir. Bölgede şüpheli davranan iki kişi olduğu yönünde haber aldıktan sonra, tabur komutanından bu iki kişiyi yakalama emri almıştır. Bunun üzerine, komutasındaki askerleri Yaylatepe'ye almıştır. Karanlık olduğu için, iki kişiyi görememiş, ancak bölgeyi termal kamera ile izlemekte olan Yüzbaşı Arslan, bu kişilerin yeri ve askeri birliğe olan uzaklıkları hakkında kendisini telsizle bilgilendirmiştir. İki kişi, ilk olarak doğu yönüne kaçmaya çalışmış, ancak kendilerine doğru bir havan topu atılınca ortada dolanmaya başlamışlardır. Batı yönüne doğru da bir havan topu atılınca iki kişi Yaylatepe yamacının altındaki nehir yatağına doğru koşmaya başlamışlardır.

İki kişiye durmalarını ve asfalt yola yatmalarını emretmiştir; eğer emirlerine uymuş olsalardı, canlı olarak yakalanabilirlerdi. Ancak, o sırada 500 metre uzakta buldukları için kendisini duymamış olma ihtimalleri bulunmaktadır. İki kişi, daha sonra, kendisinin ve askerlerinin bulunduğu Yaylatepe'ye doğru koşmaya başlamışlardır. Yaklaşık 100 metre uzaklıktayken havaya ateş açmıştır. Gece görüş dürbünü ile bu iki kişinin silahlı olmadığını görmüştür. Ancak, birisi içinde mühimmat olabilecek bir yelek, diğeri ise kalın giysiler giymekteydi. Vücutlarını bombayla sarmış olma ihtimalleri vardı. İki kişi askerlere

yaklaşmaya devam etmiş ve 50 metrelik mesafe kaldığında ateş açmak için telsizle tabur komutanından izin istemiştir. Komutanından izin aldıktan sonra, iki kişiye hem Türkçe hem Kürtçe olarak teslim olmalarını emretmiştir. İki kişiye ateş açtıktan sonra, vücutlarına sarılı olabilecek patlayıcıları yok etmek amacıyla üzerlerine dört el bombası atmıştır. İki kişinin aslında iki köy korucusu olduğunu ancak ertesi sabah anlayabilmişlerdir.

Operasyonda yer alan uzman çavuş Nuri Ünlü, 25 Ağustos 1999'da vermiş olduğu ifadede, iki kişiyle askerler arasındaki uzaklık 50 metre iken, kendisiyle bazı askerlerin iki kişiye durma emri verdiklerini belirtmiştir. İki kişiyi görememekte, ancak seslerini duyabilmektedir. Daha sonra, kendisi ve yanındaki askerler uyarı ateşi açmış ve sonrasında ise iki kişiye doğrudan ateş etmişlerdir. İkisinin de hala yaşıyor olduğunu fark edince, "onları etkisiz hale getirmek" için el bombaları atmışlardır.

Olayda yer alan bir diğer uzman çavuş Hüseyin Sarıca, 25 Ağustos 1999'da Nuri Ünlü'nünkine benzer bir ifade vermiş ve gece görüş dürbünüyle iki kişinin silahlı olmadığını ancak kalın giyindiklerini görebildiğini eklemiştir. Askerlerden sorumlu olan Teğmen Güldal, iki kişiye ateş açmak için tabur komutanından izin almıştır. İki kişi, kendilerine ateş açılacağı konusunda uyarılmıştır. Ateş etme sona erdiğinde, yere düştüklerinde üzerlerine dört el bombası atılmıştır. İki kişinin askerlere ateş edip etmediğini duymamış veya görmemiştir.

Olayların olduğu gün, Asım Altay, Teğmen Güldal komutasında er olarak hizmet vermekte ve Yaylatepe'de bulunmaktadır. Er Altay, 25 Ağustos 1999 tarihli ifadesinde, gece görüş dürbünü kullandığını ve böylelikle iki kişinin silahsız olduğunu görebildiğini belirtmiştir. Birinin üzerinde asker tipi bir yelek ve kalın giysiler bulunmaktadır. İki kişiye hem Türkçe hem Kürtçe olarak durma ve teslim olma emri verildikten sonra, iki kişi bu emre uymamış ve askerler bunun üzerine ateş açmışlardır. Aynı zamanda, bir el bombasının patladığını duymuştur; el bombasının ne kadar mesafeden atıldığını veya el bombası atıldığında iki kişinin hayatta olup olmadıklarını bilmemektedir.

Hasan Tecim de Teğmen Güldal komutasında er olarak görev yapmakta ve sözkonusu zamanda Yaylatepe'de bulunmaktadır. Er Tecim, 25 Ağustos 1999'da vermiş olduğu ifadede, iki kişiden birinin üzerinde kalın giysiler olduğunu belirtmiştir. İki kişinin intihar bombacısı olabileceğini düşünen askerler, yaklaşmak istememiştir. İki kişiyle askerler arasındaki mesafe yaklaşık 50-60 metre iken, askerler ateş açmaya başlamıştır. İki kişinin üzerine bir de bomba atılmıştır. İki kişi, askerlere ateş etmemiştir.

Birinci başvuran Mahmut Anık'la dokuzuncu başvuran Osman Sanrı, 20 Ağustos 1999'da Cumhuriyet Savcısı tarafından sorgulanmıştır. Cumhuriyet Savcısından yakınlarının ölümünden sorumlu olan kişileri bulup cezai takibata tabi tutmasını istemişlerdir.

26 Ağustos 1999'da, Cumhuriyet Savcısı, ölümlerle ilgili soruşturma yapmak için yetkisinin olmadığına karar vererek bu kararını ve yukarıda değinilen ifadeleri Diyarbakır Hava Kuvvetleri Komutanlığı'ndaki askeri savcılığa iletmiştir. Cumhuriyet Savcısı, kararında yukarıda adı geçen askeriye mensuplarının kendisine vermiş oldukları bilgileri özetlemiş ve iki köy korucusunun teröristlerle karıştırıldığını ve bu nedenle de öldürüldüklerini belirtmiştir. Cumhuriyet Savcısı'na göre, ölümler askeri görev sırasında gerçekleştiği için, askeri bir savcı tarafından soruşturulmalıdır.

Bu kararda, tabur komutanı Abdulveli Kayaş, Teğmen Alpaslan Güldal, Asteğmen Hakan Paç ve uzman çavuşlar Hüseyin Sarıca ile Nuri Ünlü, "ihmal ve dikkatsizlik sonucu ölüme sebebiyet verme" suçuyla ilgili olarak davalılar olarak adlandırılmıştır. Birinci ve dokuzuncu başvuran, Mahmut Anık ve Osman Sanrı, kararda davacı olarak nitelendirilmiştir.

4. Askeri savcının ölümlere ilişkin soruşturması

8 Ekim 1999'da, başvuranların avukatı, askeri savcıdan soruşturmaya ilgili bilgi istemiş ve kendisine ihtiyaç duyulması durumunda iletişime geçme talebinde bulunmuştur.

12 Ekim 1999'da, askeri savcı, Van ili jandarma komutanından, soruşturmada kendisine yardımcı olmak üzere uzman olarak yüksek rütbeli üç subay atamasını talep etmiştir. Askeri savcı, bu üç subayın davalıların bağlı bulunduğu askeri birlikten seçilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

5 Kasım 1999'da, askeri savcı, köy korucularının öldürüldüğü bölgeyi ziyaret etmiştir. Uzman olarak atanan iki binbaşı ve bir yarbay, davalılar ve diğer tanıklar, askeri savcının ziyareti sırasında orada bulunmuşlardır.

Askeri savcı, ateş açma sırasında iki köy korucusu ile askerler arasındaki mesafenin 40 metre olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca, iki köy korucusunun öldürüldüğü yer, teröristler tarafından kaçış yolu olarak kullanılan nehir yatağına 20-30 metre uzaklıktadır.

Askeri savcı, ziyareti sırasında, Teğmen Alpaslan Güldal'ı, uzman çavuş Nuri Ünlü'yü ve tabur komutanı Yüzbaşı Abdulveli Kayaş'ı da (beş davalıdan üçünü) sorgulamıştır.

Teğmen Güldal, iki köy korucusunun kaçmak için nehir yatağına ulaşmaya çalıştığını ifade etmiştir. Ateş açıldığında, iki köy korucusu nehir yatağına yaklaşık 20 metre uzaklıkta bulunmaktadır; biraz daha ilerlemiş olsalardı, onları tekrar bulmak imkansız olacaktı. O sırada, iki kişinin aslında köy korucuları olduğunu bilmemektedir. İki kişinin sık sık yere çömeldiği kendisine bildirmekteydi; bu da mayın yerleştirdikleri izlenimini vermekteydi. Teğmen Güldal, tabur komutanından izin alınmasının ardından, iki kişinin askerler tarafından "imha edildiğini" eklemiştir. İki köy korucusu silahsız olmasına rağmen, kalın giysiler giyerek üzerlerinde patlayıcı olduğu izlenimini vermekteydiler. Dolayısıyla, iki kişi yere düştükten sonra askerlerin ateş etmeye devam etmesinin sebebi, patlayıcıları yok etmektir. Teğmen Güldal, teröristlerin bölgeyi bir kaçış yolu olarak kullanmalarına engel olmanın ve onları imha etmenin görevi olduğunu belirtmiştir; olayın olduğu gün bu görevini yerine getirmiştir.

Uzman çavuş Nuri Ünlü, daha önce vermiş olduğu ifadenin içeriğini tekrarlamış ve sözkonusu zamanda askerlerin o bölgede bulunma nedeninin teröristlerin bölgeyi taşıma yolu olarak kullanmalarını engellemek olduğunu eklemiştir. Olayların olduğu gün, iki teröristi imha etmişlerdir. O sırada, iki kişinin köy korucusu olduğunu düşünmemiştir. Öncelikli olarak yapılması gereken şey, bilgi elde etmek için teröristleri canlı olarak yakalamaktır; ancak bu özel durumda iki kişi teslim olmayı kabul etmediği için canlı olarak ele geçirilememişlerdir.

Tabur komutanı Yüzbaşı Abdulveli Kayaş, olay gerçekleşmeden bir süre önce askeri karargahtan kendisine gönderilen bir faks mesajında, sekiz teröristten oluşan bir grubun daha önce üç dört gün boyunca bölgeyi kullandığı yönünde kendisine bilgi verildiğini belirtmiştir. Daha çok teröristin bölgeyi kullanma ihtimaline karşı çok dikkatli olması konusunda uyarılmıştır. Yüzbaşı Kayaş, yerel halkın bölgeyle ilgili bilgi vererek teröristlere yardım ettiğini biliyordu. Ayrıca, o civara mayın yerleştiriliyordu. Teğmen Güldal'ın kendisini iki kişinin hareketleri ve operasyon hakkında bilgilendirdiğini onaylamıştır. Teğmen Güldal'ın iki kişinin kaçmaya çalıştığını ve buna fırsat verildiği takdirde onları tekrar bulmanın imkansız olduğunu kendisine bildirdiğini eklemiştir. Teğmen Güldal, ayrıca, iki kişinin üzerlerinde patlayıcılar olabileceğini ve yakına gelirlirse askerler için tehlikeli olacağını da

söylemiştir. Bu nedenle, ateş açılmasına izin vermiştir. Yüzbaşı Kayaş'a göre, iki köy korucusu mayın yerleştirmek veya bir grup teröriste yardım etmek için bölgede bulunuyordu.

16 Kasım 1999'da, birinci başvuran Mahmut Anık ve dokuzuncu başvuran Osman Sanrı, kovuşturmaya müdahil olmak için askeri savcıya başvurmuştur. Aynı gün, askeri savcı tarafından alınan ifadelerinde, yakınlarının kasıtlı olarak veya ihmalkarlık sonucu öldürüldüğünü belirtmişlerdir. Askeri savcıdan, ölümlere sebebiyet veren koşulları tespit etmesini ve sorumlu olan kişilerin cezai takibata tabi tutulmasını talep etmişlerdir.

29 Aralık 1999'da, üç uzman, askeri savcıya fikir beyanında bulunmuştur. Bu sonuçlara varırken, askeriye mensuplarının yukarıda yer alan ifadelerini dikkate almışlar ve Yüzbaşı Arslan'ın termal kamerayla kaydettiği operasyon görüntülerini izlemişlerdir. Uzmanlara göre, askeriye mensupları hariç diğer herkesin akşam saatlerinde sözkonusu alana girmesi yasaktır; çünkü bu alan teröristlerin Kuzey Irak'a geçmesine olanak sağlayan bir yoldur. Köy korucuları bunu çok iyi bilmektedir; onların bu alanda bulunması ancak art niyetli olmalarıyla açıklanabilir. Aslında, iki köy korucusunun öldürülmesinden bir buçuk ay önce, askeri bir araç mayın nedeniyle zarar görmüştür. Bölgede çok fazla askerin olması nedeniyle, teröristlerin mayınları kendilerinin döşemesi mümkün olamazdı. Uzmanlara göre, müteveffa köy korucuları mayınları yerleştirmekten sorumluydu. Ayrıca, vefat etmiş köy korucularının bölgede yol göstererek teröristlere yardımda buldukları yönünde istihbaratları vardı.

Üç uzman, iki köy korucusunun silahsız olmasına rağmen üzerlerindeki ağır kıyafetlerin patlayıcı olarak düşünülebileceği görüşündedir. Termal kameralar tarafından kaydedilen görüntüde, bu iki kişi yere düştükten sonra askerlerin onlara ateş etmeye devam ettiklerini görmek mümkündür. Bu herhangi bir patlayıcının imha edilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu olayda yer alan askeri birimler, söz konusu alana teröristlere pusu kurmak amacıyla mevzilenmişlerdi. Bu nedenle, "köy korucularının terörist oldukları düşünülerek imha edilmeleri tamamıyla doğaldır." Uzmanlar, son olarak, "sanıkların kusurlu olmadığı, görevlerini etkili ve başarılı bir şekilde yerine getirdikleri" şeklindeki görüşlerini belirtmişlerdir.

11 Nisan 2000 tarihinde, askeri savcı, Mehmet Zeki Bahşi'nin ifadesini almıştır. Bahşi, ilgili zamanda söz konusu bölgede askerlik hizmetini yapmış; ancak, sonradan askerlik hizmetini tamamlamış ve terhis edilmiştir. Teğmen Güldal emrinde gerçekleşen operasyonda yer almıştır. Bahşi, söz konusu gece, gece görüş dürbünü kullandığını ve dolayısıyla bahsi geçen iki kişiyi gördüğünü ifade etmiştir. Askerler, daha sonra, bu iki kişinin sağına ve soluna ateş etmeye başlamışlar ve bunun üzerine bu iki kişi nehir yatağına doğru koşmaya başlamışlardır. Askerler bu yöne doğru ateş etmeye başlayınca bu iki kişi ellerini havaya kaldırmış ve "ateşi kesin, teslim oluyoruz" demişlerdir. Teğmen Güldal, daha sonra, iki adamın yere yatmalarını emretmiş; ancak söz konusu iki kişi bu emri reddetmiş, bunun yerine, Yaylatepe'deki askerlere doğru ilerlemişlerdir. Bu iki kişiden birinin tek eli havada diğer eli ise bir şeye ulaşmak ister gibi arkasındaydı. Gece görüş dürbünü kullandığı için bunu görebilen Bahşi'nin yanı sıra bu iki kişiye daha yakın konumda olan bazı askerler de bunu çıplak gözle görebilmişlerdir. Bu iki kişi askerlere doğru ilerlemeye devam edince Teğmen Güldal askerlerin ateş açmasını emretmiştir. Bubi tuzağı riskini ortadan kaldırmak amacıyla ateş etmeye iki kişinin yere düşmesinden sonra da devam edilmiştir.

10 Mayıs 2000 tarihinde, askeri savcı, Bahşi gibi o dönemde askerlik hizmetlerini yapmakta olan ve Teğmen Güldal emrinde gerçekleşen operasyonda yer almış olan Sedat Dilmen ve Asım Altay'ı sorgulamıştır. Dilmen, askeri timin nişancısı olduğunu ifade etmiştir. Dilmen ve Altay, söz konusu iki kişiye teslim olmaları yönünde yeterli fırsatın tanındığını;

ancak teslim olmadıklarını belirtmişlerdir. İki kişi ve askerler arasındaki mesafe 50 metreye düşünce askerler ateş açmışlardır. Askerler, iki kişinin üzerinde silah görmemişler; ancak, çok kalın olan giysileri patlayıcı yüklü olduklarını düşündürmüştür.

2 Haziran 2000 tarihinde, askeri savcı, sanıklar hakkında, “ihmalkarlıktan ve dikkatsizlikten ölüme sebebiyet vermek” suçuna ilişkin olarak takipsizlik kararı vermiştir. Askeri savcı, kararında, askerlerin “söz konusu iki kişiyi canlı yakalamak konusunda gereğinden fazla hassasiyet gösterdikleri; ancak, bu iki kişinin teslim olmayı reddetmesi nedeniyle bunu yapamadıkları” sonucuna varmıştır. Askeri savcıya göre, “söz konusu iki kişinin teslim olmayı reddetmesinin üzerine, onları öldürmek askerlerin görevi haline gelmiştir” ve askerler bu görevi yerine getirmişlerdir.

Takipsizlik kararı, başvuranların avukatına 15 Haziran 2000 tarihinde bildirilmiştir. Avukat, aynı tarihte, askeri savcı ile irtibata geçmiş ve soruşturma dosyasındaki belgelerin kendisine sunulmasını talep etmiştir. Askeri savcı, sadece başvuranlardan alınan ifadelerin sunulmasına izin vermiştir.

23 Haziran 2000 tarihinde, başvuranlar, takipsizlik kararı hakkında itirazda bulunmuşlardır. Diyarbakır Askeri Mahkemesi’ne verdikleri dilekçede, başvuranlar, soruşturmanın gizli yapısı nedeniyle soruşturma dosyasında yer alan belgelere erişimlerine izin verilmediğini ileri sürmüşlerdir. Ayrıca, işlemlere müdahale etmek için sundukları dilekçelere rağmen soruşturmaya katılamamışlardır. Başvuranlar, özellikle, vefat etmiş iki akrabalarının silahsız olduklarını ve dolayısıyla, onları canlı yakalamanın mümkün olması gerektiğini iddia etmişlerdir. Herkesin yaşama hakkına sahip olduğunu; iki akrabalarının öldürülmesinin ve askeri savcının davadan vazgeçme kararının, akrabalarının Anayasa ve uluslararası sözleşmeler tarafından korunan yaşama hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüşlerdir.

Başvuranların itirazı Diyarbakır Askeri Mahkemesi tarafından 30 Haziran 2000 tarihinde reddedilmiştir. Mahkeme, takipsizlik kararının yürürlükte olan mevzuat ve uygulanan usul ile uyumlu olduğu ve soruşturmanın kapsamını genişletmeye gerek olmadığı kararına varmıştır. İtirazın reddine ilişkin bu karar başvuranların avukatına 19 Temmuz 2000 tarihinde bildirilmiştir.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİLİRLİK

Hükümet, başvuranların iç hukuk yollarını tüketmediklerini, zira İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun (2577 sayılı Kanun) 13. maddesi uyarınca idareden tazminat talebinde bulunmadıklarını ileri sürmüştür. Söz konusu madde, idari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların eylem tarihinden itibaren bir yıl içinde yetkililerden tazminat talebinde bulunabileceklerini öngörmektedir.

AIHM, Hükümet’in kabuledilebilirliğe ilişkin itirazının ortaya koyduğu konularla, başvuranların iki akrabalarının öldürülmesine yönelik olarak yürütülen soruşturmanın etkililiğine ilişkin şikayetlerinin ortaya koyduğu konuların yakından bağlı olduğunu gözlemlemiştir. AIHM, dolayısıyla, bu konuya, başvuranların AIHS’nin 2. maddesi uyarınca olan şikayetlerinin esaslarının incelenmesinde değinmeyi uygun bulmaktadır.

II. AIHS’NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

AIHS’nin 2. maddesi şöyledir:

1. Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç

kimse kasten öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurunun kesin zorunluluk haline gelmesi sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:

- a) Bir kimsenin yasadışı şiddete karşı korunması için;
- b) Usulüne uygun olarak yakalamak için veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için;
- c) Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.

A. Başvuranların akrabalarının öldürülmesi

Başvuranlar, iki akrabalarına karşı askerler tarafından kullanılan kuvvetin kesin zorunluluk arz etmediğini ve aşırı kuvvet kullanımının, askerlerin onları öldürmeyi amaçladığını gösterdiğini iddia etmişlerdir. Askeri savcı tarafından görevlendirilen üç uzman tarafından varılan “askerlerin görevlerini iyi bir şekilde yerine getirdikleri” şeklindeki sonuç, AİHS’nin 2. maddesine aykırı olarak akrabalarını öldürme kastının var olduğunun başka bir göstergesidir.

Hükümet, başvuranların iki akrabasının ölümünün, zorunlu olandan fazla olmayan ve onları yakalama amaçlı olan kuvvet kullanımının bir sonucu olduğunu sürmüştür. Güvenlik güçleri, söz konusu iki kişiyi canlı yakalamak için gerekli olan her şeyi yapmış, onlara hem Türkçe hem de Kürtçe teslim olmalarını emretmiş ve ayrıca uyarı ateşi açmıştır. Bu iki kişiye el bombası fırlatmanın tek nedeni bubi tuzağı riskini ortadan kaldırmak olmuştur.

AİHM, yaşam hakkını koruyan ve yaşam hakkından mahrum bırakmanın haklı olabileceği şartları ortaya koyan 2. maddenin, hakkında derogasyona izin verilmeyen, AİHS’nin en temel hükümlerinden birisi olarak yer aldığını yinelemiştir. Ayrıca, 3. madde ile birlikte, Avrupa Konseyi’ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini muhafaza eder. Yaşam hakkından mahrum bırakmanın haklı olabileceği şartlar, dolayısıyla dar bir kapsamda yorumlanmalıdır. İnsanların korunması için bir araç olarak AİHS’nin hedef ve amacı, ayrıca, 2. maddenin, teminatlarını etkili ve uygulanabilir kılacak şekilde, yorumlanmasını ve uygulanmasını gerektirir (bkz. *McCann ve Diğerleri – İngiltere*, 27 Eylül 1995 tarihli karar).

2. madde, bütün olarak okunduğunda, bu maddenin sadece kasti öldürmeleri kapsamadığı; ancak, kasıtlı olmayarak yaşama hakkından mahrum bırakmayla sonuçlanabilecek “kuvvet kullanımına” müsaade edilen durumları da kapsadığı gözükmektedir. Ölümcül güce kasti olarak başvurma, bunun zorunluluğunu değerlendirirken göz önünde bulundurulacak sadece bir faktördür. Ancak, (a), (b) ve (c) fıkralarında ortaya konan amaçlardan birine veya birden fazlasına ulaşmak için, “kesin zorunluluk” haline gelmesi dışında kuvvete başvurmamak gerekmektedir. Bu koşul, AİHS’nin 8 ila 11. maddelerinin 2. paragrafları uyarınca Devlet’in müdahalesinin “demokratik toplumda zorunlu” olup olmadığının belirlenmesinde normal olarak uygulanana göre daha katı ve zorlayıcı bir zorunluluk testi uygulanması gerektiğini göstermektedir. Dolayısıyla, kuvvete başvurma, izin verilmiş amaçlara ulaşmak ile kesin orantılı olmalıdır.

Başvurulan kuvvetin 2. madde ile uyumlu olup olmadığına karar verirken, öldürücü kuvvete başvurma veya beklenmeyen can kaybı olasılığını mümkün olduğunca en aza indirmek amacıyla operasyonun planlı ve kontrollü olup olmadığı ilgili bir faktör olabilir (bkz. yukarıda anılan *Ergi*). Son olarak, polis veya jandarma gibi yasa uygulayıcı görevliler, ister hazırlıklı bir operasyon olsun ister tehlikeli olduğu anlaşılan bir kişinin ani takibi olsun,

görevlerini yerine getirirken boşlukta bırakılmamalıdır. Yasal ve idari bir çerçeve, yasa uygulayıcı görevlilerin kuvvet ve ateşli silah kullanımına başvurabileceği sınırlı durumları, bu bağlamda geliştirilmiş uluslararası standartlar ışığında, belirlemelidir (bkz., üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, *Makaratzis – Yunanistan* [BD], no. 50385/99).

AİHM, başvuranların iki akrabasının, sorumlu Devlet'in güvenlik güçleri mensupları tarafından açılan ateş ve atılan en az iki el bombası sonucu öldüklerinin bu davadaki taraflar arasında tartışma konusu olmadığını gözlemlemiştir. Hükümet, askerlerin söz konusu iki kişiye ateş etmelerinin altında yatan sebebin onları yakalamak olduğu ve ateş açmanın ve sonrasında el bombası fırlatmanın kesin zorunluluk arz ettiği görüşündedir.

Bu koşullar altında, askerlerce başvuru kuvvetin kesin zorunluluk arz edenden fazla olup olmadığı belirlenmelidir.

AİHM, başlangıçta, askerleri şüpheli durumuna sokan suçun savcılar tarafından "ihmalkarlıktan ve dikkatsizlikten ölüme sebebiyet vermek" olarak tanımlandığını kaydetmiştir. Tüm askerlerin, iki köy korucusuna en az iki el bombası fırlatmadan önce onlara doğrudan ateş açtıklarını belirttiklerini kaydeden AİHM, askerlerin hareketlerinin "ihmalkar" veya "dikkatsiz" olarak nitelendirilebilmesini anlaşılabilir bulmaktadır. Bir kişiye kırk metre mesafeden makineli tüfek ile ateş etmenin ve daha sonra birkaç el bombası fırlatmanın öldürücü olacağı bırakın eğitimli askerleri, herhangi bir kişi için bile tahmin edilebilir olmalıdır.

Suçun bu özelliğine rağmen, ne askeri savcı tarafından görevlendirilen askeri uzmanlar ne de askeri savcının kendisi, askerlerin tam olarak nasıl ve neden "ihmalkar" veya "dikkatsiz" olduklarını incelemiştir. Uzmanlar, "köy korucularının terörist sanılarak imha edildikleri" açıklamasıyla yetinmişlerdir. Askeri savcıya göre ise, iki köy korucusunun teslim olmayı reddetmesi onların öldürülmesini haklı çıkarmaya yeterlidir.

Takipsizlik kararından anlaşılan şu ki, askeri savcı ve onun tarafından görevlendirilen askeri uzmanlar, öldürücü kuvvete başvuru, geçerli yasa ve yönetmelik tarafından müsaade görüp görmediği ve geçerli yasa ve yönetmelik ile uyumlu olup olmadığını tespit etmekten ziyade daha çok iki köy korucusunun söz konusu bölgede bulunma nedenlerini tespit etmekle ilgilenmiştir. Ne sunduğu görüşlerde Hükümet tarafından ne de yürüttükleri soruşturmada yerel makamlar tarafından, operasyonda görevli askerlerin, ateşli silah kullanımını düzenleyen bir talimatnameye uyup uymadıklarını tespit etmek yönünde bir girişimde bulunulmuştur.

Yerel makamların, askerler tarafından başvuru kuvvetin kesin zorunluluk arz edenden fazla olmadığını inceleyip incelememesine ilişkin konu hususunda, AİHM, başvuranların akrabalarının teslim olmayı reddettikleri iddiasının, askeri savcı için "askerlerin onları öldürmesi görev haline gelmiştir ve askerler bu görevi yerine getirmiştir" sonucuna varmakta yeterli olduğunu gözlemlemiştir. AİHM, Diyarbakır Askeri Mahkemesi tarafından onaylanan bu kararın, AİHS'nin "kesin zorunluluk" şartı ile hiçbir şekilde uyumlu olamayacağını vurgulamıştır.

AİHM, ayrıca, askeri savcının, ordu mensuplarının bazılarının verdikleri ifadelerde yer alan çelişkili bilgileri ortadan kaldırmak için herhangi bir girişimde bulunmadığını gözlemlemiştir. Bu bağlamda, AİHM, bilhassa, Mehmet Zeki Bahşi'nin ifadesini vurgulamıştır. Bahşi, iki köy korucusunun ellerini havaya kaldırdıklarını ve "Ateşi kesin, teslim oluyoruz" dediklerini ifade etmiştir. Ayrıca, Yüzbaşı Ömer Arslan, ifadesinde, iki kişinin kaçmaya çalıştıklarını düşündüğünü ve iki kişiden bir tanesinin tepeye doğru

ilerlemeye devam etmeden önce vurulduğunu ve daha sonra tepede “imha edildiğini” belirtmiştir. Son olarak, iki köy korucusuna fırlatılan el bombası sayısına ilişkin tutarsızlığı ortadan kaldırmak yönünde bir girişimde bulunulmamıştır. Bu bağlamda, AİHM, operasyondan sonra ordu mensupları tarafından düzenlenen rapora göre iki el bombasının kullanılmış olduğunu gözlemlemiştir. Teğmen Güldal ve Uzman Çavuş Sarıca'nın tanık ifadelerine göre ise, askerler dört el bombası fırlatmıştır.

AİHM, yukarıda belirtilen hususların yerel makamların önemli eksiklikleri olduğu ve bu durumun, ilk olarak askerlerin ateşli silah kullanımının yasalara uygun olup olmadığı ve ikinci olarak öldürücü kuvvet kullanımının kesin zorunluluk arz edip etmediği konularını tespit etmekte soruşturmayı yetersiz ve eksik kıldığı sonucuna varmıştır. Soruşturmanın yetersizliğini ve eksikliğini göz önünde tutarak, AİHM, olaylara ilişkin kendi incelemesini ve değerlendirmesini yürütmelidir. Bu amaçla, AİHM, askerler tarafından kullanılan kuvvetin kesin zorunluluk arz edip etmediğini incelemek için elindeki belgelerin yeterli somut temel sağladığı görüşündedir.

AİHM, başlangıç olarak, söz konusu operasyonun önceden planlanmadığını; teröristlerin sıkça görüldüğü bir bölgede şüpheli iki kişinin görünmesi üzerine yürütüldüğünü kaydetmiştir. Askerler, iki köy korucusunu, termal kameralar ve gece görüş dürbünleri aracılığıyla iki buçuk saat süreyle gözetleyebilmişlerdir. Bu süre zarfında, iki köy korucusunun çevresini sarmışlar ve tüm çıkış yollarını kapatmışlardır. Dolayısıyla, iki kişiyi öldürücü olmayan yöntemlerle canlı yakalamaya ilişkin muhtemel yolları düşünmek için askerlerin yeterli zamanı ve kaynağı olmuştur.

Yukarıda belirtilenler ışığında, ateş açma kararının alınmasının veya bu kararın askerler tarafından uygulanmasının olay anının sıcaklığıyla gerçekleştiği söylenemez (bkz., *a contrario, Bubbins – İngiltere*, no. 50196/99; *Andronicou ve Constantinou – Kıbrıs*, 9 Ekim 1997 tarihli karar). AİHM, yaşama hakkının korunması için askerler tarafından daha yüksek standartta dikkat gösterilmiş olması gerektiğini belirtmiştir.

İki köy korucusunun patlayıcılarla yüklü oldukları ve daha yakına gelmelerine müsaade edildiği halde bu patlayıcıları infilak ettirebilecekleri ve böylece askerleri öldürebilecekleri düşünülerek ateş açıldığı iddiası hususunda, AİHM, iki köy korucusunun bu kadar yakına gelmesine izin verilmesinin askerlerin kendileri tarafından alınan bir karar olduğunu; askerlerin, köy korucuları yüzlerce metre uzaktayken onları durdurmalarının mümkün olacağını gözlemlemiştir. Bu bağlamda, askerlerin aşına oldukları bu bölgeye tamamıyla hakim oldukları vurgulanmalıdır. Çevrelerini sardıkları şüphelilerden sayıca çok fazlaydılar ve ellerinde teferruatlı gece görüş ekipmanı bulunmaktaydı. Ayrıca, aralarında iki köy korucusunun hayatlarını tehlikeye atmadan onları vurabilecek en az bir nişancı bulunmaktaydı.

Bu bağlamda, AİHM, sorumlu olduğu askerleriyle birlikte başvuranların iki akrabasını öldüren Teğmen Güldal tarafından verilen iki ifade arasındaki tutarsızlığı vurgulamayı önemli görmüştür. Teğmen Güldal'ın Şırnak Cumhuriyet Savcısı'na verdiği ifadeye göre, söz konusu iki kişiyi öldürmelerinin nedeni muhtemel bir intihar bombası saldırısına karşı kendi hayatlarını korumaktır. Askeri savcıya verdiği ifadeye göre ise, iki kişiyi öldürmelerinin nedeni nehir yatağından kaçmalarına olanak vermemektir. AİHM, üzülmekle, soruşturma yetkililerinin bu tutarsızlığı ortadan kaldırmak için bir girişimde bulunmadığını gözlemlemiştir.

AİHM, yukarıda belirtilenleri göz önünde tutarak, başvuranların iki akrabasının öldürülmesi olayında, AİHS'nin 2 § 2 (b) maddesi anlamı dahilinde usulüne uygun olarak

yakalama amacına ulaşmak maksadıyla kesin zorunluluk arz edenden fazla kuvvet kullanılmadığı konusunda ikna olmamıştır (bkz., üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, yukarıda anılan, *McCann ve Diğerleri*).

Dolayısıyla, başvuranların iki akrabası olan Ahmet Anık ve Abdulkerim Sanrı'nın askerler tarafından öldürülmesi nedeniyle AİHS'nin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

B. Soruşturmanın yetersizliği iddiası

Başvuranlar, akrabalarının öldürülmesine yönelik soruşturmanın, AİHS'nin 2. maddesinin gerekleri doğrultusunda tarafsız veya yeterli olmadığını iddia etmişlerdir. Bu bağlamda, başvuranlar, bilhassa, yapılan otopside hangi yaraya hangi silahların yol açtığının tespit edilmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, ne soruşturmayı yürüten askeri savcı ne de askeri savcının takipsizlik kararını onayan Diyarbakır Askeri Mahkemesi, bağımsız ve tarafsız olarak değerlendirilebilir. Askeri savcı, aslında, hiyerarşik olarak kendinden yüksek rütbeli kimselerin muhtemelen işlediği suçları soruşturmuştur.

Başvuranlar ayrıca yetkili makamlara yardımcı olmayı istemelerine rağmen, soruşturma hakkında kendilerine bilgi verilmediğini savunmuşlardır. Askeri savcının, başvuranların yakınlarının öldürüldüğü bölgeye yaptığı keşfe katılmaları için de davet edilmemişlerdir. Ek olarak, soruşturma sürecinde düzenlenen belgelere de ulaşamamışlardır.

Hükümet, ulusal makamların, AİHS'nin 2. Maddesi'nde mevcut usule ilişkin yükümlülüğü yerine getirmek için tüm çabayı gösterdiklerini belirtmiştir. Bu bölgedeki askeri operasyonlarda tecrübeli ve yüksek rütbeli üç subay, soruşturmayı desteklemek için uzman olarak görevlendirilmişlerdir. O zamandan bu yana vatani görevlerini tamamlayıp, terhis edilen birkaç er ifade vermek üzere çağırılmıştır.

AİHM, Devlet'in AİHS'nin 1. Maddesi kapsamındaki “[kendi] yetki alanı içinde bulunan herkese Sözleşme’de açıklanan hak ve özgürlükleri tanıma” genel görevi ile bağlantılı olarak yorumlanan AİHS'nin 2. Maddesi çerçevesindeki yaşama hakkını koruma yükümlülüğünün, ima yoluyla, kişilerin kuvvete başvurulması sonucu öldürülmeleri halinde etkili bir soruşturma biçiminin var olmasını gerektirdiğini yineler (bkz., *gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, McCann ve Diğerleri ve Kaya - Türkiye*). Böyle bir soruşturmanın asıl amacı, yaşama hakkını koruyan ulusal yasaların etkili biçimde uygulanmasını güvence altına almak, Devlet yetkililerinin ya da kurumların karıştığı böyle davalarda ise kendi yükümlülüklerinde meydana gelen ölümler için sorumluluk taşıyabilmelerini sağlamaktır (bkz. *Anguelova – Bulgaristan*, 38361/97).

Soruşturma, öncelikle olayın hangi şartlar altında meydana geldiğini belirleyebilmeli, daha sonra da sorumluların tespit edilip cezalandırılmalarını sağlayabilmelidir. Soruşturma yapma yükümlülüğü, sonuç alma yükümlülüğü değil, sonuca ulaşmaya çalışma yükümlülüğüdür (bkz. *Kelly ve Diğerleri – İngiltere*, 30054/96 ve yukarıda belirtilen *Anguelova* davası). Soruşturma ayrıca, böyle davalarda kuvvet kullanımının koşullara bağlı olarak mazur görülüp görülmeceğinin belirlenmesini sağlayabilmesi bağlamında etkili olmalıdır. Devlet görevlilerinin kanuna aykırı olarak bir kimseyi öldürdükleri iddiasına ilişkin bir soruşturmanın etkili olabilmesi için, soruşturmadan sorumlu ve soruşturmayı yürüten kişilerin genel olarak olaylara karışanlardan bağımsız olmaları gerektiği addedilebilir (bkz. *Güleç – Türkiye ve Oğur – Türkiye* [BD], 21954/93).

Sorumluluk alınmasının teoride olduğu gibi uygulamada da sağlanabilmesi için, soruşturmanın ve soruşturma sonuçlarının kamunun denetimine açık olması gerekir. Ne

ölçüde kamu kontrolü gerekeceği, davadan davaya değişebilmektedir. Ancak her durumda, mağdurun en yakın akrabası soruşturmaya, meşru hakkını koruma altına almak için gerekli olduğu derecede katılmalıdır (bkz. *Güleç*).

Bu davanın ayrıntılarına döndüğümüzde, AİHM, soruşturmayı incelemiş, başvuranın iki yakınının öldürülmesi olayı ile kuvvet kullanımının kesinlikle gerekli olup olmadığını çevreleyen koşulları tam anlamıyla tespit edemediği sonucuna varmıştır.

Soruşturmanın geri kalan özelliklerine ilişkin olarak, AİHM, ölenlerin babaları olmak üzere başvuranlardan ikisinin askeri savcıya başvurduğu ve soruşturmaya katılmak için izin istediğini gözlemler. Ayrıca, bu başvuruları temsil eden avukat, askeri savcıdan soruşturma hakkında bilgi istemiş, soruşturmaya katılması gerekiyorsa bunun kendisine bildirilmesini istemiştir. Bilgi alma çabalarına ve yetkili makamlara soruşturmada yardımcı olmak istemelerine karşın, kendilerine hiçbir bilgi ya da belge sağlanmamıştır.

Dava açılmaması kararı alınmasının ardından bile, askeri savcı başvurulara, başvuranların kendi verdikleri ifadeler dışında soruşturma dosyasından hiçbir belge vermemiştir. Bu sıfatla, başvuranlar, dava açılmaması kararına itirazlarını sunarken, dosyadaki belgelerin farkına varmamışlardır. Bu amaca yönelik olarak, AİHM, başvuranlar itirazlarını sundukları sırada soruşturma dosyasındaki belgelere sahip olsalardı, Diyarbakır Askeri Mahkemesi'nin dikkatini sanıklardan bazılarının askeri savcıya verdiği ve yukarıda bahsedilen tutarsız bilgilerle beraber soruşturmadaki diğer eksikliklere çekebileceği ve yaptıkları itirazın başarı ihtimalini artırabileceği görüşündedir (bkz., *gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, Epözdemir – Türkiye, 57039/00*). Bu durumda, yukarıda sözü edilen AİHS'nin 2. Maddesi'nin ihlali önlenmiş olurdu. Öte yandan, başvuranlar belgelerin farkına, yalnız, dava bildirildikten sonra Hükümet'in sunmasının ardından, AİHM belgeleri kendilerine gönderdiği zaman varabilmişlerdir.

AİHM'ye göre, yetkili makamların başvuruları soruşturmaya dahil etmemeleri veya soruşturma hakkında bilgi vermemeleri – bu konuda Hükümet'in sunduğu bir açıklama bulunmamaktadır -, başvuruları meşru haklarını koruma altına alma fırsatından yoksun bırakmıştır. Yetkili makamların bu tutumu, soruşturmanın kamu denetimine tabi olmasını da engellemiştir.

Bu sonuç, AİHM'nin, AİHS'nin 2. Maddesi uyarınca, yetkili makamların başvuranların yakınlarının ölümüne ilişkin etkili bir soruşturma yürütmedikleri kararına varması için yeterlidir. Soruşturmaya ilişkin geri kalan başarısızlıkları incelemek gerekmemektedir.

Bu koşullarda, yukarıda vurgulandığı üzere, AİHM, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. Maddesi uyarınca başvuranlardan dava açmalarının istenmediği sonucuna varmıştır. Kabul edilebilirliğine ilişkin başka bir engel bulunmadığını kaydederek, AİHM, başvurunun kabul edilebilir olduğu ve AİHS'nin 2. Maddesi'nin usul yönünden ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

III. AİHS'NİN 3., 8. VE 13. MADDELERİ İLE AİHS'YE EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, yakınlarının yüksek atış hızlı makineli tüfek ve el bombalarıyla öldürüldükleri gerekçesiyle AİHS'nin 3. Maddesi'nin ihlalinin mağdurları olduklarını belirtmişlerdir. Başvuranlar ayrıca aynı Madde uyarınca, yakınlarının cesetlerinin ertesi sabaha dek açık arazide bırakıldıklarından şikayetçi olmuşlardır.

Başvuranlar, AİHS'nin 8. Maddesi ile AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'ne atıfta bulunarak, aile yaşam haklarına yasa dışı müdahalede bulunulduğunu ve iki yakınlarının kazançlarından yoksun kaldıklarını belirtmişlerdir.

Son olarak başvuranlar, 13. Madde uyarınca, AİHS uyarınca sahip oldukları haklarının ihlaline ilişkin etkili başvuru yolu bulunmadığını savunmuşlardır.

Hükümet, güvenlik güçlerinin güneş doğana dek bekleme kararlarının, AİHS'nin 3 Maddesi çerçevesinde kötü muamele olarak değerlendirilemeyeceği düşüncesindedir.

AİHS'nin 8. Maddesi ile AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi kapsamındaki şikayetlerle ilgili olarak, Hükümet, başvuranların yakınlarının ölümü ile başvuranların bu hükümler kapsamındaki hakları arasında nedensellik ilişkisi bulunmadığı görüşündedir.

Son olarak, başvuranların AİHS'nin 13. Maddesi uyarınca yaptıkları şikayetlere ilişkin olarak, Hükümet, ulusal soruşturmanın, AİHS'nin 13. Maddesi'nin koşullarını yerine getirmek için yeterince uygun olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, başvuranların bu Maddeler kapsamında yaptıkları şikayetlerin AİHS'nin 2. Maddesi çerçevesinde incelendiğini gözlemler. 2. Madde'nin ihlal edildiğinin tespit edildiği göz önünde bulundurulduğunda, AİHM, şikayetlerin kabuledilebilir olduğu fakat geri kalan bu şikayetlerin esaslarına ilişkin ayrı bir inceleme yapılmasının gerekmediği kanısındadır (bkz., *gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, Makaratzis*).

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. Maddesi'ne göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Maddi tazminat

1. Ölen Ahmet Arık'ın yakınlarının talepleri

Ölen köy korucusu Ahmet Arık'ın eşi ve (1987 ve 1998 yılları arasında doğmuş) altı çocuğu, Ahmet Arık'ın ölümü nedeniyle kaybettiklerini iddia ettikleri maddi destek için toplam 201.934 Euro (EUR) talep etmişlerdir. Başvuranlar taleplerini desteklemek için, Türkiye'de tazminat davalarında gelir kaybının hesaplanması konusunda uzman bir bilirkişi tarafından hazırlanmış bir rapor sunmuşlardır. Rapor özellikle Ahmet Arık'ın öldüğündeki yaşı ve aylık geliri, kanuni emeklilik yaşı ve maddi olarak sorumlu olduğu kişi sayısı gibi bir takım parametreleri göz önünde bulundurmıştır.

Hükümet, AİHM'nin yerleşik içtihadına göndermede bulunarak, başvuranların meydana geldiğini iddia ettikleri zarar ile AİHS'nin ihlali arasında nedensellik ilişkisi bulunması gerektiğini ve bunun, uygun davalarda, gelir kaybıyla ilgili olarak tazminat da içerebileceğini belirtmiştir. Öte yandan, Hükümet'e göre, bu davada açık bir nedensellik bağlantısı bulunmamaktadır. Ayrıca başvuranlar, spekülatif cetvellerden başka, meydana geldiği iddia edilen maddi zararı kanıtlamak için, fatura ve benzeri hiçbir kanıt sunmamışlardır. Hükümet, AİHM'yi, spekülatif hesaplamaları göz önünde bulundurmamaya, dolayısıyla 41. Madde usulünün hiçbir delil içermeyen abartılı taleplerle istismar edilmesine izin vermemeye davet etmiştir.

AİHM, Hükümet ile aynı görüşte değildir. Ahmet Anık'ın Devlet görevlilerince öldürülmesi ile ailesinin Ahmet Anık'ın kendilerine sağladığı maddi desteği kaybetmesi arasında açık bir bağlantı bulunduğunu kaydeder. Bu bağlamda, AİHM, Hükümet'in, ölen kişinin yaşarken ailesine maddi destek sağladığını tartışmadığını kaydeder.

Ölen Ahmet Anık'ın aile durumu ve yaşı göz önünde bulundurulduğunda, benzer davalarda tazminat ödenmesine karar verilmiştir (bkz., *diğer hususlar meyanında, Akkum ve Diğerleri – Türkiye*, 21894/93, *Çelikkilek – Türkiye*, 27693/95 ve *Koku – Türkiye*, 27305/95). AİHM, tarafsızlık esasıyla hareket ederek, Ahmet Anık'ın dul eşi ile altı çocuğuna ortaklaşa 60.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

2. Abdulkerim Sanrı'nın yakınlarının talepleri

Ölen Abdulkerim Sanrı'nın anne ve babası, oğullarının öldürülmesi nedeniyle, kendilerine sağladığı ve yukarıda sözü edilen bilirkişinin hesaplamalarına göre 69.353 EUR tutarındaki maddi destekten yoksun kaldıklarını iddia etmişlerdir. Bu bağlamda AİHM, Abdulkerim Sanrı'nın babası, başvuran Osman Sanrı'nın vefat ettiğini kaydeder.

Hükümet, yukarıda belirtilenlere itirazına ek olarak, Abdulkerim Sanrı'nın öldüğünde 18 yaşında olduğunu ve ulusal mevzuata göre ailesine maddi destekte bulunma yükümlülüğünün bulunmadığını belirtmiştir.

AİHM, ölümünden önce Abdulkerim Sanrı'nın Devlet kurumunda çalıştığını ve ailesiyle yaşadığını gözlemler. AİHM, başvuranlar Ömer Sanrı ve Ramazan Sanrı olmak üzere iki kardeşinin bulunmasına rağmen, Abdulkerim Sanrı'nın da ailesine bir ölçüde maddi destek sağladığını görmezden gelemez. Abdulkerim Sanrı'nın öldürülmesi ile ailesinin destekten mahrum kalması arasında bulunan doğrudan nedensellik ilişkisini göz önünde tuttuğunda ve tarafsızlık esasıyla hareket ederek, AİHM, Abdulkerim Sanrı'nın annesi başvuran Fatım Sanrı'ya 16.500 EUR maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir (bkz. *Kişmir – Türkiye*, 27306/95 ve *Akdeniz – Türkiye*, 25164/94).

B. Manevi tazminat

Ölen Abdulkerim Sanrı'nın kardeşleri başvuranlar Ömer Sanrı ve Ramazan Sanrı dışında tüm başvuranlar, yakınlarının öldürülmesi nedeniyle çektikleri acı ve ızdırap için 20.000'er EUR talep etmişlerdir. Acı ve ızdıraplarının, hem yetkili makamların soruşturma esnasında sergiledikleri tutum hem de ölümlerin sorumlularının cezalandırılmamaları nedeniyle katlandığını belirtmişlerdir.

Hükümet, başvuranların talep ettikleri toplam 200.000 EUR'nun haddinden fazla olduğunu belirtmiştir. Hükümet'e göre, başvuranlar kayıplarını belgelemek için gerekli kanıtlar sunmadıklarından, manevi tazminat ödenmemesi gerekmektedir; gerekiyorsa, ihlalin tespit edilmesi, başvuranların uğradıklarını iddia ettikleri manevi zarar için yeterli tazmin teşkil edecektir.

AİHM, başvuranların iki yakın akrabasının askerlerce öldürülerek, AİHS'nin 2. Maddesi'nin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Ek olarak, yetkili makamların, AİHS'nin 2. Maddesi çerçevesindeki usule ilişkin yükümlülüklerin aksine, ölümlere ilişkin etkili bir soruşturma yapmadığı kanısındadır. Başvuranların ciddi manevi zarara uğradıklarının ortada olduğu, buna ilişkin ayrıntılı bir belgelemenin gerekli olmadığı sonucuna varmıştır.

Bu koşullarda, karşılaştırılabilir davaları göz önünde tutarak (bkz., *diğer hususlar meyanında, Erdoğan ve Diğerleri ve Tanış ve Diğerleri – Türkiye*, 65899/01), AİHM, tarafsızlık esasıyla hareket ederek, ölen Ahmet Anık'ın kardeşi Mahmut Anık'a 5.500 EUR,

Ahmet Anık'ın karısı ve altı çocuğu olan başvuranlar Medina Anık, Meryem Anık, Susin Anık, Ebubekir Anık, Ömer Anık, Cemal Anık ve Halim Anık'a ortaklaşa 40.000 EUR manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Ayrıca Abdulkerim Sanrı'nın annesi Fatım Sanrı'ya 20.000 EUR manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama giderleri

Başvuranlar, avukatlarının ulusal soruşturma yetkililerine ve Strazburg'daki dava esnasında sunduğu savunma masraflarıyla ilgili olarak 5.800 EUR talep etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca, AİHM'nin adli yardım tarifesinde öngörülen, fotokopi, posta, telefon ve faks giderleri olarak yapılan ancak faturalanamayan masrafları talep etmişlerdir. Yukarıda belirtilen meblağlara ilişkin olarak, başvuranlar, avukatın davaya harcadığı toplam saati – 50 saat - gösteren bir belge sunmuşlardır.

Hükümet, ancak gerçekten meydana gelmiş masrafların geri ödenebileceğini ve bu masrafların belgelenmiş olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu davada başvuranların avukatı, meydana geldiği iddia edilen masraflara ilişkin fiş, fatura ve benzeri bir belge sunmamıştır.

AİHM, elindeki belgeler ışığında, başvuranlara tüm başlıklar altındaki giderleri kapsayarak toplam 5.000 EUR ödenmesine karar vermiştir.

D. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERDEN ÖTÜRÜ AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. Ahmet Anık ve Abdulkerim Sanrı'nın askerlerce öldürülmeleri nedeniyle, AİHS'nin 2. Maddesi'nin esastan ihlal edildiğine;
3. Sorumlu Devlet'in yetkili makamlarının, Ahmet Anık ve Abdulkerim Sanrı'nın öldürülmelerinin ayrıntılarına ilişkin etkili bir soruşturma yapmaması nedeniyle, AİHS'nin 2. Maddesi'nin usul yönünden ihlal edildiğine;
4. Başvuranların diğer şikayetlerinin ayrı olarak incelenmelerine gerek olmadığına;
5. (a) Sorumlu Devlet'in, aşağıdaki meblağları, AİHS'nin 44 § 2. Maddesi'ne göre nihai kararın verildiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevirerek, ödemesine:
 - (i) Ahmet Anık'ın kardeşi başvuran Mahmut Anık'a 5.500 EUR (beş bin beş yüz Euro) manevi tazminat;
 - (ii) Ahmet Anık'ın eşi ve altı çocuğu olan başvuranlar Medina Anık, Meryem Anık, Susin Anık, Ebubekir Anık, Ömer Anık, Cemal Anık, Halim Anık'a, ortaklaşa, 60.000 EUR (altmış bin Euro) maddi tazminat, 40.000 EUR (kırk bin Euro) manevi tazminat;
 - (iii) Abdulkerim Sanrı'nın annesi başvuran Fatım Sanrı'ya 16.500 EUR (on altı bin beş yüz Euro) maddi tazminat, 20.000 EUR (yirmi bin Euro) manevi tazminat ödenmesine;
 - (iv) yargılama giderleri için başvuranlara ortaklaşa 5.000 EUR (beş bin Euro);

(v) yukarıdaki meblağlara uygulanabilecek tüm vergiler;
(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona ermesinden, ödeme gününe kadar geçen süre için, yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına *karar vermiştir*.

6. Başvuranların adil tazmin taleplerinin geri kalanını *reddetmiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 05.06.2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Zabıt Katibi

F. TULKENS
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

LEMKE/Türkiye Davası*

Başvuru No:17381/02
Strazburg
5 Haziran 2007

OLAYLAR

DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1950 doğumlu olup Balıkesir'de ikamet etmektedir.

Mevcut dava, Bergama ilçesi (İzmir) sınırları dahilinde, başvuranın ve ailesinin ikamet yerlerinden yaklaşık elli kilometre uzaklığında bulunan Ovacık'ta, altın madeni işletmesi izninin verilmesi ile ilgilidir.

16 Ağustos 1989 tarihinde, daha sonra Normandy Madencilik A.Ş. ismini alan E.M. Eurogold Madencilik Anonim Şirketi altın madeni işletme izni almıştır. Çevre Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirmesi raporunda yer alan sonuçlara dayanarak sözkonusu altın madenin işletilmesinde sodyum siyanür kullanılmasına izin vermiştir.

Danıştay, 13 Mayıs 1997 tarihinde, sözkonusu madencilik faaliyetinin fiziki, ekolojik, estetik, sosyal ve kültürel etkilerini değerlendirmiştir. Danıştay, maden işletme izninin hiçbir suretle kamu yararına uygun olmadığını belirtmiş ve Şirketin taahhüt ettiği güvenlik önlemlerinin, bu türden faaliyetlerin neden olduğu riskleri bertaraf etmek için yeterli olmadığı kanaatine varmıştır.

Bunun üzerine İdare Mahkemesi 15 Ekim 1997 tarihinde, maden işletme ruhsatlarının iptal edilmesine karar vermiştir.

Danıştay, 1 Nisan 1998 tarihinde Çevre Bakanlığı ve E.M. Eurogold Madencilik Anonim Şirketi tarafından yapılan temyiz başvurusunu reddetmiş ve İdare Mahkemesi tarafından verilen kararı onamıştır.

E.M. Eurogold Madencilik Anonim Şirketi 12 Ekim 1998 tarihinde, çevre korunmasında ilave tedbirler alındığını belirtmiş ve maden işletme yöntemlerinde yapılan düzenlemelerin çevre korunmasına ilişkin yasal gerekliliklere uygun olup olmadığı hususunun tespit edilmesi talebiyle Çevre Bakanlığı'na başvurmuştur.

Başbakanlık sözkonusu altın madenin işletilmesine bağlı olarak halen bir risk bulunup bulunmadığının tespit edilebilmesi amacıyla Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nu ("TÜBİTAK") görevlendirmiştir.

Danıştay, 1 Nisan 1998 tarihli kararına karşı Çevre Bakanlığı ve E.M. Eurogold Madencilik Anonim Şirketi tarafından yapılan temyiz talebini, 11 Kasım 1998 tarihinde reddetmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

5 Nisan 2000 tarihinde İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, dava konusu altın madenin işletilmesi hususunun tekrar incelenmesi gerektiğine kanaat getirmişlerdir. Bununla ilgili olarak TÜBİTAK tarafından hazırlanan uzmanlık raporunu dikkate almışlardır, sözkonusu raporda maden işletmesine bağlı olarak ortaya çıkabilecek risk faktörlerinin, bir takım ek tedbirler alınarak yok edilebileceği ifade edilmiştir.

İdare Mahkemesi, 1 Haziran 2001 tarihinde bu tedbirin sözkonusu Şirket'e, faaliyetlerine devam edebilmesi amacıyla ihtiyaç duyduğu izin verilmesi amacıyla çeşitli Bakanlıklara yapılan bir davet olarak değerlendirilmesi gerektiğine kanaat getirmiştir. Bu türden bir kararın, nihai hukuk kararlarını ilgilendirmesi nedeniyle Hukuk devleti ilkesine aykırı olduğuna kanaat getirmiş ve bu tedbirin iptal edilmesine karar vermiştir.

1. Sağlık Bakanlığı tarafından verilen işletme ruhsatı

Sağlık Bakanlığı 22 Aralık 2000 tarihinde, bir yıl süreyle deneme amaçlı olmak üzere siyanür kullanılarak maden yatağı işletmesinin devamına olanak sağlayan bir karar almıştır. Sağlık Bakanlığı kararını verirken TÜBİTAK tarafından hazırlanan raporda yer alan sonuçları dikkate almıştır.

İdare Mahkemesi, 10 Ocak 2002 tarihinde bu kararın yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

Aralarında başvuranın da bulunduğu on dört kişi İdare Mahkeme'sine başvurmuştur. İdare Mahkemesi, 27 Mayıs 2004 tarihli karar ile böyle bir izin hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmadığını belirterek deneme amaçlı olarak verilen işletme iznini iptal etmiştir.

2. Orman Genel Müdürlüğü tarafından verilen işletme ruhsatı

Orman Genel Müdürlüğü, 21 Haziran 2000 tarihinde orman sınırlarına giren bölgelerde maden yatağı işletme faaliyetlerinin devamına olanak sağlayan bir karar almıştır. Orman Genel Müdürlüğü kararını verirken 5 Nisan 2000 tarihli Bakanlık kararını dikkate almıştır.

Başvuran İdare Mahkemesi'ne başvurmuş, İdare Mahkemesi 23 Ocak 2002 tarihinde bu kararın yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

Çevre ve Orman Bakanlığı, 27 Ağustos 2004 tarihinde işletmeci Şirket'e çevreye zarar vermediklerine dair bir belge vermiştir.

İdare Mahkemesi 29 Aralık 2004 tarihinde Orman Genel Müdürlüğü tarafından 21 Haziran 2000 tarihinde verilen işletme ruhsatını iptal etmiştir.

3. Bakanlar Kurulu kararı

Bakanlar Kurulu, 29 Mart 2002 tarihinde Şirket'e altın ve gümüş çıkarma faaliyetlerine devam etme izni vermiştir.

İzmir Barosu Başkanı tarafından iptal başvurusu yapılmış, Danıştay 6. ve 8. Daireleri, 23 Haziran 2004 tarihinde sözkonusu başvuruyu reddetmiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, 7 Ekim 2004 tarihinde bu kararı bozmuş ve davayı esasın incelemesi için Danıştay 8. Dairesi'ne göndermiştir.

Danıştay 8. Dairesi 22 Mart 2006 tarihinde, çevreye ilişkin yasal düzenlemeler ve çevresel etki incelemesi uyarınca konuyla ilgili olarak yeni düzenlemeler yapma yetkisinin Bakanlar Kurulu'nda değil, Çevre ve Orman Bakanlığı'nda olduğunu belirterek Bakanlar Kurulu kararını iptal etmiştir. Bu nedenle Bakanlar Kurulu kararı, yetkili bakanların yerine geçerek ve adalet kararlarını uygulanamaz bir hale getirerek kanuna aykırılık teşkil etmekteydi. Ayrıca Danıştay, 27 Ağustos 2004 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından verilen çevresel etki değerlendirmesi belgesinin, Bakanlar Kurulu kararının yasadışı olduğu hususunu ortadan kaldıracak türden olmadığına kanaat getirmiştir.

Hükümet'in incelemeleri sonucunda, İdari makamlar tarafından temyiz başvurusu yapılması nedeniyle dava halen Danıştay'da görülmektedir.

4. Sağlık güvenlik bölgesi oluşturma izni

Şirket, 3 Mayıs 2002 tarihinde altın madenlerinin bulunduğu alanlarda bir sağlık güvenlik bölgesi oluşturma izni almıştır.

Başvuran bu izinlerin iptal edilmesi talebiyle İdare Mahkemesi'ne başvurmuştur.

İdare Mahkemesi, 19 Ocak 2005 tarihinde dava konusu izinleri sağlayan kararı, bu izinler Bakanlar Kurulu'nun iptal edilen 29 Mart 2002 tarihli kararına dayandıkları gerekçesiyle iptal etmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, idari otoriteler tarafından siyanür yöntemi ile altın madeni işletmeciliğine izin verilmesinden dolayı şikayetçi olmakta ve bu durumun bölge sakinlerinin güvenliğini ve sağlığını tehdit ettiğini ileri sürmektedir.

Başvuran bununla ilgili olarak AİHS'nin 8. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

Hükümet'e göre başvuranın AİHS'nin 34. maddesi uyarınca mağdur olduğunu iddia etmesi mümkün değildir zira başvuran dava konusu maden işletmesi bölgesinde değil, Balıkesir'in ilçesi olan Burhaniye'de ikamet etmektedir.

Hükümet ayrıca başvuranın sözkonusu başvuruyu altı aylık süre içerisinde yapmadığını belirtmektedir. Başvuran, başvurusunu Danıştay'ın kararını verdiği 1 Nisan 1998

tarihinden itibaren altı ay içerisinde yapması gerekmekteydi. Oysa ki mevcut davada başvuru 8 Haziran 2001 tarihinde yapılmıştır. Bu nedenle Hükümet, başvuruları Danıştay kararının uygulanmadığını fark etmek için üç yıl iki ay beklemeden dolayı suçlamaktadır.

Son olarak Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması sebebiyle işbu başvurunun reddedilmesini talep etmektedir. Hükümet, İdari Usul Kanunu'nun 28. maddesinin adli yargı kararlarının uygulanmaması nedeniyle mağdur olan kişilere tazminat ödenmesini öngörmesine rağmen başvuranın İdare'ye karşı tazminat davası açmadığını belirtmektedir.

Başvuran bu iddiayı reddetmektedir. Başvuran, sözkonusu ihlalin idari yargı kararlarının uygulanmaması ve dava konusu işletme faaliyetlerinin devam etmesi ile ilgili olduğunun altını çizmektedir.

AİHM, başvuranın mağdur sıfatı ile ilgili olarak Taşkın ve diğerleri-Türkiye (no: 46117/99) kararında, madencilik faaliyetlerinin tehlikeli etkilerinin, çevresel etki değerlendirmesi çerçevesinde özel ve aile hayatıyla yakından ilgili olduğunu ortaya koyacak şekilde tespit edildiğinde, AİHS'nin 8. maddesinin duruma uygulandığını hatırlatmaktadır. Bununla ilgili olarak AİHM başvuranın ve ailesinin altın madeni işletmesine elli kilometre uzaklıkta ikamet ettiklerini ve başvuranın dava konusu işletme faaliyetine karşı, sonucunda haklı bulunacağı iç hukuk yolunu kullanma imkanına sahip olduğunu not etmektedir. Bu durumda bu şikayetler, iç hukukla kendisine tanınan ve ulusal mahkemelerin konu ile ilgili olarak görüş açıkladığı özel bir hakkın savunması ile ilgilidir (mutatis mutandis, Okyay ve diğerleri-Türkiye, no: 36220/97). Sonuç olarak Hükümet'in bununla ilgili olarak dile getirdiği itirazın reddedilmesi uygun olacaktır.

Başvurunun geç yapılması ile ilgili olarak AİHM, halen devam etmekte olan ve hiçbir başvuru yolunun mevcut olmadığı durumlarda, altı aylık sürenin bu durumun sona erdiği tarihten itibaren işlemeye başladığının altını çizmektedir. Sözkonusu durum devam ettiği sürece altı aylık süre kuralı uygulanmamaktadır (mutatis mutandis, Hornsby-Yunanistan, 19 Mart 1997 tarihli karar, Derleme Kararlar ve Hükümler, ve Marikanos-Yunanistan (karar), no: 49282/99, 29 Mart 2001). Buna karşın başvuran idari yargı kararlarının, başvurunun yapıldığı tarihte de aynı şekilde olmak üzere idari makamlar tarafından uygulanmadığını ileri sürmektedir. Bu nedenle Hükümet'in bu konu ile ilgili olarak dile getirdiği itirazın reddedilmesi gerekmektedir.

Son olarak iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, ancak dava konusu durumu telafi edebilecek türden yollar olması durumunda geçerli olduğunu hatırlatmaktadır. Buna karşın başvuran, ulusal mahkemelerin kesin hüküm kudreti bulunan hukuki kararları uygulamayı reddetmesi konusuna itiraz etmektedir. Bu noktada tazminat davası açmak, mevcut davada süregelen ihlalin telafisi için etkili bir başvuru yolunu teşkil etmekten uzaktır (benzer bir durum için bkz., Okyay ve diğerleri-Türkiye (karar), no:36220/97, 17 Ocak 2002). Bu nedenle Hükümet'in, iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair itirazının reddedilmesi uygundur.

AİHM bu şikayetin, AİHS'nin 35 § 3. maddesi bakımından açıkça dayanaktan yoksun olmadığını belirtmekte ve başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesiyle ters düşmediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla şikayetin kabuledilebilir ilan edilmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

B. Esas Hakkında

Hükümet, bölge sakinlerinin sağlığı ve bölgenin güvenliği ile ilgili tehlike risklerinin farazi nitelikte olduğunu belirtmektedir. Esasında altın madeni işletmesinin, ne bölge sakinleri üzerinde ne de diğer canlılar üzerinde zararlı bir etkisi tespit edilmiştir. Hükümet'e göre siyanür kullanımı, başvuranın hakları üzerinde ölçülebilir herhangi bir risk teşkil etmemektedir. Bu açıdan Hükümet, altın madeni işletilmesi ile ilgili izinlerin, TÜBİTAK

tarafından gerçekleştirilen ve sonucunda bölge sakinleri ve çevre üzerinde hiçbir tehlikenin bulunmadığının belirtildiği inceleme raporu dikkate alınarak tekrar gözden geçirildiğini belirtmektedir.

AİHM daha önce de Taşkın ve diğerleri ile Öçkan ve diğerleri-Türkiye (no:46771/99, 28 Mart 2006) kararlarında, bir Devlet için çetrefil nitelikteki çevresel ve ekonomik sorunların ele alınıp bunların çözümlenmesi sözkonusu olduğunda, karar sürecinin, her şeyden önce çevreye ve kişi haklarına zarar verecek nitelikteki faaliyetlerin etkilerinin önceden tespit edilmesine olanak sağlayacak şekilde, uygun araştırma ve incelemelerin yapılması hususunu içermesi gerektiğine kanaat getirdiğini hatırlatmaktadır. Böylece çeşitli menfaat çatışmaları arasında adil bir denge tesis edilecektir. Bu inceleme sonuçlarına ve karşı karşıya kaldıkları tehlikeyi değerlendirmeye olanak sağlayan bilgilere halkın erişebilmesinin önemi tartışmasızdır.

AİHM ayrıca İdarenin, Hukuk Devleti'nin bir unsuru olduğunu ve bunun da önemli öğesinin yargının iyi yönetimi ilkesi olduğunu ve yargı kararlarının İdare tarafından yerine getirilmesinin reddedilmesi ya da geciktirilmesi durumunda, yargılama sürecinde kişiye tanınan güvencelerin varlık nedenlerini kaybettiğini hatırlatmaktadır (Bkz. mutatis mutandis, Hornsby-Yunanistan).

AİHM, Danıştay'ın 13 Mayıs 1997 tarihinde altın madeninin işletilmesi ile ilgili izin hiçbir suretle kamu yararı ile örtüşmediğine ve Şirket tarafından alınan güvenlik tedbirlerinin, bu türden bir faaliyet sonucunda ortaya çıkan tehlikeleri ortadan kaldırmak için yeterli olmadığına kanaat getirmiştir. Bununla birlikte Taşkın ve diğerleri kararında dava konusu altın madenin kapatılmasına, 13 Mayıs 1997 tarihli karardan yaklaşık altı ay sonra ancak 27 Şubat 1998 tarihinde karar verilmiştir. Bu bakımdan AİHM, altın madeni işletmesinin 2001 yılının Nisan ayında faaliyetlerine tekrar başladığını tespit ettiğini hatırlatmaktadır (Taşkın ve diğerleri-Türkiye). AİHM ayrıca Danıştay'ın, 29 Mart 2002 tarihinde Şirket'e altın madeni işletme iznini verdiğini not etmektedir. Oysa ki Çevre ve Orman Bakanlığı ancak 27 Ağustos 2004 tarihinde çevresel etki değerlendirmesi sonucunda işletmeci şirkete olumlu bir belge vermiştir.

Böylece sadece Türk yasal mevzuatı tarafından değil aynı zamanda idari yargı kararlarıyla da belirlenmiş olan güvencelere rağmen, Bakanlar Kurulu, sözkonusu faaliyetin etkilerinin değerlendirilmesini sağlayacak uygun araştırma ve incelemelere başvurmadan, 29 Mart 2002 tarihinde altın madeni işletme faaliyetlerinin sürdürülmesine izin vermiştir.

Sonuç olarak AİHM, 2004 yılının Ağustos ayında gerçekleştirilen yeni çevresel etki değerlendirmesi yöntemi hakkında açıklama yapmaksızın, bu incelemenin yapılmasına kadar geçen süre içerisinde ulusal mahkemelerin, başvuranın sahip olduğu usul güvencelerini her türlü etkililiğinden yoksun bıraktığını tespit etmektedir. Bu nedenle Savunmacı Devlet, AİHS'nin 8. maddesini dikkate almadan, başvuranın özel ve ailevi yaşamına saygı gösterilmesi hakkına ilişkin güvenceleri sağlama yükümlülüğünü yerine getirmemiştir.

Sonuç olarak bu madde ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargısal korunmadan yararlanma hakkının, idari yargı kararlarına uymayı reddeden İdare'nin tasarrufları sonucu ihlal edildiğini iddia etmektedir. Başvuran, işletme ruhsatlarının iptal edilmesine rağmen Bakanlar Kurulu'nun işletme faaliyetlerinin devam etmesine yönelik olan bir karar aldığını belirtmektedir.

Başvuran bununla ilgili olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

AİHM bu şikayetin yukarıda incelenen şikayetle ilgili olduğunu tespit etmekte ve bu nedenle aynı şekilde kabuledilebilir ilan edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Hükümet, yetkililerin sözkonusu altın madeninin işletilmesi ile ilgili olan idari yargı kararlarını dikkate alarak hareket ettiklerini belirtmektedir. Danıştay'ın 13 Mayıs 1997 tarihli

kararı sonrasında maden işletmesi askıya alınmış ve TÜBİTAK'ın tehlike risklerinin bertaraf edildiğine dair uzmanlık raporundan hareketle yeniden işletme izni verilmiştir.

AİHM, 22 Mart 2006 tarihinde Danıştay 8. Dairesi'nin, çevreye ilişkin yasal düzenlemeler ve çevresel etki değerlendirmesi doğrultusunda maden işletmesine izin verme yetkisinin Bakanlar Kurulu'na değil de Çevre ve Orman Bakanlığı'na ait olduğunu belirterek Bakanlar Kurulu kararını iptal ettiğini tespit etmektedir. Danıştay da aynı şekilde Bakanlar Kurulu'nun bu kararının, konu ile ilgili alınan hukuki kararları ihlal ettiğine ve bu kararları uygulanamaz kıldığına kanaat getirmiştir. Oysa ki, AİHM'nin gözünde, bu türden bir durum hukukun üstünlüğü ve adli kararların güvenliğine dayanan Hukuk Devleti ilkesini ihlal etmektedir.

Yukarıdaki değerlendirmeleri gözönüne alan AİHM, ulusal makamların 15 Ekim 1997 tarihinde İzmir İdare Mahkemesi tarafından verilen ve 1 Nisan 1998 tarihinde Danıştay tarafından onanan karara gerçekten ve makul süre içerisinde uymadıklarına ve böylece AİHS'nin 6 § 1. maddesinin her türlü etkililiğinden yoksun bırakıldığına kanaat getirmektedir.

Bu nedenle AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 2. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, aynı gerekçeleri dile getirerek yaşam hakkı ile etkin yargısal korumadan yararlanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir. Başvuran, AİHS'nin 2. ve 13. maddelerine atıfta bulunmaktadır.

AİHM bu iddiaların yukarıda incelenen şikayetlerle aynı nitelikte olduğunu tespit etmekte ve bu nedenle bunların kabuledilebilir olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla AİHM, bu iddiaların ayrıca incelenmesinin gerekli olmadığı kanaatindedir.

IV. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran altın madeni işletmesinin ve altın madeni işletmesinde sodyum siyanür kullanılmasının, bölgede bulunan arazilerin değerini etkilediğinden mülkiyetin korunması hakkını ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

Başvuran bu itibarla 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM başvuranın bu şikayetinin ulusal mahkemeler önünde dile getirmediğini ve iddia edilen zararın telafi edilmesi amacıyla bir tazminat davası açılmadığını tespit etmektedir. İlgilinin iddialarını destekleyecek unsurların bulunmaması nedeniyle bu konu ile ilgili görüş bildirme görevi AİHM'ye düşmemektedir (Bkz. bu bakımdan Taşkın ve diğerleri-Türkiye (karar), no: 46117/99, 29 Ocak 2004). Bu nedenle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğuna ve AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. maddeleri uyarınca reddedilmesi gerektiğine kanat getirmektedir.

V. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran maruz kaldığı maddi zararların telafi edilmesi amacıyla herhangi bir tazminat talebinde bulunmamakta ve uğradığı manevi zararın tespitini AİHM'nin takdirine bırakmaktadır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca hakkaniyete uygun olarak başvurana 3.000 Euro tutarında manevi tazminat ödenmesinin makul olacağı kanaatindedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, dava olayları ve dosyada yer alan unsurlardan hareketle masraf ve harcamalarının değerlendirilmesini AİHM'nin takdirine bırakmaktadır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM'nin yerleşik içtihadı uyarınca ancak gerçekten yapılan ve makul miktarda olan masraf ve harcamalar geri ödenebilmektedir. Mevcut davada başvuran iddialarını açıklayamamıştır zira yaptığını iddia ettiği masrafları ve avukatları tarafından gerçekleştirilen çalışmaları ispatlayacak herhangi bir belge sunmamaktadır. AİHM bununla birlikte başvuranın, başvurusunun yapılması amacıyla bir takım harcamalar yaptığına kanaat getirmekte ve bunların 850 Euro ile karşılanmasının makul olacağına kanaat getirmektedir. Bu nedenle AİHM, Mahkeme önünde yapılan masraf ve harcamalar için başvurana bu tutarın ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE;

1. AİHS'nin 2, 6 § 1, 8 ve 13. maddelerine ilişkin olarak dile getirilen şikayetlerin kabuledilebilir olduğuna, kalan kısmının kabuledilemez olduğuna;

2. AİHS'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine;

3. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;

4. AİHS'nin 2 ve 13. maddelerine ilişkin olarak dile getirilen şikayetlerin incelenmesinin gerekli olmadığına;

5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren 3 ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 3.000 Euro (üç bin), masraf ve harcamalar için 850 Euro (sekiz yüz elli) ödenmesine;

b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi gereğince 5 Haziran 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

KAVAKÇI/Türkiye Davası*

Başvuru No:71907/01
Strazburg
5 Nisan 2007

OLAYLAR

Başvuran 1968 doğumlu olup Ankara'da ikamet etmektedir.

18 Nisan 1999 tarihinde başvuran Fazilet Partisi'nden (Fazilet) Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) milletvekili seçilmiştir.

2 Mayıs 1999 tarihinde başvuran TBMM'deki yemin törenine türban takarak gelmiştir. Fakat bir grup milletvekilinin protestosu nedeniyle yemin etmesi engellenen başvuran, Meclis Genel Kurul salonunu terk etmek zorunda bırakılmıştır.

7 Mayıs 1999 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Fazilet Partisi'nin kapatılması talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açmış ve gerekçe olarak sözkonusu partinin laiklik karşıtı faaliyetlerin odağı haline geldiğı ve Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla kesin olarak kapatılan Refah Partisi'nin devamı olduğu belirtilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuranın milletvekilliğinin düşürülmesi ile sözkonusu kişilerin beş yıl süreyle herhangi bir siyasi partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi veya denetçisi olmalarının yasaklanması talebinde bulunmuştur.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, talebini desteklemek üzere özellikle ilgili kişinin bazı eylem ve beyanlarını hatırlatmıştır.

13 Mayıs 1999 tarihli Bakanlar Kurulu kararnamesi ile başvuranın Türk makamlarının iznini almadan Amerikan vatandaşlığına geçtiğı gerekçesiyle, 403 sayılı Vatandaşlık Kanunu'nun 25. maddesinin a) bendi uyarınca Türk vatandaşlığından çıkarılmasına karar verilmiştir.

17 Mayıs 1999 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu, vatandaşlığın kaybettirilmesi kararının *Resmi Gazete*'de 16 Mayıs 1999 tarihinde, yani 18 Nisan 1999 genel seçimlerindeki aday listelerinin kesinleşmesinden sonra yayımlandığını belirtmiştir. Dolayısıyla başvuranın milletvekilliğinin düşürülmesine, Anayasa'nın 84. maddesi uyarınca TBMM'nin karar vermesi gerekmiştir.

28 Ekim 1999 tarihinde başvuran Türk vatandaşı olan Yıldırım ile evlenmiş ve bu yolla yeniden Türk vatandaşlığına geçmiştir.

Başvuran Danıştay'a, Bakanlar Kurulu kararının iptali için dava açmıştır. Başvuran diğerlerinin yanı sıra, milletvekili seçilmesine bağı olan dokunulmazlık ve diğer haklarının altını çizmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasal İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

8 Şubat 2000 tarihinde Danıştay, Türk vatandaşlığının kaybettirilmesi için gereken koşulların olduğu gerekçesiyle yapılan başvuruyu reddetmiştir. Danıştay başka bir Devletin vatandaşlığına geçerken Türk vatandaşlığının korunmasının öncelikle ilgili makamların iznine bağlı olduğunu, fakat başvuran bu koşulu yerine getirmediğini kaydetmiştir. Teksas Eyaleti Göçmen ve Vatandaşlık Servisi tarafından Türkiye'nin Houston Başkonsolosluğu aracılığıyla Türk makamlarına ulaştırılan belgelerden, ilgili kişinin 5 Mart 1999 tarihinde Amerikan vatandaşlığına geçtiğinin tespit edildiğini belirten Danıştay, başvuranın Amerikan vatandaşlığına geçtiğini hiç bir şekilde inkâr etmediğini de eklemiştir.

Anayasa'nın 83. maddesi uyarınca milletvekili dokunulmazlığının ancak cezai bir takibat durumunda geçerli olduğunu vurgulayan Danıştay, dosyada yer alan unsurlardan hiçbirisinin, mevcut davada idarenin kendi takdir yetkisini aştığını göstermediği sonucuna varmıştır.

16 Haziran 2000 tarihinde Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, sözkonusu kararı onamış ve 1 Aralık 2000 tarihinde düzeltme talebini reddederek, bunu 30 Ocak 2001 tarihinde tebliğ etmiştir.

14 Mart 2001 tarihinde TBMM Başkanı Meclis Genel Kurulu, başvuranın vatandaşlıktan çıkarılmasının kesinleşmesi nedeniyle milletvekili sıfatının düşürüldüğünü açıklamıştır.

22 Haziran 2001 tarihinde Anayasa Mahkemesi partinin "laiklik karşıtı faaliyetlerin odağı" haline geldiği gerekçesiyle, Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. ve 103. maddelerine dayanarak Fazilet Partisi'nin kapatılmasına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi bu karara varırken, aralarında başvuranın da bulunduğu bazı parti yöneticileri ile üyelerinin eylem ve beyanlarını dikkate almıştır.

Anayasa Mahkemesi ek ceza olarak, Anayasa'nın 69 § 9. maddesi uyarınca diğer dört parti üyesi ile birlikte başvuranın beş yıl süreyle herhangi bir siyasi partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi veya denetçisi olmalarını yasaklamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6, 9,14 VE EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 9. maddesine gönderme yapan başvuran, dini inançlarından ve bu inançlarını TBMM'de türban takarak göstermesinden ötürü vatandaşlığının kaybettirildiğini ve milletvekili sıfatının düşürüldüğünü ileri sürmektedir. Başvuran türban takma yasağının yasal dayanaktan yoksun olduğunu iddia ederek, milletvekillerinin kılık kıyafet yönetmeliğinde, bayan vekillerin giyimine hiçbir yasak veya kısıtlama getirilmediğini belirtmektedir. Başvuran dava konusu müdahalenin AİHS'nin 9. maddesinin 2. paragrafı bakımından haklı bir gerekçeye dayanmadığını ileri sürerek, dini sembollerin takılması ve giyilmesi nedeniyle milletvekilliği görevine getirilmenin, makul ölçülerde kısıtlanamayacağını belirtmektedir.

Ek 1 no'lu Protokol'ün 6 § 1. ve 3. maddelerine atıfta bulunan başvuran, dini bir sembol kullandığı, yani TBMM'de türban taktığı için milletvekilliği sıfatının düşürülmesinden ve siyasi haklarına geçici olarak kısıtlama getirilmesinden şikayetçi olmaktadır. Başvuran, milletvekili olarak yararlandığı dokunulmazlığın idari işlemleri de kapsadığını belirtmekte ve vatandaşlıktan çıkarılma kararının, Teksas Eyaleti Göçmen ve Vatandaşlık Servisi tarafından verilen ve üzerinde Amerikalı yetkililere ait ne imza ne de mühür taşıyan bir belgenin fotokopisine dayandığını eklemektedir. Başvuran vatandaşlığının kaybettirilmesi kararının, Anayasa'nın 84. maddesinde şart koşulduğu gibi TBMM'de salt çoğunlukla alınmadığını ve

yalnızca Meclis Genel Başkanı'nın sözkonusu kararı imzaladığını belirtmektedir. Son olarak başvuran, yerel mahkemelerin evlendiği tarihte otomatik olarak yeniden vatandaşlığa geçtiğini gözönünde bulundurmadıklarını ileri sürmektedir.

Başvuran aynı olgular temelinde, AİHS'nin 14. maddesinin ihlal edildiği iddiasında bulunmaktadır.

AİHM, yapılan şikayetlerin tamamının Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesi başlığı altında incelenmesini uygun görmektedir.

A. Tarafların görüşleri

1. Hükümet

Hükümet AİHS hükümleri ve AİHM içtihatları ile uyum sağlaması amacıyla yasalarda yapılan değişiklikleri hatırlatmaktadır. Hükümet bu doğrultuda Anayasa'nın 69. maddesinde öngörülen değişiklik ile Anayasa Mahkemesi'nin bir siyasi partiyi kapatmak yerine dava fiillerinin ağırlığına göre ilgili partiyi devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakmaya karar verebileceğini belirtmektedir. Hükümete göre bir siyasi partinin kapatılmasından daha hafif yaptırımların getirilmiş olması, ülke açısından siyasi partilerin özgürlüğü alanında gerçekleştirilmiş önemli reformlardandır.

2. Başvuran

Başvuran Anayasa'nın 69. maddesinin değiştirilmesinin, Türk Hükümetinin iyi niyetini açığa vurmakla birlikte, bunun aynı zamanda olayların meydana geldiği dönemde AİHS'nin 9., 10. ve 11. maddelerinin 2. paragraflarında belirtilen koşulları, özellikle de orantılılık ilkesini karşılayamadığının bir göstergesi olduğunu" ileri sürmektedir.

Başvuran ayrıca 403 sayılı Kanun'un 25 a) bendine dayalı olarak vatandaşlıktan çıkarıldığını, yetkililerin önceden keyfi kararına bırakılarak başka bir ülke vatandaşlığına geçmek durumunda olmadığını öne sürmektedir. Başvuran milletvekilliği yemini sırasında başörtüsü takması nedeniyle milletvekilliğinin düşürüldüğünü ve Türk vatandaşlığını kaybettiğini iddia etmektedir.

Başvuran Türk hukukunun vatandaşlığın kaybedilmesini müteakip milletvekilliğinin düşürülmesinde bir boşluk oluşturduğunun altını çizerek, Anayasa'nın 84. maddesinde yer alan hükümler gereğince milletvekilliğinin düşürülmesinin sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Zira, seçimlerin ardından vatandaşlığın kaybedilmesi hususu yer almamaktadır. Anayasa'nın 76. maddesi milletvekilliğinin devam edip etmeyeceğini değil seçilebilme koşullarını düzenlemektedir. Başvurana göre TBMM Anayasa'nın 84. maddesinde öngörülen haller dışında milletvekilliğinin düşürülmesi kararını alamaz. Üstelik, Anayasa bu doğrultuda hiçbir organı yetkili kılmamıştır.

Başvuran TBMM'nin usulen yetkili olmamasına karşın milletvekilliğini sona erdirdiğini ve kararının hukuki hiçbir dayanağının bulunmadığını iddia etmekte, düşürme kararında oylama yapılmadığını, TBMM Başkanı'nın kararının itiraza elverişli bulunmadığını eklemektedir. Başvuran çifte vatandaşlığa sahip tek milletvekilinin kendisi olmadığını, seçildiği sırada hem Türk hem Amerikan vatandaşı olan bir milletvekilinin bulunduğunu ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca Yüksek Seçim Kurulu'nun yasal olarak aday olmadan gerekli incelemeleri ve düzenlemeleri yaptığını, buna göre çifte vatandaşlığın yerine getirilen diğer koşulların yanında aday olmasına engel teşkil etmediğini belirtmektedir.

Başvuran son olarak Türk vatandaşlığını kaybederek milletvekilliğinin düşürülmesi gerekçesinde iç hukuk mahkemelerinin evlendiği tarihten itibaren tekrar vatandaşlığa geçmesini dikkate almamaları ile hakkaniyet ilkesine uygun hareket etmediklerini, alınan bu kararın öngörülen meşru amaçlarla orantılı olmadığını, sözkonusu bu önlemlerin özü itibariyle bile Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinde yer alan seçme ve seçilme hakkına yönelik bir ihlali oluşturduğunu ileri sürmektedir.

B. Üçüncü taraf

Parlamentolararası Birliği, milletvekilliği sıfatının düşürülmesinin ilgili parlamentonun vekiline tanınan temsil görevini yerine getirmede geriye dönülemez bir biçimde ağır bir yaptırım altında bıraktığının altını çizmektedir. Benzer bir müdahalenin yalnızca ciddi gerekçelerle yasayla tam uyumlu olarak alınması gerektiğini ifade etmektedir.

Parlamentolararası Birliği, Hükümetin çift vatandaşlığı bulunan Türk vatandaşlarının yetkili mercilerden izin almaksızın yalnızca gerekli işlemleri yerine getirmek üzere çağrıldığı hususuna karşı çıkmadığını gözlemlemektedir. Başvuranın bu imkândan yararlanamaması eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması ilkesine aykırı bulunmaktadır.

Parlamentolararası Birliği, Türk Hukuku'nda seçilebilme sıfatının sona ermesi halinde otomatik olarak milletvekilliği sıfatının sona ermesini öngören hiçbir hükmün yer olmadığını gözlemlemekte, bu bağlamda Yüksek Seçim Kurulu'nun TBMM'nin bu yönde çağrıda bulunmadığı halde milletvekilliği'nin düşürülmesi konusunda yetkiyi TBMM'ye verdiğini ifade etmektedir.

C. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Genel ilkeler

AİHM, Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin oy verme ve seçimlerde aday olma hakkı gibi hukukun korunan menfaatleri güvence altına aldığını hatırlatır (Bkz. Mathieu-Mohin ve Clerfayt-Belçika kararı 2 Mart 1987, Hirst-Birleşik Krallık (no2) no: 74025/01, son olarak Zdanoka-Letonya no: 58278/00, 16 Mart 2006 ve Lykourezos-Yunanistan no: 33554/03 kararları). Hukukun üstünlüğünü esas alan gerçek demokrasinin temellerinin oluşturulması ve korunması bakımından bu haklar mutlak değildir, «üstü örtülü» sınırlar mevcuttur ve Sözleşmeciler Devletler bu doğrultuda kendilerine tanınan takdir yetkilerini kullanmak durumundadır (Bkz. Matthews-Birleşik Krallık no: 24833/94, Labita-İtalya kararı no: 26772/95).

Bununla birlikte AİHM'ye Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinde yer alan hükümlerin uygulanmasını gözetmek düşmekte; seçimlerde oy vermeye ve aday olmaya bağlı hakların özüne dahi dokunulmaması, etkinliğini yitirmemesi, meşruiyetini koruması ve kullanılan araçların orantısız olmaması gerekir. Özellikle, yasama organlarının seçiminde halkın hür iradesini sekteye uğratacak hiçbir engel yer almamalı-başka bir deyişle, genel oylama halkın isteğini yansıtmalı, etkin olmalı ve bütünlük önünde bir engel oluşturmamalıdır. Yine, halkın hür iradesiyle yaptığı ve demokratik olarak ortaya koyduğu seçim, demokratik düzeni zorlayıcı gerekçelerin mevcut olması haricinde seçim sisteminin düzenlenmesinde hiçbir değişikliğe uğramamalıdır. Kaldı ki AİHM'nin daha önce de ifade ettiği üzere bu hüküm herkese seçimlerde aday olma ve bir kez seçildiğinde temsil hakkını güvence altına almaktadır (Bkz. Selim Sadak vd.-Türkiye no: 25144/94, 26149/95, 26154/95, 27100/95

kararları ve sözü edilen Lykourezos kararı). Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesi gerçek bir siyasi rejimin temel ilkesini benimsemektedir ve AİHS sistemi içinde temel bir önemi haizdir.

2. Mevcut başvuruya uygulanması

Anayasa Mahkemesi 22 Haziran 2001 tarihinde Anayasa'nın 69 § 6. maddesine dayalı olarak Faziletin "laiklik karşıtı faaliyetlerin odağı" haline geldiğine karar vermiş, bu bağlamda Anayasa Mahkemesi'nin Faziletin kapatılması yönünde aldığı kararda yer alan gerekçeler aralarında başvuranın da yer aldığı kimi başkan ve yöneticilerin fiillerine etki etmiştir. İkinci bir yaptırım olarak da başvuran da dahil beş siyasetçiye beş yıllığına siyasi kısıtlamalar getirmiştir.

AİHM, başvuranın siyasi haklarına getirilen geçici kısıtlamaların netice itibariyle Türk siyasi rejiminin laik yapısının korunmasını amaçladığını not etmektedir. Bu ilkenin Türkiye'deki demokrasi açısından önemi dikkate alındığında, AİHM sözkonusu önlemin mevcut düzenin sağlanması ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından meşru amaçları içerdiğine itibar etmektedir.

AİHM, sözkonusu tedbirin orantılılığı hususunda başvuranın siyasi haklarından geçici olarak yoksun bırakılmasında demokratik düzeni zorlayıcı gerekçelerin mevcut olup olmadığını incelemeye alacaktır. Bu itibarla AİHM, Faziletin kapatılması sonucunda başvuranın siyasi haklarının sınırlandırılması doğrultusunda siyasi bir partinin feshine ilişkin anayasal gerekçelerin de dikkate alınması gerektiği kanısındadır (Selim Sadak vd. kararı ile karşılaştırınız). Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükteki haliyle 69 § 9. maddenin kapsamı oldukça geniştir. Parti üyelerinin tüm görüş ve fiilleri fesih kararına zemin hazırlayan Anayasa'ya aykırı eylemlerin odağı haline geldiği görüşünü destekler mahiyettedir. Sözü edilen faaliyetlerin derecelendirilmesinde bir ayrıma gidilmemiştir. Bu bağlamda, bazı parti üyelerinin ve özellikle parti genel başkanı ve yardımcısının başvuranın maruz kaldığı şekliyle bir yaptırıma uğramadıklarını belirtmek gerekir.

AİHM'nin daha önce de ifade ettiği üzere siyasi hakların kısıtlanması ağır bir yaptırımdır. Yukarıda bahse konu saptamalar ışığında AİHM, Anayasa Mahkemesi tarafından başvuran hakkında verilen kararın öngörülen meşru amaçlar doğrultusunda orantılı olarak nitelendirilemeyeceği neticesine varmaktadır. Bu durumda, sözkonusu müdahale başvuranın seçilme hakkının özü itibariyle ihlalini oluşturmaktadır.

Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesini ihlal edilmiştir.

AİHM ayrıca Anayasa'nın 69 § 6. maddesinde "siyasi bir partinin bu nitelikteki fiilleri parti yöneticileri ve üyeleri tarafından zımnen veya açıkça benimsendiği yahut doğrudan doğruya anılan parti organlarınca işlendiği takdirde sözkonusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılmaz" yönündeki değişikliğini not etmektedir. Bununla birlikte, Anayasa'nın 69 § 7. maddesi Anayasa Mahkemesi'ne siyasi bir partinin temelli kapatılması yerine dava konusu fiillerin ağırlığına göre Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması yetkisini tanımıştır. Kuşkusuz bir kimsenin siyasi haklarının kısıtlanması daha az sıklıkla olacak ve siyasi haklar güçlenecektir.

Yukarıda varılan sonuç ışığında AİHM, başvuranın milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin şikayetinin ayrıca incelenmesini gerekli görmemektedir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran maddi tazminat olarak 150.000 Euro talep etmekte, maruz kaldığı manevi zararın giderilmesi için ihlal kararının tespitinin yeterli olacağını belirtmektedir.

Hükümet bu konuda görüş bildirmemiştir.

AİHM öne sürülen maddi zarar talebi ile ihlal kararı arasında hiçbir illiyet bağı kurulamadığından bu talebi reddetmiş, başvuranın maruz kaldığı manevi zararın giderilmesi bakımından ihlal kararının yeterli olacağını kaydetmiştir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran iç hukukta ve AİHM önünde yapmış olduğu giderler için 50.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet görüş bildirmemiştir.

AİHM, mahkemeye sunulan deliller ve bu yöndeki yerleşik içtihat ışığında yargı gideri olarak başvurana 4.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin ihlal edildiğine;
2. AİHS'nin 6, 9 ve 14. maddeleri hakkındaki şikayetlerin ayrıca *incelenmesine gerek olmadığına*;
3. Başvuranın uğradığı manevi zarar için mevcut kararının başlı başına *adil bir tazmini oluşturduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana yargı gideri olarak 4.000 (dört bin) Euro *ödemesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddesine uygun olarak 5 Nisan 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ILICAK/Türkiye Davası*

Başvuru No:15394/02
Strazburg

5 Nisan 2007

OLAYLAR

Başvuran Nazlı Ilıcak 1944 doğumlu Türk vatandaşı olup, İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran 18 Nisan 1999 tarihinde başvuran Fazilet Partisi'nden Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) milletvekili seçilmiştir.

2 Mayıs 1999 tarihinde başvuran, türban takarak TBMM'ye yemin etmek için gelen Merve Kavakçı'ya refakat etmiştir. Adıgeçen kişinin yemin etmesi engellenmiş, ardından Meclis Genel Kurul salonunu terk etmek zorunda bırakılmıştır.

7 Mayıs 1999 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Fazilet Partisi'nin kapatılması talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açmış ve gerekçe olarak sözkonusu partinin laiklik karşıtı faaliyetlerin odağı haline geldiği ve Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla kesin olarak kapatılan Refah Partisi'nin devamı olduğu belirtilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Fazilet Partisi'nin tüm yöneticileri ve milletvekillerinininki ile aynı gerekçelerden ötürü başvuranın milletvekilliğinin düşürülmesi ile sözkonusu kişilerin beş yıl süreyle herhangi bir siyasi partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi veya denetçisi olmalarının yasaklanması talebinde bulunmuştur.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı talebini desteklemek üzere başvuranın katıldığı 2 ve 3 Mayıs tarihlerinde yayınlanan iki televizyon programlarına atıfta bulunmuştur. Başvuran bu programlarda Merve Kavakçı'nın Fazilet Partisi üye ve yöneticileri tarafından TBMM'ye türban sorununu taşımak üzere özel olarak seçildiğini beyan etmiştir.

4 Haziran 1999 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesi'ne adıgeçen parti aleyhindeki ek delilleri sunmuş ve başvuranın 10 Ekim 1998 tarihinde bir seçim kampanyası sırasında sarf ettiği, "Fazilet iktidara gelince türban zulmü bitecek. Çünkü Fazilet TBMM'ye türban takanların girmesine izin verecek" sözlerini hatırlatmıştır.

Başvuran Fazilet Partisi temsilcisine ilettiği görüşlerinde türban takma özgürlüğünü savunmuş ve bunun laiklik ilkesiyle uyumlu olduğunu belirtmiştir. Başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın önyargılı fikirleri ile düzenlediği iddianame kullandığı ifadeleri eleştirmiştir.

22 Haziran 2001 tarihinde Anayasa Mahkemesi partinin "laiklik karşıtı faaliyetlerin odağı" haline geldiği gerekçesiyle, Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. ve 103. maddelerine dayanarak Fazilet Partisi'nin kapatılmasına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi bu karara varırken, aralarında başvuranın da bulunduğu bazı parti yöneticileri ile üyelerinin eylem ve beyanlarını dikkate almıştır.

Anayasa Mahkemesi ek ceza olarak, Anayasa'nın 84. maddesi uyarınca başvuranın milletvekilliğinin düşürülmesine karar vermiştir. Mahkeme aynı zamanda Anayasa'nın 69 § 8. maddesi gereğince diğer dört parti üyesi ile birlikte başvuranın, beş yıl süreyle herhangi bir siyasi partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi veya denetçisi olmalarını yasaklamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 10. VE 11. MADDELERİ VE EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla Fazilet Partisi'nin kapatılmasının ardından milletvekilliğinin düşürülmesinin ve milletvekili seçilemeyeşinin, AİHS'nin 10. maddesiyle güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir. Demokratik bir toplumda seçilenlerin ifade özgürlüğünün önemini vurgulayan başvuran, laiklik ilkesi dahil Türk Devleti'nin kurucu ilkeleri hakkında herhangi bir görüş bildirmeden veya bunları protesto etmeden, türban sorunu konusunda kendisini ifade ettiğini belirtmektedir. Başvuran dava konusu beyanların hiçbir şekilde şiddet kullanmaya teşvik etmediğini ileri sürmektedir.

AİHS'nin 11. maddesine atıfta bulunan başvuran, dernek kurma ve toplanma özgürlüğünün ihlal edildiğinden yakınmaktadır. AİHM'nin Türkiye'de siyasi partilerin kapatılması konusundaki içtihatlarına gönderme yapan başvuran, çoğulcu, demokratik ve parlamenter bir sistemde seçilenlerin önde gelen rolünü vurgulayarak, Fazilet Partisi'nin kapatılmasının ve kendisine verilen cezaların, gözetilen amaçlarla orantısız olup demokratik bir toplumda gerekli olmadığını ileri sürmektedir.

Başvuran aynı zamanda Fazilet Partisi'nin kapatılmasının, kendisini beş yıl süreyle herhangi bir siyasi faaliyet yürütme olanağından da yoksun bıraktığını ileri sürerek, bu itibarla Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin de ihlal edildiğini iddia etmektedir.

AİHM, yapılan şikayetlerin tamamının Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesi başlığı altında incelenmesini uygun görmektedir.

A. Tarafların görüşleri

1. Hükümet

Hükümet AİHS hükümleri ve AİHM içtihatları ile uyum sağlaması amacıyla yasalarda yapılan değişiklikleri hatırlatmaktadır. Hükümet bu doğrultuda Anayasa'nın 69. maddesinde öngörülen değişiklik ile Anayasa Mahkemesi'nin bir siyasi partiyi kapatmak yerine dava fiillerinin ağırlığına göre ilgili partiyi devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakmaya karar verebileceğini belirtmektedir. Hükümete göre bir siyasi partinin kapatılmasından daha hafif yaptırımların getirilmiş olması, ülke açısından siyasi partilerin özgürlüğü alanında gerçekleştirilmiş önemli reformlardandır.

2 Başvuran

Başvuran Anayasa Mahkemesi'nin, bir siyasi partinin yasadışı faaliyetlerin odağı olarak değerlendirebilmesi için katı koşulların öngörüldüğü Siyasi Partiler Kanunu'nun 103. maddesinin ikinci paragrafını yasalara aykırı biçimde geçersiz kıldığını, böylelikle Fazilet Partisi'nin keyfi bir biçimde "Anayasa'ya aykırı faaliyetlerin odağı" şeklinde nitelendirildiğini ileri sürmektedir.

Başvuran Türkiye ve Türk toplumu için laikliğin önemine değil, Anayasa Mahkemesi tarafından dile getirilen, beyanlarının laiklik ilkesine uygun olmadığı yönündeki suçlamalara itiraz ettiğini belirtmektedir. Başvuran, ifade özgürlüğü ile toplantı veya dernek kurma özgürlüğüne saygı duyulması adına, reformcu bir bakış açısıyla, Türkiye'de laiklik ilkesinden yapılan bazı çıkarımları eleştirdiğini ve hiçbir zaman ne bu ilkeden ne de Anaysal düzenden kopmayı savunmadığını ileri sürmektedir.

Diğer yandan başvuran çoğulcu, demokratik ve parlamenter bir sistemde seçilenlerin önde gelen rolüne vurgu yaparak, demokratik bir toplumda çoğulculuğun, tüm fikirlerin özgürce ifade edilmesini gerektirdiğini hatırlatmaktadır.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Genel ilkeler

AİHM, Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin oy verme ve seçimlerde aday olma hakkı gibi hukuken korunan menfaatleri güvence altına aldığını hatırlatır (Bkz. Mathieu-Mohin ve Clerfayt-Belçika kararı 2 Mart 1987, Hirst-Birleşik Krallık (no2) no: 74025/01, son olarak Zdanoka-Letonya no: 58278/00, 16 Mart 2006 ve Lykourazos-Yunanistan no: 33554/03 kararları). Hukukun üstünlüğünü esas alan gerçek demokrasinin temellerinin oluşturulması ve korunması bakımından bu haklar mutlak değildir, «üstü örtülü» sınırlar mevcuttur ve Sözleşmeciler Devletler bu doğrultuda kendilerine tanınan takdir yetkilerini kullanmak durumundadır (Bkz. Matthews-Birleşik Krallık no: 24833/94, Labita-İtalya kararı no: 26772/95).

Bununla birlikte AİHM'ye Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinde yer alan hükümlerin uygulanmasını gözetmek düşmekte; seçimlerde oy vermeye ve aday olmaya bağlı hakların özüne dahi dokunulmaması, etkinliğini yitirmemesi, meşruiyetini koruması ve kullanılan araçların orantısız olmaması gerekir. Özellikle, yasama organlarının seçiminde halkın hür iradesini sekteye uğratan hiçbir engel yer almamalı-başka bir deyişle, genel oylama halkın isteğini yansıtmalı, etkin olmalı ve bütünlük önünde bir engel oluşturmamalıdır. Yine, halkın hür iradesiyle yaptığı ve demokratik olarak ortaya koyduğu seçim, demokratik düzeni zorlayıcı gerekçelerin mevcut olması haricinde seçim sisteminin düzenlenmesinde hiçbir değişikliğe uğramamalıdır. Kaldı ki AİHM'nin daha önce de ifade ettiği üzere bu hüküm herkese seçimlerde aday olma ve bir kez seçildiğinde temsil hakkını güvence altına almaktadır (Bkz. Selim Sadak vd.-Türkiye no: 25144/94, 26149/95, 26154/95, 27100/95 kararları ve sözü edilen Lykourazos kararı). Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesi gerçek bir siyasi rejimin temel ilkesini benimsemektedir ve AİHS sistemi içinde temel bir öneme sahiptir.

2. Mevcut başvuruya uygulanması

Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 69 § 6. maddesine dayalı olarak Faziletin "laiklik karşıtı faaliyetlerin odağı" haline geldiğine karar vermiş, bu bağlamda Anayasa Mahkemesi'nin Faziletin kapatılması yönünde aldığı kararda yer alan gerekçeler aralarında başvuranın da yer aldığı kimi başkan ve yöneticilerin fiillerine etki etmiştir. İkinci bir yaptırım olarak da başvuran da dahil beş siyasetçiye beş yıllığına siyasi kısıtlamalar getirmiştir.

AİHM, başvuranın siyasi haklarına getirilen geçici kısıtlamaların netice itibariyle Türk siyasi rejiminin laik yapısının korunmasını amaçladığını not etmektedir. Bu ilkenin Türkiye'deki demokrasi açısından önemi dikkate alındığında, AİHM sözkonusu önlemin mevcut düzenin sağlanması ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından meşru amaçları içerdiğine itibar etmektedir.

AİHM, sözkonusu tedbirin orantılılığı hususunda başvuranın siyasi haklarından geçici olarak yoksun bırakılmasında demokratik düzeni zorlayıcı gerekçelerin mevcut olup olmadığını incelemeye alacaktır. Bu itibarla AİHM, Faziletin kapatılması sonucunda başvuranın siyasi haklarının sınırlandırılması doğrultusunda siyasi bir partinin feshine ilişkin anayasal gerekçelerin de dikkate alınması gerektiği kanısındadır (Selim Sadak vd. kararı ile karşılaştırınız). Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükteki haliyle 69 § 9. maddenin kapsamı oldukça geniştir. Parti üyelerinin tüm görüş ve fiilleri fesih kararına zemin hazırlayan Anayasa'ya aykırı eylemlerin odağı haline geldiği görüşünü destekler mahiyettedir. Sözü edilen faaliyetlerin derecelendirilmesinde bir ayrıma gidilmemiştir. Bu bağlamda, bazı parti

üyelerinin ve özellikle parti genel başkanı ve yardımcısının başvuranın maruz kaldığı şekliyle bir yaptırıma uğramadıklarını belirtmek gerekir.

AİHM'nin daha önce de ifade ettiği üzere siyasi hakların kısıtlanması ağır bir yaptırımdır. Yukarıda bahse konu saptamalar ışığında AİHM, Anayasa Mahkemesi tarafından başvuran hakkında verilen kararın öngörülen meşru amaçlar doğrultusunda orantılı olarak nitelendirilemeyeceği neticesine varmaktadır. Bu durumda, sözkonusu müdahale başvuranın seçilme hakkını özü itibarıyla ihlalini oluşturmaktadır.

Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesi ihlal edilmiştir.

AİHM ayrıca Anayasa'nın 69 § 6. maddesinde "siyasi bir partinin bu nitelikteki fiilleri parti yöneticileri ve üyeleri tarafından zimnen veya açıkça benimsendiği yahut doğrudan doğruya anılan parti organlarınca işlendiği takdirde sözkonusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılmaz" yönündeki değişikliği ilgiyle not etmektedir. Bununla birlikte, Anayasa'nın 69 § 7. maddesi Anayasa Mahkemesi'ne siyasi bir partinin temelli kapatılması yerine dava konusu fiillerin ağırlığına göre Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması yetkisini tanımıştır. Kuşkusuz bir kimsenin siyasi haklarının kısıtlanması daha az sıklıkla olacak ve siyasi haklar güçlenecektir.

II. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlaliyle milletvekili aylığından haksız yere mahrum bırakıldığından şikayetçi olmaktadır.

Başvuranın şikayetçi olduğu tedbir milletvekilliğinin düşürülmesi ile ikinci dereceden önem arz etmekte ve AİHM'nin tespit ettiği üzere Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin ihlalini oluşturmaktadır. Sonuç itibarıyla bu şikayetin ayrıca incelenmesi gerekmemektedir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran 42.088,80 YTL [yaklaşık 25400 Euro] maddi zarara uğradığını ileri sürmektedir. Başvuran manevi zarar olarak 1.000.000 ABD Doları talep etmektedir. Öne sürülen gelir kaybı ile ilgili AİHM, iddia edilen maddi zarar ile ihlal tespiti arasında hiçbir illiyet bağı bulunmadığından bu talebi reddetmektedir.

AİHM, başvuranın uğradığı manevi zararın tazmini için ihlal kararının tespitinin yeterli olacağı kanısındadır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM önünde yapmış olduğu harcamalar için 42.052 Euro talep etmektedir.

AİHM, sunulan deliller ve mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadı doğrultusunda masraf ve harcamalar için başvurana 5.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Ek 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. AİHS'nin 10. ve 11. ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi hakkındaki şikayetlerin ayrıca *incelenmesine gerek olmadığına*;
3. İhlal kararının tespitinin başvuranın uğradığı manevi zararın giderilmesi bakımından *adil bir tazmini oluşturduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana yargı gideri olarak 5.000 (beş bin) Euro *ödemesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddesine uygun olarak 5 Nisan 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğ

Maliye Bakanlığından:

5736 SAYILI BAZI KAMU ALACAKLARININ UZLAŞMA USULÜ İLE TAHSİLİ HAKKINDA KANUN GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 4)

Bilindiği üzere, 5736 sayılı Bazı Kamu Alacaklarının Uzlaşma Usulü ile Tahsili Hakkında Kanun 27/2/2008 tarihli ve 26800 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olup Kanunun aynı tarihte yürürlüğe giren 1 inci maddesinin birinci fıkrasında, Kanunun bu maddesi hükümlerinden yararlanmak için maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ayın sonu yani 31/3/2008 tarihine kadar uzlaşma talep edilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Aynı maddenin sekizinci fıkrasında ise, madde kapsamında yapılacak başvuruların süresini bir aya kadar uzatmaya Maliye Bakanının yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Anılan yetkiye istinaden, 5736 sayılı Kanunun 1 inci maddesinden yararlanmak üzere yapılacak başvuruların süresi 30/4/2008 Çarşamba günü mesai saati sonuna kadar uzatılmıştır.

Tebliğ olunur.

[R.G. 27 Mart 2008 – 26829]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Duyurular

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM VE DİNLENME TESİSLERİ
MERKEZ YÖNETİM KURULU

Karar No: : 2008/ 149

Karar Tarihi : 10 / 03 /2008

KARAR

Maliye Bakanlığının Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliği (Sayı 2008-1) 23/02/2008 tarihinde 26796 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış, tebliğ hükümlerinin 01/04/2008 tarihinden itibaren geçerli olduğu belirtilmiştir. Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfına ait olmayan Bakanlığımıza bağlı misafirhanelere ilişkin olarak aşağıdaki hususlar Yönetim Kurulumuzca oybirliği ile karar altına alınmıştır.

1) 01/04/2008 tarihinden sonra Birinci bölge iller ile denize kıyısı bulunan ilçe Cumhuriyet başsavcılıkları nezdinde bulunan misafirhanelerden yararlanacaklardan kişi başı KDV dahil 10.00 YTL, bunların dışındaki yerlerde ise 7.50 YTL ücret alınacaktır.

2) Birinci bölge iller ile denize kıyısı bulunan ilçe Cumhuriyet başsavcılıkları nezdinde bulunan misafirhanelerin tahsis işlemleri Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında kurulumuz tarafından yapılacaktır. Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından tahsis işlemi, ancak kurulumuzdan izin alınarak yapılabilecektir. Bunun dışındaki zamanlarda ve bu kapsamda olmayan yerlerin tahsisi ise Cumhuriyet başsavcılıkları yapmaya devam edeceklerdir.

3) Misafirhanelerden Bakanlık ve Merkez Yönetim Kurulunca uygun görülen Adalet Bakanlığı personeli ile emeklileri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile misafirler yararlanacaklardır. Personel ve emeklinin eşi ile altsoyu ve üstsoyu personel gibi, benzer şekilde kamu kurum ve kuruluşlarının personeline ve emeklilerine aynı yakınlığı bulunan kişiler de kamu kurum ve kuruluşunun personeli gibi ücretlendirilecektir. Bunların dışındakiler ise misafir statüsünde değerlendirilecektir.

4) Kamu kurum ve kuruluşunun personeli ile emeklilerine Bakanlığımız personeline belirlenen ücretin % 25, misafirlere ise %50 fazlası ücret uygulanacaktır.

5) Misafirhaneden yararlanacakların 01/04/2005 tarihinden sonra doğan çocuklar için konaklama bedeli alınmayacak, bunlar için yemek istenmesi halinde yemek bedelinin yarısı alınacaktır. 01/04/2002 ile 01/04/2005 (bu tarihler dahil) arasında doğanlardan yemek ve yatak istenip istenmediğine bakılmaksızın yemek ve konaklama bedelinin yarısı alınacaktır. Küçüklerin yaşlarını geçerli kimlik belgesi ile ispatlanması zorunludur.

6) Misafirhaneden yararlanacak geçici görevli kamu personelinden alınacak konaklama ücreti, geçici görevlendirmenin ilk 10 günü için yurtiçi gündeliklerinin tamamını, daha sonraki günler için 1/2'sini geçici görevli devlet personellerinden

7) Yukarıda tarih ve sayısı belirtilen Maliye Bakanlığının Kamu Sosyal Tesislerine ilişkin Tebliğin diğer hükümleri uygulanmada aynen geçerli olacaktır. ²

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

Enver KAYA
Hâkim
İdarî ve Malî İşler
Dairesi Başkanı

Kamber AYIK
Tetkik Hâkimi

Tahsin MUTLU
Tetkik Hâkimi

O L U R
10/03/2008

Fahri KASIRGA
Hâkim
Bakan a.
Müsteşar

T.C
ADALET BAKANLIĞI
İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlığına

- 1- Adı Soyadı :
- 2- Bakanlık Sicil No (Kurum Sicil No) :
- 3- Görevi :
- 4- Tebligat adresi :
- 4- Telefon –Fax Numarası ve Alan Kodu :
- 5- e-posta adresiniz :

TERCİH EDİLECEK MİSAFİRHANE

TERCİH :

TARİHLER:

1-.....

.../.../ 2008– .../.../ 2008

2-.....

.../.../ 2008– .../.../ 2008

BAŞVURU SAHİBİ İLE BİRLİKTE MİSAFİRHANEYE KATILACAKLAR

<u>ADI SOYADI</u> :	<u>YAKINLIĞI</u> :	<u>DOĞUM TARİHİ</u> <u>(Ay ve Gün Dahil)</u>
1-
2-
3-
4-
5-

.../.../ 2008

İMZA

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Duyurular

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.03.0.İMİ.0.00/145
Konu : Gökçeada Kamp Duyurusu

17/03/2008

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA
İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA
VERGİ MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA
ADLİ TIP KURUMU BAŞKANLIĞINA
ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlığımıza ait Gökçeada Eğitim ve Dinlenme Tesislerinde 2008 yılı kamp döneminde uygulanacak tahsis ve fiyatlandırma esasları aşağıda gösterilmiştir.

1- Tesisten öncelikle Adalet Bakanlığı personeli ile emeklileri, imkanlar ölçüsünde de Bakanlık ve Merkez Yönetim Kurulunca uygun görülen diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile misafirler yararlanacaktır. Personel ve emeklinin eşi, altsoyu ve üstsoyu personel gibi, kamu kurum ve kuruluşlarının personeline ve emeklilerine aynı yakınlığı bulunan kişiler de kamu kurum ve kuruluşunun personeli gibi ücretlendirilecektir. Bunlar dışındaki kişiler ise misafir statüsünde değerlendirilecektir.

2- Tesisten yararlanma süresi 10 gün olup, 2008 yılına ait dönemlerin başlangıç ve bitiş tarihleri aşağıda gösterilmiştir.

1. dönem 16.06.2008 sabahından 26.06.2008 sabahına kadar,
2. dönem 27.06.2008 sabahından 07.07.2008 sabahına kadar,
3. dönem 08.07.2008 sabahından 18.07.2008 sabahına kadar,
4. dönem 19.07.2008 sabahından 29.07.2008 sabahına kadar,
5. dönem 30.07.2008 sabahından 09.08.2008 sabahına kadar,
6. dönem 10.08.2008 sabahından 20.08.2008 sabahına kadar,
7. dönem 21.08.2008 sabahından 31.08.2008 sabahına kadardır.

3- Müracaat sayısı, tesisteki daire adedinden fazla olduğu takdirde kamp tahsisleri puanlama esaslarına göre yapılacaktır. Tesisten yararlanacaklara kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin her yılı için 1 puan, eşleri için 10 puan, bakmakla yükümlü oldukları çocukları (öğrenci değilse 18 yaşını doldurmamayanlar, öğrenci ise 25 yaşını doldurmamayanlar) için 5 puan verilecektir. Verilen bu puanların toplamından;

- a) Deniz kıyısında görev yapanlardan 5 puan,
- b) 2007 yılında tesislerden yararlananlardan 20 puan,
- c) 2006 yılında tesislerden yararlananlardan 10 puan,
- ç) 2005 yılında tesislerden yararlananlardan 5 puan,
- d) 2004 yılında tesislerden yararlananlardan 4 puan,
- e) 2003 yılında tesislerden yararlananlardan 3 puan,

Bu suretle puanlar hesaplanarak bir sıra cetveli hazırlanacak, puanların eşitliği halinde 5, 4, 3, 2, 1 inci bölgelerde hizmet yapanlara bu sıraya göre öncelik tanınacaktır.

4- Gökçeada Eğitim ve Dinlenme Tesislerinde bir günlük konaklama ücreti mensuplar için 1 ve 7 nci dönemlerde kişi başına KDV dahil 15,00 YTL (yatak 5,00 YTL, yemek 10,00 YTL) dir. 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı dönemlerde 20,00 YTL. (yatak 6,00 YTL , yemek 14,00 YTL) dir.

Ayrıca tüm devreler için;

a) Buzdolabı bulunanlarda günlük 1,30 YTL

b) Televizyon bulunanlarda günlük 1,65 YTL

c) Kliması bulunanlarda günlük 2,30 YTL

konut başına tesiste ilave ücret alınacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşunun personeli ile emeklilerine Bakanlığımız personeline belirlenen ücretin % 25'i, misafirlere ise % 50 fazlası uygulanacaktır.

Tesisten yararlanacakların çocukları için, 1 Nisan 2005 tarihinden sonra doğanlar için konaklama bedeli alınmaz. Bunlar için yemek istenilmesi halinde yemek bedelinin yarısı alınır. 1 Nisan 2002 ile 1 Nisan 2005 tarihleri arasında (Bu tarihler dahil) doğanlar için ise (eğitim ve dinlenme tesislerinde yemek istenilip istenilmediğine bakılmaksızın) konaklama ve yemek bedelinin yarısı alınır.

5- Bakanlık, Çanakkale Başsavcılığı veya tedarik gibi tesisin işletilmesiyle doğrudan ilişkili olarak yapılan resmi görüşmeler ve haberleşmeler dışında, tesiste kalanların yararlandıkları telefon, faks ve internet gibi hizmetlerin ücretleri yararlanılan tarafından tesisten ayrılmadan önce ödenecektir.

6- Odalar dört yatak kapasiteli olup, ilave olarak ancak bir yatak daha verilebileceğinden beş kişiden fazla olan müracaatlar dikkate alınmayacaktır.

7- Kamptan, tahsis belgesinde isimleri yazılı olanların yerine başkası faydalandırılmayacaktır. Tesise katılmalrı uygun görülenler Eğitim ve Dinlenme Tesisleri Kamp Yönergesinde yer alan kurallar ile tesis müdürlüğünce hazırlanacak günlük programa uyacaklardır.

8- Gökçeada tesislerine ulaşım, Çanakkale ve Eceabat Kabatepe iskelesinden feribotla sağlanmaktadır. Yaz döneminde feribot seferlerinin kalkış ve dönüş saatlerinde değişiklik yapıldığından, seferlere ilişkin tarifenin kamp dönemlerinden önce Çanakkale ya da Gökçeada Cumhuriyet Başsavcılıklarından öğrenilmesi gerekmektedir.

9- Kamp dönemleri için tespit edilen tarifenin % 20'si müracaat sırasında avans olarak alınacaktır. Avans miktarı Adalet Bakanlığı Eğitim ve Dinlenme Tesislerinin Ziraat Bankası Çanakkale Kordon Şubesindeki 12157523-5001 nolu hesabına yatırılacak ve dekontun bir sureti İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına başvuru süresi içinde gönderilecektir. Kalan bölüm ile klima, televizyon ve buzdolabı ücretleri kamp devresinin başlangıç tarihinde tesis müdürlüğüne ödenecektir.

Kamp tahsis edilemeyenler ile kamp döneminin başlamasından bir hafta öncesine kadar vazgeçenlere avansları aynen iade edilecektir. Gecerli bir mazereti olmaksızın bu

süreden sonra vazgeçtiklerini bildirenlere her gün için avansın % 5'i oranında kesinti yapılmak suretiyle avansları iade edilecek, kamp döneminin başlamasına kadar vazgeçtiklerini bildirmeyenlerin ise avansları iade edilmeyerek gelir kaydedilecektir. Kamp döneminde ölüm, hastalık ve göreve çağırılma gibi kendi iradesi dışındaki nedenlerle ayrılmak durumunda kalınması halinde, kalan süreye ait ücret ilgisine iade edilecektir. Hastalık halinde kamptan erken ayrılmak zorunda kalanların, kamp doktorunun uygun görmesi halinde durumun belgelendirmesi ya da kamp doktorunun uygun göreceği bir sağlık kuruluşuna sevk halinde sevk olunan kuruluştan alınan raporla belgelendirilmesi gerekmektedir.

10- Kamptan yararlanmak isteyenlerin, örneği Yargı Mevzuatı Bülteninde ve Bakanlığımıza ait www.adalet.gov.tr adresinde yayımlanacak olan başvuru formunu doldurup en geç **04.06.2008** tarihine kadar İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığında olacak şekilde gönderilecektir. Bu tarihten sonra Bakanlığımıza ulaşan formlar dönemler mütasit olduğu oranda değerlendirmeye alınacaktır.

11- Kamp dönemlerinin giriş ve çıkış saatleri 11.00 olup, kamp dönemleri sonunda tesislerde sayım, onarım ve temizlik işleri yapıldığından, kampın başlangıç tarih ve saatinden önce gelenler tesislere kabul edilmeyecek, dönemler sonunda kamptan ayrılış saatine de titizlikle uyulacaktır.

12- Ayrıca Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan kamu sosyal tesislerine ilişkin tebliğ hükümlerine uyulacaktır.

Bilgi edinilmesini, keyfiyetinin dinlenme tesislerinden faydalanmak isteyen ilgililere duyurulmasını rica ederim.

Fahri KASIRGA
Hâkim
Bakan a.
Müsteşar

T.C
ADALET BAKANLIĞI
İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına

Aşağıdaki beyanımın incelenerek, Gökçeada Eğitim ve Dinlenme Tesislerine iştirakim için gerekli işlemlerin yapılmasını takdirlerinize arz ederim. ... / ... / 2008

İMZA

- 1- Adı Soyadı :
- 2- Bakanlık Sicil (Personel için UYAP Sicil) No :
- 3- Görevi :
- 4- Adresi :
-
- 5- Telefon Numarası ve Alan Kodu :
- 6- Emekliliğe Esas Tüm Hizmet Süresi :
- 7- Tesislerden Daha Önce Yararlandığı Yıllar:

DİNLENME TESİSLERİ TERCİH BÖLÜMÜ

1. Tercih olarak Gökçeada Eğitim ve Dinlenme Tesislerinin (...) inci devresini,
2. Tercih olarak Gökçeada Eğitim ve Dinlenme Tesislerinin (...) nci devresini tercih ediyorum.

BAŞVURU SAHİBİ İLE BİRLİKTE TESİSE KATILACAK OLANLAR BÖLÜMÜ

<u>ADI SOYADI</u>	<u>YAKINLIĞI</u>	<u>DOĞUM TARİHİ</u> <u>(Ay ve Gün Dahil)</u>	<u>KÜÇÜKLER İÇİN</u> <u>(Yemek- Yatak)</u>
1-
2-.....
3-
4-.....

FORM DOLDURULURKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Doldurulması istenilen bilgilerin eksik yazılması halinde dilekçe sahibinin kamptan yararlanamaması gibi istenilmeyen sonuçların doğmaması için formun ve kamp duyurusunun dikkatlice okunup, aşağıda belirtilen hususlara uygun olarak doldurulması gerekmektedir.

- 1- Adı Soyadı: Başvuruyu yapan mensup veya emeklimizin adı ve soyadı yazılacaktır.
- 2- Kurum sicil no bölümü : Adalet Bakanlığınca verilen sicil numarası yazılacaktır. Emekli başvuruyorsa emekli olmadan önce Bakanlıkça verilen sicil numarası, dul ve yetimleri başvuruyorsa ölen mensubumuzun Bakanlık sicil numarası yazılacaktır. Müracaat eden personel ise, UYAP sicil numarası yazılacaktır.
- 3- Görev ve adres: Başvuruyu yapmanın ikamet ettiği açık adresi, il ve ilçe belirtilerek yazılacaktır.
- 4- Telefon no: Arandığında bulunabilecek telefon numarası alan kodu ile yazılacaktır.
- 5- Hizmet süresi: Mensubun, emeklinin veya dul ve yetimleri başvuruyorsa ölen mensubumuzun askerlik dahil emekliliğe esas tüm hizmet süresi yazılacaktır.
- 6- Tesislerden yararlandığı yıllar: Bu sütuna 2001 yılı dahil son 7 yıl içinde Bakanlığımıza ait kamplardan yararlandığı yıllar kampın adı ve yılı belirtilerek yazılacaktır.
- 7- Tercih: Bu bölümde başvuru sahibi en çok 2 tercih yapabilecektir. Yapılan puanlama sonucunda kendisine tahsis yapılamayanların aşağıda belirtilen telefonlardan Bakanlığımız İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı görevlileri ile temas kurup yedeklerden sonra gelmek üzere boşalan yerlerden yararlanmaları mümkündür.
- 8- Tesise katılacaklar bölümü: Bu sütun doldurulurken başvuru sahibi dışında kamptan yararlanacak olan diğer kişilerin ad ve soyadları mensup veya emekli mensubumuz veya ölen mensubumuza yakınlık derecesi, mensup, emekli veya ölen mensubumuzun kanunen kendisine bakma yükümlülüğü olup olmadığı açıkça belirtilecek, yaşı küçük ise doğum tarihi mutlaka belirtilecektir. Anne ve babanın öğrenci olmayan ve 18 yaşını dolduran veya öğrenci olsa dahi 25 yaşını tamamlamayan kız veya erkek çocuklarına bakma yükümü kanunen ortadan kalktığından ve bu durumdaki çocuklar için yönergeye göre puan verilemeyeceğinden bu durumdaki çocukların öğrenci olup olmadıklarının forma mutlaka yazılması ve bunu ibraz edecek herhangi bir belge örneğinin forma eklenmesi halinde puanlamaya dahil edilmesi mümkün bulunmaktadır. Aksi halde puan verilmeyecektir.
- 9- Puanlama başvuru sahibinin formda bildirdiği bilgilere ve Bakanlığımızda mevcut kayıtlara göre yapılmaktadır. Formun eksik veya yanlış doldurulması eksik puan verilmesine, yapılan tahsisin iptaline ve dolayısıyla kamptan yararlanmamaya neden olabileceğinden formun tam ve eksiksiz olarak doldurulması, yanlış bilgi verilmemesi gerekmektedir. Bu konudaki sorumluluk tamamen başvuru sahibine ait olacaktır.
- 10- Formun doldurulması sırasında doğan tereddütlerin giderilmesi ve kamplarla ilgili her türlü bilgi aşağıda yazılı telefon numarasından öğrenilebilir.

TESİSLERE ULAŞILABİLECEK TELEFON VE FAX NUMARALARI;

İMİD Sosyal İşler Şb. Md. Tel:	: 0 312 414 61 32-57	Fax : 0 312 418 41 19
GÖKÇEADA Tel	: 0 286 897 62 47	Fax : 0 286 897 62 12
Tesis Müdürü Fikret YÜKSEK Cep Tel	: 0 537 215 38 84 : 0 505 810 21 35	
Çanakkale Adliye Sarayı Santral	: 0 286 217 22 27/ 59	

İlanlar

Adalet Bakanlığından :

Beykoz 2. Asliye Hukuk Mahkemesine ait 2003/566 esas sayılı dosyanın zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilân olunur.

Selçuk Asliye Hukuk Mahkemesine ait 2001/58 esas ve 2002/102 karar sayılı dosyanın zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilân olunur.

Ankara 3. Asliye Ticaret Mahkemesine ait 2003/255 esas sayılı dosyanın zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilân olunur.

Nurdağı Kadastro Mahkemesinin 1993/60 Esas sayılı dosyasının zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilân olunur.

2008 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE DUYURU

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2008 yılı abone bedeli olan 175 YTL'nı Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2008 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.